

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

**SELÇUKLU ANADOLUSU'NDA KULLANILAN TÜRKÇE YER ADLARININ
TESPİTİ, TAHLİLİ VE DEĞERLENDİRMESİ
(1075-1318)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE ÖZGÖREN

İSTANBUL 2019

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

**SELÇUKLU ANADOLUSU'NDA KULLANILAN TÜRKÇE YER ADLARININ
TESPİTİ, TAHLİLİ VE DEĞERLENDİRMESİ
(1075-1318)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE ÖZGÖREN

Danışman
PROF. DR. OSMAN G. ÖZGÜDENLİ

İSTANBUL 2019

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Emre ÖZGÖREN'in **Selçuklu Anadolu'sunda Kullanılan Türkçe Yer Adlarının Tespiti, Tahlihi ve Değerlendirmesi (1075-1318)** konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Gazi Osman ÖZGÜDENLİ
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

İmza

Üye : Doç. Dr. Adnan ESKİKURT
Üniversitesi İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. M. Sabri KÜÇÜKAŞCI
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 08/07/2019 tarih ve 2019/15-05 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖNSÖZ	III
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
KISALTMALAR.....	VII
KAYNAKLAR	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SELÇUKLU ANADOLUSU'NDA KULLANILAN TÜRKÇE YER ADLARI

1. Selçuklu Anadolu'sunda Kullanılan Türkçe Yer Adlarının Alfabetik Katalogu..... 5

İKİNCİ BÖLÜM

SELÇUKLU ANADOLUSU'NDA KULLANILAN TÜRKÇE YER ADLARININ DEĞERLENDİRMESİ

- 2.1. Türklerin Anadolu'ya Girişi ve Anadolu'da İlk İskân Faaliyetleri 144
  - 2.1.1. Tarihî Devamlılık Açısından Selçuklu Anadolu'sunda Kullanılan Türkçe Yer Adlarının Genel Özellikleri..... 146
- 2.2. Kuruluş Şekli ve Anlamlarına Göre Yer Adları 147
  - 2.2.1. Yalnızca Türkçe Kökenli Kelimelerden Oluşan Yer Adları..... 147
  - 2.2.2. Farsça Unsurlar İçeren Yer Adları 148
  - 2.2.3. Arapça Unsurlar İçeren Yer Adları 148
  - 2.2.4. Grekçe ve Diğer Dillerde Unsurlar İçeren Yer Adları 149
- 2.3. Anlam Bağlantılarına Göre Yer Adları..... 150
  - 2.3.1. Doğal ve Fizikî Koşulları Yansıtan Yer Adları 150
  - 2.3.2. İktisadî Faaliyetler İle İlgili Yer Adları 151
  - 2.3.3. İdarî Birimler ve Askerî Yapılar İle İlgili Yer Adları..... 152
  - 2.3.4. Yerleşim Birimlerinin Niteliklerini ve Geçirdikleri Dönüşümleri Yansıtan Yer Adları 152
  - 2.3.5. Toplumsal Yapı ve Gelenekleri Yansıtan Yer Adları..... 153
  - 2.3.6. Eski Yerleşim Yerlerinin İzlerini Yansıtan Yer Adları 154

2.4. Konumlarına ve Dönemlerine Göre Yer Adları.....	155
2.5. Yerleşme Türlerine Göre Yer Adları	157
2.6. Tespit Edildikleri Kaynak Türlerine Göre Yer Adları.....	159
SONUÇ	163
BİBLİYOGRAFYA	164
EKLER	180

ÖNSÖZ

Anadolu'daki Türk varlığının kuruluş ve yerleşme evresini teşkil eden Selçuklular ve İlk Beylikler dönemi üzerinde yapılan araştırmalar son yıllarda ivme kazanmıştır. Kısa ömürlü fakat etkileri açısından dünya tarihine yön veren Büyük Selçuklular ve Türkiye Selçukluları döneminin farklı yönleri ile aydınlatılması önem arz etmektedir. Aydınlatılması elzem yönlerden biri de Selçuklu dönemi Anadolu tarihî coğrafyasının durumudur. Özellikle XII. yüzyılın sonlarından XIII. yüzyılın ilk çeyreğine kadar olan dönem gerek Haçlı seferleri gerekse beylikler arasındaki mücadeleler sebebiyle Anadolu tarihi açısından kaynaklara gölgeli hatta karanlık bir dönem olarak geçmiştir. Kaynakların kıtlığı eldeki kaynakların değerini artırmakta ve derinlemesine inceleme yapmayı gerekli kılmaktadır.

Bugüne kadar birçok değerli ve öncü tarihçi tarafından Selçuklu dönemi Anadolu için önem arz eden vakfiyeler başta olmak üzere birçok kaynak türü yayınlanmıştır. Çalışmamızın temelini oluşturan Selçuklu Anadolu'sunda kullanılan ve kaynaklara geçen Türkçe yer adları da bu yayınlar vasıtasıyla ortaya çıkarılmıştır. Bununla birlikte kaynaklarda mevcut olan Türkçe yer adlarının derlenerek bir araya getirildiği bir çalışma bugüne kadar gerçekleştirilmemiştir.

Çalışmamız kapsamında öncelikle Selçuklu dönemi Anadolu ile ilgili kaynaklarda geçen Türkçe yer adları bir katalog içerisinde bir araya getirilmiş envanteri oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu sayede Türkçe yer adlarının dil ve anlam özelliklerinin tespit edilebilmesine; yer adlarının toplumun kültürü ile ilişkisinin ortaya konulabilmesine yönelik araştırmalar için bir el kitabı işlevi görmesi hedeflenmiştir. Osmanlı dönemi ağırlıklı gerçekleştirilen Anadolu'nun tarihî coğrafyası ile ilgili araştırmalara Selçuklu dönemi için de katkı sunması amaçlanmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Türkçe yer adlarının etimolojik kökenleri, tespit edilebilen konuları ve hangi yüzyıla ait oldukları listelenmiştir. İkinci bölümde ise yer adlarından hareketle Selçuklu Anadolu'nun toplumsal yapısı, iktisadi durumuna ilişkin değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Anadolu'nun tarihî coğrafyası ile ilgili araştırmalara katkı sunması ümit edilen bu çalışmanın mükemmel olduğu asla iddia edilemez. Bilakis bu alanda ve bu türde belki de ilk çalışmalardan olması sebebi ile eksiklerinin, sunduğu verilerden daha fazla yol gösterici olması muhtemeldir. Yine ortaya çıkabilecek her türlü kusurun da bu çalışmayı gerçekleştiren araştırmacıya ait olduğu bilinmelidir.

Akademik anlamdaki bu ilk çalışmam sırasında yardımlarını gördüğüm başta Marmara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi ve İLL birimi olmak üzere, İSAM kütüphanesi görevlilerine, Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi görevlilerine teşekkür ederim. Gerek lisans öğrenimim gerekse sonrasında eşsiz yardımlarını gördüğüm İlmî Etüdler Derneği (İLEM)'e içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Bana tarih ilmine olan sevgimi aşıl原因 aziz hocam İbrahim TOZLU'ya en derin saygı ve şükranlarımı arz ediyorum. Bana tarih okumam konusunda ilk ve en önemli desteği veren kıymetli hocam Ahmet MEYDAN'a yürekten teşekkür ediyorum.

Öğrencilik hayatım boyunca çok şey öğrendiğim, en başta ağabeylik gördüğüm aziz hocam Süleyman Arif GÜLCÜ'ye; zahmetimi çektikleri halde kardeşlikten başka hallerine şahit olmadığım Nurullah YİĞİT'e, Emre Erim KARAKAŞ'a, Cihat TEKİN'e, Halil İbrahim ŞİŞMAN'a teşekkür etmek kıymetleri karşısında elbette yeterli değildir. İyi gün kötü demeden sadece sevenime, sevgili İrem'e teşekkür elbette yetersiz kalır.

Bugüne dek beni her zaman teşvik eden, yanımda olan; ümitsizliğe düştüğümde ayakta durmamı sağlayan ve beni karşılıksız seven sevgili anneme, babama ve kardeşime teşekkür edebilmenin verdiği mutluluğun tarifi elbette imkânsız.

Beni bu alana yönlendiren, her konuda yakın ilgi ve anlayışına mazhar olduğum danışman hocam saygıdeğer Prof. Dr. Osman Gazi ÖZGÜDENLİ'ye şükranlarımı sunuyorum.

Emre ÖZGÖREN

ÖZET

Yer adları bir topluluk, millet yahut medeniyetin meskûn ve mevcut olduğu coğrafyadaki en mühim timsallerindendir. İnsan ve toplum bilincinin; kâinat ve mekân tasavvurunun tezahürüdür.

Bu çalışma, Selçuklu Türkiye'sinde Türkler tarafından kurulmuş veya Türkler tarafından ihya ve yeniden iskân edilmiş yerleşim birimlerine, dağ, tepe, ırmak vb. coğrafi unsurlara verilen Türkçe yer adlarının tespitini amaçlamaktadır.

Çalışmada; Selçuklu döneminden günümüze ulaşan vekayi-nameler, kronikler, Ermeni, Süryani, Bizans, Haçlı kronikleri, seyahatnameler, vakfiyeler ve vakfiye suretleri, köprü, kervansaraylara ait yapı kitabeleri ile mezar taşları, tarla alım satım senetleri, münşeat mecmualarından yararlanılmıştır. Şimdiye kadar yayınlanan, neşredilen, tercüme edilen birincil kaynakların ulaşılabilen tamamı taranmış ve içerdikleri Türkçe yer adları tespit edilmiştir. Tespit edilen yer adlarının, bu adların bulunduğu kaynakların yazıldığı veya meydana getirildiği dönemden hareketle ait olduğu zaman dilimi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Türklerin Anadolu'ya göç hareketlerinin yer adlarına yansımaları bir anlamda bu göç hareketinin kalıcı olma amacı taşıdığını da göz önüne sermektedir. Kaynaklara, yazılı eserlere kadar yansıyan yer adlarının bulunması bu bölgelerin uzun zamandan beri benimsenip yerleşilen, yurt edinilen topraklar olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.

Bu çalışma ile Türk tarihinin dönüm noktalarından en önemlisi sayılabilecek Anadolu'nun fetih süreci, göç ve iskân tarihi hakkında önemli veriler sağlanması hedeflenmektedir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda, yayınlanan veya tercüme edilen eserlerde ayrı ayrı tespit edilen yer adları Türkçe 'de ilk kez tek çalışma içerisinde bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Selçuklular, Anadolu, Yer Adı Bilimi, Türkçe Yer adları.

ABSTRACT

The names of places are one of the most important symbols of a community, nation or civilization. It is the manifestation of the consciousness of human and social consciousness, universe and space.

This study aims to determine Turkish place names used in the Seljuk period. In this study, chronicles, Armenian, Assyrian, Byzantine, Crusade chronicles, travelogues, charitable foundations and chronicles of the Seljuk period are used. In addition, bridges, building inscriptions found in caravanserais, tombstones, field purchase, and sale notes were used. All of the primary sources published so far have been scanned and all the accessible Turkish sources have been scanned. Turkish names in these sources were determined. It was tried to put forward the period of time where the names of the places belonged.

With this study, it is aimed to provide important data about the conquest process of Anatolia, migration and settlement history which can be considered as one of the most important turning points in Turkish history. In the studies conducted so far, the names of the places identified separately in the published or translated works have been tried to be brought together in a single study for the first time in Turkish.

Key Words: Seljuks, Anatolia, Place Name Science, Turkish Place names.

KISALTMALAR

a.g.e.

Adı Geçen Eser.

a.g.t.

Adı Geçen Tez.

AİBÜ

Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

AÜDTCF

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih
Coğrafya Fakültesi.

Abû'l-Farac/Doğrul

Gregory Abû'l-Farac (Bar Habreaus),
Abû'l-Farac Tarihi, I-II, İngilizce
tercümeden Türkçe terc. Ömer Rıza
Doğrul, Ankara 1987.

Ahmet Temir/*Caca oğlu Vakfiyesi*

Ahmet Temir, *Kırşehir Emiri Caca
oğlu Nur el-Din'in 1272 Tarihli
Arapça-Moğolca Vakfiyesi*, Ankara
1989.

Aksarayî/Turan

Kerîmüddîn Mahmud-i Aksarayî,
Müsameretü'l-Ahbâr, neşr. Osman
Turan, Ankara 1944.

Aksarayî/Öztürk

Kerîmüddîn Mahmud-i Aksarayî,
Müsameretü'l-Ahbâr, Türkçe
terc. Mürsel Öztürk, Ankara
2000.

Anonim Selçukname/Celalî

Anonim Selçukname, neşr. Nadire Celalî, Tahran 1999.

Anonim Selçukname/Gök-Coşguner

Anonim Selçukname, haz. ve terc. Halil İbrahim Gök, Fahrettin Coşguner, Ankara 2014.

Esterabadî/Öztürk

Aziz B. Erdeşir B. Esterabadî, *Bezme u Rezm*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2014.

Esterabadî/Muallim Rıfat

Aziz B. Erdeşir B. Esterabadî, *Bezme u Rezm*, neşr. Kılıslı Muallim Rıfat, İstanbul 1928.

DİA

Türkiye Diyanet Vakfı
İslam Ansiklopedisi.

Ebu'l-Fida/Şeşen

Ebu'l-Fida Coğrafyası, Türkçe terc. Ramazan Şeşen, İstanbul 2017.

Ebu'l-Fida/Reinaud - De Slane

Ebu'l-Fida Coğrafyası, neşr. J. T. Reinaud - M. G. de Slane, Paris 1840.

Nikidî/Ertuğrul

Kadı Ahmed Nikidî, *El veledü's-şefik ve'l-hafidül halik*, neşr. ve terc. Ali Ertuğrul, Ankara 2015.

EI ²	Encyclopaedia of İslam Second Edition.
H.	Hicrî.
İA	Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi.
İbn Battûta/Aykut	İbn Battûta Tancî, Ebû Abdullah Muhammed, <i>İbn Battûta Seyahatnâmesi</i> , Türkçe terc. A. Sait Aykut, I-II, İstanbul 2004.
İbn Bîbî/Öztürk	İbn Bîbî, <i>El-Evâmirü'l-Alâiyye Fi'l- umûri'l-Alaiyye (Selçuknâme)</i> , Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2014.
İbn Bîbî/Erzi	İbn Bîbî, <i>El-Evâmirü'l-Alâiyye Fi'l- Umûri'l-Alaiyye (Selçuknâme)</i> , tıpkıbasım, Adnan Sadık Erzi, Ankara 1956.
İbn Bîbî/Houtsma	İbn Bîbî, <i>Muhtasar Selçukname - Histoire Des Seldjoucides d'Asie Mineure d'Après l'Abrege Du Seldjouknameh d'Ibn Bibi</i> , neşr. T. H. Houtsma, Leiden 1902.

İbn Bîbî/Gencosman

İbn Bîbî, *Muhtasar Selçukname*,
Türkçe terc. M. Nuri Gencosman,
Ankara 1941.

M.

Miladî.

MÜ.

Marmara Üniversitesi.

neşr.

Neşreden.

Kazvîni/Le Strange

Hamdullah b. Ebî Bekr b. Ahmed b.
Nasr el-Müstevfi el-Kazvîni, *Nüzhetü'l-
kulûb*, neşr. ve terc. Guy Le Strange,
Leiden 1915.

TDAY

Türk Dili Araştırmaları Yıllığı.

TDK

Türk Dil Kurumu.

terc.

Tercüme eden.

s.

Sayfa.

Yazıcızade/Bakır

Yazıcızade Ali, *Tevârih-i Âl-i
Selçuk (Oğuznâme, Selçuklu
Tarihi)*, haz. Ali Bakır, İstanbul
2017.

Şamî/Lugal

Nizamüddin Şamî, *Zafernâme*,
terc. Necati Lugal, Ankara
1987.

KAYNAKLAR

Bu çalışmanın hazırlanmasında vakfiyeler başta olmak üzere kitabeler, edebi kaynaklar, vekayî-nâmeler, kronikler, seyahatnameler ve coğrafya eserlerinden faydalanılmıştır. Söz konusu kaynaklar taranmak suretiyle Türkçe yer adları tespit edilmiş ve bu çalışmada bir araya getirilmiştir.

Vakfiyeler

Bu çalışmanın hazırlanmasında yararlanılan kaynak türleri arasında malzeme bakımından en zengin kaynak türü vakfiyelerdir. Vakfiyelerde vakfedilen bir bölgenin, şehrin, tarlanın sınırları en detaylı şekilde belirtilmektedir. Dolayısıyla bir bölgedeki her türlü yer adı vakfiye metinlerine kaydedilmektedir. Çalışmamıza kaynaklık eden vakfiyeler vasıtasıyla Selçuklu dönemi Anadolu'sunda mevcut olan köy adları, coğrafi unsur adlarını tespit etmek mümkün olmuştur.

Günümüze ulaşan Selçuklu dönemi vakfiyeleri sınırlı sayıdadır. Bu vakfiyeler Osman Turan, Ahmet Temir, Refet Yınanç, Bahaeddin Yediyıldız, İsmet Kayaoğlu, Halil Sahillioğlu, Sadi Bayram, Ahmet H. Karabacak, Mehmet Tütüncü, Muallim Cevdet, Zeki Oral, Sadi S. Kucur, Tülay Metin gibi araştırmacılar tarafından tercüme edilmiş yahut neşredilmiştir. Çalışmamız kapsamında zikredilen araştırmacıların çalışmalarından yararlanılmıştır. Bu çalışmaların künyeleri metin içerisinde ve bibliyografyada verilmiş olduğu için burada ayrıca belirtmeye gerek duyulmamıştır.

Vekayî-nâmeler

Bu çalışmaya kaynaklık eden eserler arasında vekayî-nâmeler önemli bir konumda yer almaktadır. Orduların sefer esnasında takip ettiği güzergâhları, hükümdarların yaşadıkları yer ve mekânları teferruatlı biçimde anlatan tarih eserleri sayesinde Selçuklu dönemi Anadolu yer adları ve coğrafyası hakkında bilgi edinmek mümkün olmaktadır.

Bu çalışma kapsamında Selçuklu dönemi Anadolu'sunun yerli kaynakları olan İbn Bîbî'nin *el-Evâmirü'l-Alâiyye fi'l-umûri'l-Alaiyye*, Kerîmüddîn Mahmud-i Aksarayî'nin *Müsameretü'l-ahbâr*, Kadı Ahmed Nikidî'nin *el-Veledü 'ş-şefik ve'l-hafîdül halik* adlı eserleri başta olmak üzere Ravendî¹, Nâsır-ı Husrev², Reşidüddîn Fazlullah-ı Hemedânî³, Yazıcızade

¹ Ravendî, *Rahatü's-sudur ve Ayetü's-sürûr*, neşr. Muhammed İkbâl, Londra 1921.

Ali⁴, Nizamüddin Şamî⁵ gibi müelliflerin eserlerinden yararlanılmış; neşir ve tercümeleleri kullanılmıştır.

Gayrimüslim Vekayî-nâmeleri

Bu çalışma kapsamında gayrimüslimler tarafından kaleme alınan vekayinâmelerden de istifade edilmiştir. Bilhassa Bizans ve Haçlı kaynaklarında Anadolu'daki Türk fütuhati sebebiyle yaşanan değişimin yansıtılmadığı görülmektedir. Söz konusu kaynaklarda yer adlarında görülen değişim de yansıtılmamaktadır. Türk fütuhatinin Bizans ve Gayrimüslim kaynaklarına yansımaları, Türkler ile Bizans, Haçlılar, Ermeniler, Süryaniler arasındaki ilişkileri aktarması bakımından dönemin kaynaklarına müracaat edilmiştir. Bu çalışma kapsamında Süryani Mihail⁶, Anna Komnena⁷, Niketas Khoniates⁸, Ioannes Zonaras⁹, Mihael Attaleiates¹⁰, Mikhael Psellos¹¹, Ioannes Kinnamos,¹² Müverrih Vardan¹³, Urfalı Mateos¹⁴, Abû'l-Farac¹⁵, Nikephoros Bryennios'a¹⁶ ait eserlerin İngilizce ve Türkçe tercümelerine müracaat edilmiştir.

Edebî Kaynaklar

Bu çalışma kapsamında kullanılan kaynak türlerinden biri de edebî kaynaklardır. Edebî kaynaklarda devrin zevkini yansıtan unsurların yanında yer adlarının da varlığı tespit edilmiştir. Bu çalışma kapsamında kullanılan başlıca edebî kaynaklar Mevlânâ Celaleddîn-i Rumî¹⁷, Yunus Emre¹⁸, Sultan Veled¹⁹, Ahmed Eflâkî²⁰, Elvan Çelebi'ye²¹ ait eserlerdir. Söz konusu eserlerin neşir ve Türkçe tercümelerinden yararlanılmıştır.

² Nâsır-ı Husrev, *Sefernâme*, Türkçe terc. Abdulvahab Tarzî, İstanbul 1985.

³ Reşidüddin Fazlullah-ı Hemedânî, *Camiü't-Tevarih (Selçuklular Kısmı)*, II/5, neşir. Ahmet Ateş, Ankara 1999, Türkçe terc. E. Göksu-H. Hüseyin Güneş, İstanbul 2014.

⁴ Yazımcı Ali, *Tevarih-i Âl-i Selçuk (Oğuzname, Selçuklu Tarihi)*, haz. Ali Bakır, İstanbul 2017.

⁵ Nizamüddin Şamî, *Zafernâme*, Türkçe terc. Necati Lugal, Ankara, 1987.

⁶ Süryani Mihail, *Süryani Patrik Mihail'in Vekâyi-Nâmesi*, Türkçe terc. Hrant D. Andreasyan, (TTK Adına Tercüme Edilmiş Henüz Yayınlanmamıştır).

⁷ Anna Komnena, *Malazgirt'in Sonrası: Alexiad = Anadolu ve Balkan Yarımadasında İmparator Alexios Komnenos Dönemi Tarihi*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 1996.

⁸ Niketas Khoniates, *Historia (Ioannes ve Manuel Komnenos Devirleri)*, Türkçe terc. Fikret Işıltan, Ankara 1995.

⁹ Ioannes Zonaras, *Tarihlerin Özeti*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.

¹⁰ Mikheal Attaleiates, *Tarih*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.

¹¹ Mikhael Psellos, *Khronographia*, Türkçe terc. Işın Demirkent, Ankara 1992.

¹² Ioannes Kinnamos, *Ioannes Kinnamos'un Historiası*, yayına haz. Işın Demirkent, Ankara 2001.

¹³ Müverrih Vardan, *Türk Fütuhati Tarihi (889-1269)*, Türkçe terc. Hrant D. Andreasyan, İstanbul 1937.

¹⁴ Urfalı Mateos, *Urfalı Mateos Vekâyi-Nâmesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyl (1136-1162)*, Türkçe terc. H. D. Andreasyan, Ankara 2000.

¹⁵ Gregory Abû'l-Farac, (Bar Habreaus), *Abû'l-Farac Tarihi*, I-II, İngilizce tercümeden Türkçe terc. Ömer Rıza Doğrul, Ankara 1987.

¹⁶ Nikephoros Bryennios, *Tarihin Özü*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.

¹⁷ Mevlânâ Celaleddîn-i Rumî, *Mesnevi*, Türkçe terc. Veled İzbudak - Gözden Geçiren Abdulbaki Gölpınarlı, I-VI, İstanbul 2001; *Divân-ı Kebîr*, haz. Abdülbâkî Gölpınarlı, Ankara 1992; *Fihî Mâ Fih*, Türkçe terc. Abdulbaki Gölpınarlı, İstanbul

Seyahatnâmeler ve Coğrafi Kaynaklar

Bu çalışma kapsamında taranan kaynak türlerinden biri de seyahatnameler ve coğrafya eserleridir. Seyahatnamelerde tabii olarak şehirler, kasabalar ile ilgili detaylı bilgiler yer almaktadır. Bunun yanı sıra dağ, nehir gibi coğrafi unsurlar ile köy, kasaba gibi yerleşim yerleri hakkında da bilgi edinmek mümkün olmaktadır.

Bu çalışma kapsamında seyahatname eserleri olarak İbn Battûta²², Marco Polo²³, Plano Carpini²⁴, Wilhelm Von Rubruk²⁵, Simon De Saint Quentin²⁶, Ricoldus De Monte Crucis²⁷, Ruy Gonzales De Clavijo'nun²⁸ eserlerinin neşir ve Türkçeye tercümelelerinden istifade edilmiştir.

Ortaçağ İslam dünyasında yer alan yer adlarının imlalarının tespiti ve yer adları hakkında bilgi vermek amacıyla Yakut el-Hamevî²⁹, Hamdullah el-Kazvîni³⁰, Zekeriya el-Kazvîni³¹ gibi müellifler tarafından coğrafya eserleri kaleme alınmıştır. Çalışmamız kapsamında kullandığımız bu eserler vasıtasıyla Ortaçağ İslam coğrafyasında yer alan şehirlerin konumları, yer adlarının imlaları tespit edilebilmektedir.

Epigrafik Kaynaklar

Bu çalışma kapsamında taranan kaynak türlerinden biri de kitabeler olmuştur. Kitabeler, dinî, sivil ve askerî bina, köprü gibi yapıların belirli yerlerine eserin kimin tarafından ne zaman yapıldığını bildiren bilgileri vermek amacıyla konan yapı unsurlarıdır.³² Sultanların, beylerin inşa ettirdiği yapılara konan kitabelerde sultanın veya beyin hâkim olduğu şehirlerin, bölgelerin adı belirtilmektedir. Bu sayede kitabeler vasıtasıyla yer adlarını tespit etmek

---

1959; *Mektuplar*, Türkçe terc. ve haz. Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul 1999; *Mecâlis-i Sab'a: Yedi Öğüt*, Türkçe terc. Mehmet Hulusi, İstanbul 2001; *Mevlânâ'nın Rubailer*, Türkçe terc. Nuri Gençosman, İstanbul 1997.

¹⁸ Yunus Emre, *Yunus Emre Divanı*, haz. Mustafa Tatcı, I-IV, Ankara 1997.

¹⁹ Sultan Veled, *Maârif*, Türkçe terc. Meliha Ü. Ambarcıoğlu, İstanbul 1984.

²⁰ Ahmed Eflâkî, *Âriflerin Menkıbeleri*, I-II, neşr. ve Türkçe terc. Tahsin Yazıcı, İstanbul 1980.

²¹ Elvan Çelebi, *Menakıbu'l-kudsıyye fi menâsıbu'l ünsıyye*, haz. İsmail Erünsal – Ahmet Yaşar Ocak, Ankara 2014.

²² İbn Battûta Tancî, Ebû Abdullah Muhammed, *İbn Battûta Seyahatnâmesi*, Türkçe terc. A. Sait Aykut, I-II, İstanbul 2004.

²³ Marco Polo, *Dünyanın Hikâye Edilişi - Harikalar Kitabı*, Türkçe terc. Işıl Ergüden - Zühre İlkelen, İstanbul 2019.

²⁴ Plano Carpini, *Moğolistan Seyahatnamesi: 13. Yüzyılda Avrupa'dan Orta Asya'ya Yolculuk*, Türkçe terc. Ergin Ayan, İstanbul 2018.

²⁵ Wilhelm Von Rubruk, *Moğolların Büyük Hanına Seyahat 1253-1255*, Türkçe Terc. Ergin Ayan, İstanbul 2019.

²⁶ Simon De Saint Quentin, *Bir Keşifin Anılarında Tatarlar ve Anadolu (1245-1248)*, Türkçe terc. Erendiz Özbayoğlu, haz. Tufan Karasu, Antalya 2006.

²⁷ Ricoldus De Monte Crucis, *Doğu Seyahatnamesi*, Türkçe terc. Ahmet Deniz Altunbaş, İstanbul, 2018.

²⁸ Ruy Gonzales De Clavijo, *Timur Devrinde Kadis'ten Semerkant'a Seyahat*, çev. Ömer Rıza Doğrul, İstanbul 2007.

²⁹ Yakut el-Hamevî, *Mu'cemu'l-buldân*, I-VI, neşr. Ferdinand Wüstenfeld, Leipzig 1866; Dar'us-Sadır, Beyrut 1977.

³⁰ Hamdullah Mustevfî-i Kazvîni, *Nüzhetü'l-Kulüb*, İngilizce terc. ve neşr. Guy Le Strange, Leiden 1915; *Tarih-i Güzide*, neşr. ve İngilizce terc. Edward G. Browne, Leiden-London 1910; *Tarih-i Güzide*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2018.

³¹ Zekeriya B. Muhammed Kazvîni, *Âsârü'l-bilâd ve ahbârü'l-ibâd*, neşr. Ferdinand Wüstenfeld, Göttingen 1848.

³² Ali Alpaslan, "Kitabe", *DİA*, XXVI, s. 76-81.

mümkün olabilmektedir. Bu çalışmada, kitabeler konusunda araştırmaları olan Albert Gabriel³³, Clement Huart,³⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı³⁵, E. Combet³⁶, J. Sauvaget, Suat Kaymak³⁷, Cevdet Çulpan³⁸, Max van Berchem³⁹, İbrahim Hakkı Konyalı⁴⁰, Remzi Duran⁴¹, Ali Yardım⁴², M. Zeki Oral'ın⁴³ yayınladıkları eserlerden yararlanılmıştır.

---

³³ Albert Gabriel, *Monuments Turcs d'Anatolie*, II, Paris 1934.

³⁴ Clement Huart, *Épigraphie Arabe d'Asie Mineure*, Paris 1895.

³⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Tokat, Niksar, Zile, Turhal, Pazar, Amasya Vilayet, Kaza ve Nahiye Merkezlerindeki Kitabeler: Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından*, İstanbul 1927.

³⁶ Jean Sauvaget - Eduard Combet, *Répertoire Chronologique d'Épigraphie Arabe*, I - XIV, Kahire 1934.

³⁷ Suat Kaymak, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş (1065-1350): Bir Bibliyografya Denemesi*, İstanbul 2013.

³⁸ Cevdet Çulpan, *Türk Taş Köprüleri*, Ankara 2002.

³⁹ Max van Berchem, *Inschriften Aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien*, Leipzig 1909.

⁴⁰ İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri İle Karaman Tarihi, Ermenek ve Mut Abideleri*, İstanbul 1967.

⁴¹ Remzi Duran, *Selçuklu Devri Konya Yapı Kitabeleri*, Ankara 2001.

⁴² Ali Yardım, *Alanya Kitabeleri*, İstanbul 2003.

⁴³ M. Zeki Oral, "Anadolu'da Sanat Değeri Olan Ahşap Minberler ve Kitabeleri", *Vakıflar Dergisi*, 5, (1962), s. 23-78.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile birlikte ortaya çıktığını söyleyebileceğimiz olgu ve kavramlardan biri de ad ve ad vermedir. Ad, bir kimseyi, bir şeyi anlatmak, tasvir etmek, tanıtmak için kullanılan kelime anlamına gelmektedir.⁴⁴

Adlar gösterdikleri nesnelerin tek bir kişi ya da belli bir varlık oluşuna göre özel ad ve aynı cinsten varlıkların tamamını ifade eden cins adı olmak üzere genel olarak ikiye ayrılır.⁴⁵ Adların türü, ad verme gelenekleri, adların kökeni ile ilgilenen bilim dalı Ad Bilimi'dir (*onomastique*). Ad bilimi kendi içerisinde Yer Adları (*toponimi*), Coğrafi Adlar (*hidronimi*), Kişi Adları (*antroponimi*) olarak farklı disiplinlere ayrılmaktadır.

Ad Bilimi disiplini altında şehir, köy, kasaba, dağ, ırmak gibi tabii yer adlarını inceleyen disiplin Yer Adları Bilimidir (*toponimi*). XX. yüzyılın başından itibaren gelişme gösteren Toponimi çalışmaları dil biliminin yanı sıra tarih ve coğrafya araştırmaları açısından son derece önemlidir.

Tarih, antropoloji ve coğrafya araştırmalarında olayların yaşandığı mekânın tespiti bu olayların etkilerini anlama ve değerlendirme konusunda olmazsa olmaz unsurdur. Bir bölgedeki yer adlarının ulaşılabilen en uzak geçmişten itibaren tespiti ile o bölgenin tarihî coğrafyası ve geçirdiği değişimler hakkındaki bilgilerin doğruluğu teyit edilebilmektedir.

Yer adlarının tespiti vasıtasıyla bir bölgenin tarihteki seyri, etnik ve kültürel yapısı, göç ve yerleşme hareketleri, burada gerçekleşen ekonomik faaliyetler takip edilebilmekte; nüfusu, iskân hareketleri gibi konularda araştırmalar için önemli veriler elde edilebilmektedir. Yerleşim yerlerinin konumlarının tespiti yer adlarının tespiti ile mümkün olmaktadır. Böylece şehir yerleşmelerinin ve etrafındaki köylerin dağılımı, dönemsel olarak sayılarındaki artış ve azalış tespit edilebilmekte bu sayede bölgenin demografik ve ekonomik yapısının seyri hakkında bilgilere ulaşılması kolaylaşmaktadır.

---

⁴⁴ TDK, *Türkçe Sözlük*, Ankara 1969, s. 7.

⁴⁵ Hülya Pilancı, *Anadolu'daki Türkçe Yer Adları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1996, s. 6.

Yer adları bir topluluk, millet yahut medeniyetin meskûn ve mevcut olduğu coğrafyadaki en mühim timsallerindendir. İnsan ve toplum bilincinin, kâinat ve mekân tasavvurunun tezahürüdür. Türkler tarih boyunca hâkim oldukları coğrafyaları vatan olarak benimsemişler ve bu durumu gittikleri her yerde dağa, tepeye, ırmağa veya kurdukları yerleşim yerlerine verdikleri adlarla somut hale getirmişlerdir.⁴⁶ Bu sebeple Anadolu'daki Türkçe yer adlarının tespiti Türk kültür ve medeniyet tarihi açısından büyük önem taşımaktadır. Türkler gittikleri sahalarda karşılaştıkları yeni kültürleri ne tamamen reddetmişler ne de doğrudan kabul etmişlerdir. Bu durum Anadolu'daki Türk fütuhâtı öncesinden kalan yer adlarının tamamen yok sayılmayıp Türkçe söylenişe uygun hale getirilmesinde kendini göstermektedir.⁴⁷ Türkler, çevre ile ilişkileri kültürlerine belirgin olarak sirayet eden başlıca milletlerden olmuşlardır. Bu durum yer adlarında da tebarüz etmektedir.⁴⁸

1071 Malazgirt muharebesi sonrasında Türkler, Selçukluların öncülüğünde Anadolu'ya yurt tutma maksadıyla göç hareketi başlatmışlardır. Türkistan coğrafyasından Anadolu'ya sadece maddi varlıklarını getirmekle kalmamışlar kültürlerini, dünya ve mekân tasavvurlarını da başta yer adları olmak üzere birçok unsura aksettirmişlerdir. Türkler farklı coğrafyalara dağılmış olsalar da kültürlerini muhafaza edebilmiş ve devam ettirebilmişlerdir. Anadolu'da kullanılan yer adlarının birçoğunun kökeni Türkistan coğrafyasına dayanmakta, ilk Türkçe sözlük Divanu Lügati't-Türk'te bu yer adlarının kökenine dair bilgilere ulaşılabilmektedir.⁴⁹ XII. Yüzyılın başından itibaren Anadolu'daki Oğuz, Türkmen boy ve soy adlarını taşıyan köy, mezra, mevki adları kaynaklardan tespit edilebilmektedir.⁵⁰ Türklerin Anadolu'ya göç hareketlerinin yer adlarına yansımaları bir anlamda bu göç hareketinin kalıcı olma amacı taşıdığını da göz önüne sermektedir.

Türkiye'de ve Türkçe'de yer adları ile ilgili çalışmalar Cumhuriyet döneminde başlamıştır. Ağırlıklı olarak Osmanlı dönemi yer adları ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bununla birlikte alanın öncü ve yetkin isimleri olan Veli Sevin⁵¹, Zeki Velidi Togan⁵², Faruk Sümer⁵³, H.

⁴⁶ Z. V. Togan, *Tarihte Usul*, İstanbul 1981, s. 63.

⁴⁷ Paul Wittek, "Bizanslılardan Türklere Geçen Yer Adları", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, Ankara (1970), s. 227.

⁴⁸ Doğan Aksan, "Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 1973-1974, 1974, s. 187.

⁴⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, haz. Ahmet Bican Ercilasun - Ziyat Akkoyunlu, Ankara 2014.

⁵⁰ Hasan Eren, "Yer Adlarımızın Dili", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 1965, s. 156-165.

⁵¹ Veli Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası-I*, Ankara 2016.

⁵² Z. V. Togan, *Tarihte Usul*, İstanbul 1981.

⁵³ Faruk Sümer, *Oğuzlar*, Ankara 1972.

Hilmi Karaboran⁵⁴, Tuncer Baykara⁵⁵ gibi tarihçiler ve dil bilimciler tarafından Osmanlı öncesi Anadolu'daki Türkçe yer adları ile ilgili de çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çok önemli ve öncü nitelikteki çalışmalar bizi bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir.

Bu bağlamda bu çalışmanın hedefi, Selçuklu dönemi Anadolu'sunda kullanılan Türkçe yer adlarını dönemin günümüze ulaşan kaynaklarından taramak sureti ile tespit etmek; Anadolu'nun Türkler tarafından fethi ve iskân tarihinin seyrine ışık tutabilecek somut veriler elde edilmesine vesile olmaktır.

Bu çalışma ile Türk tarihinin dönüm noktalarından en önemlisi sayılabilecek Anadolu'nun fetih süreci, göç ve iskân tarihi hakkında önemli veriler sağlanması hedeflenmektedir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda, yayımlanan veya tercüme edilen eserlerde ayrı ayrı tespit edilen yer adları Türkçe'de ilk kez tek çalışma içerisinde bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Şimdiye kadar yayımlanan, neşredilen, tercüme edilen birincil kaynakların ulaşılabilen tamamı taranmış ve ihtiva ettikleri Türkçe yer adları tespit edilmiştir. Çalışmada; Selçuklu döneminden günümüze ulaşan tarih kitapları, kronikler, Ermeni, Süryani, Bizans, Haçlı kronikleri, seyahatnameler, vakfiyeler ve vakfiye suretleri, köprü, kervansaray vb. yapı kitabeleri ile mezar taşları, tarla alım satım senetleri, münşeat mecmualarından yararlanılmıştır.

Bu çalışma ile Türklerin Anadolu'daki fütihat hareketlerinin en başından itibaren şuurlu ve Anadolu'yu yurt tutma gayesine matuf olarak cereyan ettiği teyit ve tespit edilebilecektir. Ayrıca XI. Yüzyıldan itibaren Anadolu tarihî coğrafyasında meydana gelen değişimler, Türkler ile Bizans İmparatorluğu; Türkler ile Anadolu'daki diğer unsurlar arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin şehirleşme, demografik hareketlilik, iktisadi faaliyetler üzerindeki etkilerine dair veriler elde edilmesine yardımcı olması hedeflenmektedir.

Türk tarihi ve özelde Anadolu Türk tarihi bir bütündür. Selçuklular ile Osmanlılar farklı hanedanlar etrafında teşekkül eden devletler olsa da kurucu unsuru aynıdır yani Türk milletidir. Bu bütünlük ve devamlılık Anadolu'nun fethinden günümüze kadar herhangi bir kesintiye uğramamıştır.

Türk kültür ve medeniyetinin devamlılığına işaret eden en mühim unsurlardan biri de yer adlarıdır. Türkler tarafından XI. Yüzyıldan itibaren Anadolu'da yerleşim yerleri kurulmuş

⁵⁴ Bkz. H. Hilmi Karaboran, "Türkiye'de Mevkii Adları Üzerine Bir Araştırma", *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1984, s. 97-148.

⁵⁵ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - I: Anadolu'nun İdari Taksimatı*, İstanbul 2015.

veya var olan harap haldeki yerleşimler ihya edilmiştir. Bu yerleşim yerleri arasında Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı döneminden günümüze kadar intikal etmiş olanlar mevcuttur. Yer adlarının tespiti ile Selçuklulardan günümüze kadar intikal etmiş en eski Anadolu Türk yerleşimlerinin varlığını, konumlarını öğrenmek mümkün olabilecektir.

Yer adları, tarihî coğrafya araştırmalarında önemli yer tutmaktadır. Yer adları vasıtasıyla bir bölgenin demografik dönüşümü, geçirdiği istila ve işgaller hakkında coğrafi veriler tespit edilebilir. Kaybolan uygarlıklar ve yerleşim yerlerinin kalıntıları, konumları yer adları vasıtasıyla tespit edilebilir.⁵⁶ Yer adları vasıtasıyla bir bölgeye farklı bölgelerden gerçekleşmiş göç hareketleri ile ilgili bilgilere ulaşılabilir. Yer adları hem kültürel açıdan önemlidir hem de bir bölgenin topografik yapısı hakkında bilgi verebileceği için önem arz etmektedir. Çünkü yer adı bir bölgeyi tesmiye ederken o bölgenin fiziksel vasıflarına işaret etmektedir.⁵⁷

Yer adları etimolojik kökenleri sebebi ile dil ve edebiyat araştırmalarına; kültürel öğeler içermeleri sebebi ile antopoloji araştırmalarına; bir bölgenin geçmişten günümüze geçirdiği dönüşümler hakkında bilgiler vermesi sebebi ile tarihî coğrafya araştırmalarına katkı sunabilecek konumdadır. Bu çalışma ile tüm bu araştırma sahalarına da veri sunulmuş olunacaktır.

---

⁵⁶ Osman Gümüştü, *Tarihî Coğrafya*, İstanbul 2016, s. 255.

⁵⁷ Osman Gümüştü, *Tarihî Coğrafya*, İstanbul 2016, s. 253.

BİRİNCİ BÖLÜM

SELÇUKLU ANADOLUSU'NDA KULLANILAN TÜRKÇE YER ADLARI

Bu çalışma, Selçuklu döneminden günümüze ulaşan tarih kitapları, kronikler, Ermeni, Süryani, Bizans, Haçlı kronikleri, seyahatnameler, vakfiyeler ve vakfiye suretleri, köprü, kervansaray vb. yapı kitabeleri ile mezar taşları, tarla alım satım senetleri, münşeat mecmuaları taranmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Selçuklu Anadolu'sunda kullanılan üç yüz Türkçe kökenli veya Türkçe unsur içeren yer adı tespit edilmiştir.

Çalışmada tespit edilen yer adları alfabetik olarak sıralanmıştır. Yer adının etimolojik kökeni, zikredildiği kaynak ve türü, kayda geçtiği dönem ayrı olarak verilmiştir. Yer adının kaynağa tespit edilebilen orijinal imlası varsa verilmiş yoksa bu durum belirtilmiştir. Ayrıca yer adının Selçuklu öncesi adı tespit edilebilmişse bu da kaynağı ile birlikte belirtilmiştir.

Çalışmada tespit edilen yer adları aşağıda alfabetik olarak verilmiştir:

AĞAÇLU (اغاچلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen “ağaç”⁵⁸ kelimesidir. Bitki örtüsü sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynağa, Aksaray'ın doğusunda bir köy olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvüs'ün Bir Mülknâmesi.” *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 57-65.

---

⁵⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, haz. Ahmet Bican Ercilasun - Ziyat Akkoyunlu, Ankara 2014, s. 352; Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish*, Oxford 1972, s. 79; Andreas Tietze, *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati*, I, İstanbul 2002, s. 109; TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb442fd43f10.65455236 Erişim Tarihi: 15.04.2019

AĞAR (اغار)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, ağaç gövdesinden oyulan su yalağı anlamına gelen “ağar”⁵⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynakta Amasya civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 622/1225.

Kaynaklar: Refet Yinanç, “Selçuklu Medreselerinden Amasya Halifet Gazi Medresesi ve Vakıfları.” *Vakıflar Dergisi*, 15, (1982), s. 5-22.

AĞCA AĞIL (اغجة اغل)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, oldukça beyaz, ak anlamına gelen “ağca”⁶⁰ kelimesi ile koyun barınağı anlamına gelen “ağıl”⁶¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir yakınlarında bir köy olarak zikredilir. Selçuklu öncesine ait varlığı ve adı tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Kırşehir Emiri Caca Oğlu Nur el-Din'in 1272 Tarihli Arapça-Moğolca Vakfiyesi*, Ankara 1989, s. 143; Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi 1277/676” , *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

AĞCA MESCİD

Etimolojik Köken: Bu yer adı, oldukça beyaz, ak anlamına gelen “ağca”⁶² kelimesi ile kökeni Arapça olup secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami anlamına gelen “mescid”⁶³ kelimesinden oluşmaktadır.

⁵⁹ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Kelimelerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, İstanbul 2018, s. 11; TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb4d97ab85cd0.10430306 , Erişim Tarihi: 15.04.2019

⁶⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁶¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

Konum: Kaynakta, Malatya'ya bağlı Arapgir'in bir mahallesi olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, "1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfiyesi", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211- 230.

AĞCA MİHRAB

Etimolojik Köken: Bu yer adı; oldukça beyaz, ak anlamına gelen "ağca"⁶⁴ kelimesi ile kökeni Arapça olan "mihrab"⁶⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Malatya'ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, "1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfiyesi", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

AĞCA PINAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı; oldukça beyaz, ak anlamına gelen "ağca"⁶⁶ kelimesi ile yerden kaynatarak çıkan su, kaynak anlamına gelen "pınar"⁶⁷ kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır. Bulunduğu bölgedeki su kaynağı vb. doğal oluşumlar sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Malatya'ya bağlı bir mezra olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

---

⁶² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁶³ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, Ankara 1980, s. 747.

⁶⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁶⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 772.

⁶⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁶⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati 't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara 1999, s. 332.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

AĞCA SEVİNÇ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, oldukça beyaz, ak anlamına gelen “ağca”⁶⁸ kelimesi ile istenen veya hoşça giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku anlamına gelen “sevinç”⁶⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir çiftlik olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983) , s. 143-158.

AĞILBEK (اعلبك)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, koyun barınağı anlamına gelen “ağıl”⁷⁰ kelimesi ile sert katı anlamına gelen “bek”⁷¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir mülk adı olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 118.

⁶⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁶⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 499; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 790; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 619.

⁷⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

⁷¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

AĞIN

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, yüksek yer anlamına gelen “ağın”⁷² kelimesidir. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

AĞIRLU (اعرلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, tartıda çok çeken anlamına gelen “ağır”⁷³ kelimesidir. “-lu” eki sahip olma anlamı veren bir ektir.

Konum: Kaynakta, Aksaray civarında bir köy olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 119.

AĞ ÖREN

Etimolojik Köken: Bu yer adı, örümcek vb. hayvanların avlanmak için yaptığı salgı anlamına gelen “ağ” kelimesi ile eski yapı veya şehir kalıntısı anlamındaki “ören”⁷⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

⁷² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

⁷³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 111.

⁷⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 36; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 543.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

AĞ VİRAN

Etimolojik Köken: Bu yer adı, örümcek vb. hayvanların avlanmak için yaptığı salgı anlamına gelen “ağ” kelimesi ile kökeni Farsça olup; yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”⁷⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

AHİ BOZLAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı, eli açık, cömert, yiğit anlamına gelen “ahi”⁷⁶ kelimesi ile boz renk, kurt anlamlarına gelen “boz”⁷⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfıyesi”, 1. *Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

⁷⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1384.

⁷⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁷⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 107.

AHURCUK (اخورجق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Farsça evcil hayvan (İnek, koyun) barınağı anlamına gelen “ahur” kelimesidir. Türkçe küçültme eki “-cuk” alması dolayısıyla Türkçe unsur içermektedir. Bu sebeple Türkçe yer adı kabul edilerek çalışmaya dâhil edilmiştir.

Konum: Kaynaklarda bir köy adı olarak belirtilir. Erzurum ili Merkez ilçe Ovacık bucağına bağlı Ahurcuk köyü veya Giresun ili Şebinkarahisar ilçesine bağlı Ahırcık köyü⁷⁸ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112; Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi”, *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

AK BAYIR (اق بير)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”⁷⁹ kelimesi ile kökeni küçük tepe, meyilli arazi, yokuş anlamına gelen “bayır”⁸⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kırşehir civarında bir tarla veya mevkii adı olarak zikredilmektedir. Bölgenin fiziki özelliklerinden ve terk edilmiş bir yerleşim yerinde kurulmuş olabileceğinden hareketle bu ismin verildiği değerlendirilmektedir. Selçuklu öncesinde burada mevcut bir yerleşim yeri ve adı tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 108, 115.

AK İN (اق ان)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”⁸¹ kelimesi ile yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara anlamına gelen “in”⁸² kelimesinden oluşmaktadır.

⁷⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, Ankara 1968, s. 13.

⁷⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

⁸⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 71; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 297.

Bu adlandırmanın yapılmasında bölgenin fiziki özelliklerinin(kayaç rengi vb.) etkili olduğu değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer, tarla adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 97, 114.

AK ÖZ (اق وز)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”⁸³ kelimesi ile bir şeyin temel ögesi, dere, sulak, verimli yer anlamına gelen “öz”⁸⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir tarla adı olarak zikredilir. Bu adlandırmanın yapılmasında bölgenin fiziki özelliklerinin(arazinin sulak olması vb.) etkili olmuş olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 142.

AK BINAR (اق بیکار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”⁸⁵ kelimesi ile yerden kaynarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “bınar”⁸⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer, tarla olarak zikredilir. Bu adlandırmanın yapılmasında bölgenin fiziki özelliklerinin(arazinin sulak olması vb.) etkili olmuş olabileceği

---

⁸¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

⁸² Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 190.

⁸³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

⁸⁴ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 318.

⁸⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

⁸⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati 't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 142.

AK BINAR (اق بيكار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”⁸⁷ kelimesi ile yerden kaynarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “bınar”⁸⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Seyitgazi civarında bir yer olarak zikredilir. Bu adlandırmanın yapılmasında bölgenin fiziki özelliklerinin(arazinin sulak olması vb.) etkili olmuş olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Günümüzde Eskişehir ili Odunpazarı ilçesine bağlı Akpınar Mahallesi olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIV. yüzyılın ikinci yarısı Germiyanogulları dönemi.

Kaynaklar: Mehmet Tütüncü, “Türkiye’deki En Eski Türkçe Kitabe: Seyitgazi Kurd Abdal Vakfıyesi 1369 Yılı”, *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyet Sempozyumu-III Germiyanogulları Beyliği*, Bildiriler, (2014) s. 323-336.

AK SUR (اق سور)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”⁸⁹ kelimesi ile kökeni Arapça olup şehrin etrafına çekilen yüksek duvar, kale anlamına gelen “sur”⁹⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

⁸⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

⁸⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

⁸⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

⁹⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1155.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 106.

AKÇA, AKÇA DERBEND (اقچة دربند)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, oldukça ak, beyaz renkli anlamına gelen “akça”⁹¹ kelimesi ile kökeni Farsça olup dağ yolu ve yüksek geçitlerde korunma ve gözetleme amacıyla yapılan yer anlamına gelen “derbend”⁹² kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Maraş yakınlarında bir geçit olarak zikredilir. Günümüzde Malatya'nın Akçadağ ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır.⁹³ Memlük Sultanı Baybars, Moğollara karşı giriştiği Anadolu seferinde bu geçidi kullanmıştır.⁹⁴

Coğrafi Koordinatlar: 38° 22' Kuzey enlemi ile 37° 58' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Yazıcızade/Bakır, s. 490; Abû'l-Farac/Doğrul, s. 600; Aksarayî/Turan, s. 270; Aksarayî/Öztürk, s. 218; İbn Bîbî/Erzi, s. 437; İbn Bîbî/Houtsma, s.192; İbn Bîbî/Öztürk, s. 425; Anonim Selçukname/Gök-Coşguner, s. 48.

AKÇA BEL (اقچة بيل)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, oldukça ak, beyaz renkli anlamına gelen “akça”⁹⁵ kelimesi ile vadi yamaç, dağ eteği gibi anlamlara gelen “bel”⁹⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta Seyitgazi civarında bir yer adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XIV. yüzyılın ikinci yarısı Germiyanoğulları dönemi.

⁹¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁹² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 208

⁹³ Dorothea Krawulsky, *Iran-Das Reich der Ilhane*, Wiesbaden 1978, s. 389.

⁹⁴ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 2012, s. 562.

⁹⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁹⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

Kaynaklar: Mehmet Tütüncü, “Türkiye’deki En Eski Türkçe Kitabe: Seyitgazi Kurd Abdal Vakfiyesi 1369 Yılı”, *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyet Sempozyumu-III Germiyanogulları Beyliği*, Bildiriler, (2014) s. 323-336.

AKÇA VİRAN (افجة واران)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renkli, oldukça beyaz anlamına gelen “akça”⁹⁷ kelimesi ile kökeni Farsça olup yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”⁹⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Bölgenin fiziki özelliklerinden ve terk edilmiş bir yerleşim yerinde kurulmuş olabileceğinden hareketle bu ismin verilmiş olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynaklarda, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Selçuklu öncesinde burada mevcut bir yerleşim yeri ve adı tespit edilememiştir. Günümüzde Nevşehir ili Ürgüp İlçesine bağlı Akçaören⁹⁹ köyünün bu köy ile ilintili olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69; Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 117.

AKÇA HİSAR (افجة حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renkli, oldukça beyaz anlamına gelen “akça”¹⁰⁰ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”¹⁰¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Niğde civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Nikidî/Ertuğrul s. 227.

⁹⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁹⁸ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 1384.

⁹⁹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 19.

¹⁰⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

¹⁰¹ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 319.

AK DAĞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”¹⁰² kelimesi ile yüksek tepe anlamına gelen “dağ”¹⁰³ kelimesinden oluşmaktadır. Bu adlandırmanın yapılmasında bölgenin fiziki özelliklerinin(kayaç rengi vb.) etkili olmuş olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

AK MANASTIR

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen “ak”¹⁰⁴ kelimesi ile kökeni Yunanca olup Hıristiyan din adamlarının tapınma amacıyla kent hayatından uzakta, kırlık ve dağlık yerlerde yaptıkları dinsel yapı anlamına gelen “manastır”¹⁰⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Karaman ili Ermenek ilçesi Akmanastır (Gökçekent) köyüdür.¹⁰⁶ Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

¹⁰² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

¹⁰³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 410; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 463; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 545; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 259.

¹⁰⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

¹⁰⁵ TDK Büyük Türkçe Sözlük

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cacd5bea5d568.10307775 / (Erişim tarihi: 09.04.2019)

¹⁰⁶ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 232.

AKSARA, AKSARAY (اقرأ, اقرا, اقراي, اقسارا, اقساراي, اقسرا, اقصرا)

Etimolojik Köken: Bu yer adı kökeni beyaz renk anlamına gelen “ak”¹⁰⁷ kelimesi ile kökeni Farsça olup hükümet konağı, büyük köşk, kasr anlamına gelen “saray”¹⁰⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: İç Anadolu bölgesinde bulunan Tuz gölünün güneyindeki Melendiz çayının ovaya çıktığı yerde kurulmuştur. Antik devirde Garsaura adıyla tanınan şehrin milâttan önce III. binyıla ait önemli Hitit merkezlerinden Kursaura ile aynı yer olduğu kabul edilmektedir. Son Kapadokya Kralı Archelaos (ö. MS 17) tarafından yeniden kurulduktan sonra Archelais olarak anılmaya başlanmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti idaresine girdikten sonra ise Sultan İzzeddin II. Kılıçaslan'ın (1155-1192) yaptırdığı saraya nisbetle Aksaray adını almıştır; bu isim Bizans kaynaklarında Tâxara (Toä ‘Ak Sará) şeklinde geçmektedir. Bu sultanın askerî üs ve içtimaî müesseseler kurduğu bir yer olduğu için Dârüzzafer, Dârülcihâd ve Dârürribât adlarıyla da anılmıştır.¹⁰⁹ Kaynaklarda اقصرا, اقسرا, اقساراي, اقسارا, اقراي, اقرا, اقرأ şeklinde farklı imlaları mevcuttur.¹¹⁰

Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde olup İç Anadolu bölgesinde Aksaray ilinin idari merkezidir.

Coğrafi Koordinatlar: 38° 21' Kuzey enlemi ile 34° 2' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Celalî, s. 27, 81, 83, 96, 111, 114; Anonim Selçukname/Gök-Coşguner, s. 37, 45, 47, 54, 56, 60, 61; İbn Bîbî/Erzi, s. 22, 31, 120, 213, 214, 230, 237, 410, 447; İbn Bîbî /Houtsma, s. 5, 7, 110, 18, 44, 84, 89, 94, 107, 177, 189, 196, 199, 200, 221, 230, 258, 268, 270, 275, 280, 281, 286, 293, 296, 301, 302; İbn Bîbî/Öztürk, s. 50, 60, 148, 237, 254, 261, 403, 433; Nikidî/Ertuğrul, s. 334, 335, 336, 411, 439, 440, 466; Aksarayî/Turan, s. 30, 32, 41, 42, 43, 68, 70, 73, 74, 82, 85, 86, 90, 105, 125, 129, 146, 147, 222, 241, 248, 251, 254, 256, 264, 269, 270, 294, 304, 308; Aksarayî/Öztürk, s. 23, 24, 31, 33, 51, 52, 55, 56, 62, 64, 65, 69, 81, 97, 101, 115, 116, 178, 193, 194, 199, 202, 205, 206, 213, 218, 238; İbn Battûta/Aykut, s. 388, 414, 450; Yazıcızade/Bakır, s. 52, 141,

¹⁰⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

¹⁰⁸ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca -Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1126.

¹⁰⁹ İlhan Şahin, “Aksaray”, *DİA*, II, (1989), s. 291-292.

¹¹⁰ Kadı Ahmed Nikidî, *el-Veledü 'ş-şefik ve'l-hafidü 'l-halik*, I, İnceleme ve Türkçe terc. Ali Ertuğrul, Ankara 2015, s. 336.

206, 260, 268, 269, 285, 292, 468, 496, 593, 595, 604, 608, 610, 616, 624, 625, 630, 637, 713; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 85, 136, 147, 465, 465, 471, 472, 524; Esterabadî/Öztürk, s. 97, 136, 149, 445, 446, 451, 452, 501; Ebu'l-Fida/Reinaud - De Slane, s. 382; Ebu'l-Fida/Şeşen, s. 305; Şamî/Lugal, s.117; Kazvinî/Le Strange, s. 93, 96; Ebu'l-Ferec İbnu'l-İbrî, *Tarihu Muhtasari'd-Düvel*, Türkçe terc. Şerefeddin Yaltkaya, Ankara 2011, s. 27, 39; Abû'l-Farac/Doğrul, s. 463, 549, 562, 573, 582; el-Hüseynî, *Ahbaru'd-Devleti's-Selcukiyye*, Türkçe terc. Necati Lugal, Ankara 1999, s. 49; Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 109, 119, 145; M. Şakir Ülkütaşır, "Sinopta Selçukiler Zamanına Ait Tarihi Eserler," *Türk Tarih, Arkeolojya ve Etnografya Dergisi*, 5, (1949), s. 112-152.

Literatür: W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Türkçe terc. Mihri Pektaş, İstanbul 1960; İ. Hakkı Konyalı, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Konya Tarihi*, Konya 1964; İ. Hakkı Konyalı, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Niğde Aksaray Tarihi*, İstanbul 1974-75, I-III; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, İstanbul 2012; Cl. Huart, "Aksaray", *İA*, I, s. 274; F. Taeschner, "Ak Saray", *EF²* (İng.), I, s. 312; İlhan Şahin, "Aksaray", *DİA*, II, (1989), s. 291-292.

AKŞEHR (اقشهر), AKŞEHR-İ KONYA (اقشهر قونيا)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen "ak"¹¹¹ kelimesi ile Farsça belde, kent anlamına gelen "şehir"¹¹² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: İç Anadolu bölgesinde Sultan dağlarının eteğinde, aynı adı taşıyan gölün 9 km. güneyinde deniz seviyesinden 1020 m. yüksekte bulunmaktadır. Milâttan önce III. yüzyılda Makedonyalı bir prens olan Philomelos tarafından Philomelion adı ile kurulmuştur. Roma imparatorluk döneminin başından itibaren Asia eyaletinin, İmparator Diocletianus'tan itibaren de Pisidia eyaletinin sınırları içinde yer almıştır. Anadolu'nun Türkler tarafından fethi ile birlikte Anadolu Selçuklu Devleti idaresine girerek Akşehir adı ile anılmaya başlanmıştır. Şehrin adı bazı kaynaklarda Akşar, Ahşar veya Ahşehir şeklinde geçmekte olup bu durum Akşehir adının mahallî telaffuzlara göre kaynaklara yansımış olmasından ileri gelmektedir.¹¹³ Günümüzde Konya iline bağlı Akşehir ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

¹¹¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

¹¹² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugal*, s. 1180.

¹¹³ İlhan Şahin, "Akşehir", *DİA*, II, s. 298-299.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Erzi, s. 36, 248, 358; İbn Bîbî/Houtsma, s. 2, 8, 22, 102, 150, 213, 244, 248, 251, 253, 289, 299, 326, 328; İbn Bîbî/Öztürk, s. 65, 270, 362; Anonim Selçukname/Celalî, s. 84, 93, 104, 108, 119, 121; Yazıcızade/Bakır, s. 107, 144, 302, 413, 516, 553, 570, 684, 686, 690, 700, 711, 740, 741; Anonim Selçukname/Gök-Coşguner, s. 38, 44, 50, 52, 56, 60, 61, 65, 71; Aksarayî/Turan, s. 74, 122, 150; Aksarayî/Öztürk, s. 56, 95, 118, 119; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 200, 233, 265, 295, 302, 308, 475, 479, 483, 486, 491, 491-2, 494, 527, 533; Esterabadî/Öztürk, s. 197, 228, 259, 295, 301, 454, 458, 462, 465, 469, 470, 472, 503, 509; Ebu'l-Fida/Reinaud - De Slane, s. 382; Ebu'l-Fida/Şeşen, s. 304; el-Kazvinî/Le Strange, 96; Ravendî, *Rahatü's-sudur ve ayetü's-sürûr*, neşr. Muhammed İkbâl, Londra, 1921, s. 299; Ravendî, *Rahatü's-sudur ve ayetü's-sürûr*, Türkçe terc. Ahmet Ateş, Ankara 1957, s. 285; Şamî/Lugal, s. 312, 322, 323, 327; Reşidüddin Fazlullah-ı Hemedanî, *Asar u ahyâ*, neşr. İrec Afşar, Tahran 1949, s. 158; Reşidüddin Fazlullah-ı Hemedanî, *Câmi'ü't-tevârih*, II/5, neşr. Ahmet Ateş, Ankara 1999, s. 174; Abû'l-Farac/Doğrul, s. 528; İbn Battûta/Aykut, s. 406.

Literatür: İbrahim Hakkı Konyalı, *Nasreddin Hoca'nın Şehri Akşehir*, İstanbul 1945; W. Ruge, "Philomelion", *RE*, XIX, s. 2520-2523; Besim Darkot, "Akşehir", *İA*, I, s. 277; Cl. Huart - F. Taeschner, "Ak Shehr", *EF²* (İng.), I, s. 313; İlhan Şahin, "Akşehir", *DİA*, II, s. 298-299.

AK VİRAN

Etimolojik Köken: Bu yer adı, beyaz renk anlamına gelen "ak"¹¹⁴ kelimesi ile kökeni Farsça olan; yıkık, dökük, harap anlamına gelen "viran"¹¹⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfi ve Vakfiyesi", *Belleten*, XII/45, 1948.

¹¹⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 16.

¹¹⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 1384.

ALA KİLİSE (الاكيسا)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, alaca renk anlamına gelen “ala”¹¹⁶ kelimesi ile kökeni Yunanca olup Hristiyan ibadethanesi anlamına gelen “kilise”¹¹⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta Sivas civarında bir yer adı olarak zikredilir. Günümüzde Sivas ili Gemerek ilçesi Eskiuyurt köyü¹¹⁸ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 286; Aksarayî/Öztürk, s. 232.

ALAN (الان)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni açık, geniş yer anlamına gelen “alan”¹¹⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Amasya’daki Turumtay (Gök medrese) Medresesine gelir olarak vakfedilen bir köy olarak zikredilir. Günümüzde aynı isimle Amasya ili Göynücek ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır.¹²⁰

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

ALA ŞEHİR (الاشهر)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, alaca renk anlamına gelen “ala”¹²¹ kelimesi ile Farsça belde, kent, şehir anlamına gelen “şehir”¹²² kelimesinden oluşmaktadır. Alaşehir’in, Türkler tarafından fethinden önceki adı kurucusu olan Bergama kralı Attalos Philadelphos’a izafeten Philadelphia idi.

Konum: Kaynaklarda bir Selçuklu uc şehri olarak zikredilen Alaşehir, milâttan önce II. yüzyılda Bergama Kralı Attalos Philadelphos tarafından kurulmuştur. Gediz vadisinin doğu

¹¹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 39; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 19.

¹¹⁷ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 244.

¹¹⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 600.

¹¹⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 21.

¹²⁰ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 33.

¹²¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 39; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 19.

¹²² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1180.

ucunda, Ege kıyılarını İç Anadolu'ya bağlayan yollara hâkim bir kale-şehir olarak gelişme göstermiş ve “Lidya bölgesinin anahtarı” olarak vasıflandırılmıştır.¹²³ Günümüzde Manisa iline bağlı Alaşehir ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Erzi, s. 107; İbn Bîbî/Houtsma, s. 2, 37, 88, 92; İbn Bîbî/Öztürk, s. 136; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 527; Esterabadî/Öztürk, s. 504; Anonim Selçukname/Celalî, s. 133; Anonim Selçukname/Gök-Coşguner, s. 69; Yazıcızade/Bakır, s. 195, 198.

Literatür: Recep Akıncı, *Eski Philadelphia Bugünkü Alaşehir*, İzmir 1949; W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Türkçe terc. Mihri Pektaş, İstanbul 1960; Himmet Akın, *Aydınogulları Tarihi Hakkında Bir Araştırma*, Ankara 1968; *Manisa İl Yıllığı*, Manisa 1973; George Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, Türkçe terc. Fikret Işıltan, Ankara 1981; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1969; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, İstanbul 2012; Besim Darkot – Metin Tuncel, *Ege Bölgesi Coğrafyası*, İstanbul 1988; Besim Darkot – Mükrimin Halil Yınanç, “Alaşehir”, *İA*, I, s. 290-293; Besim Darkot – Mükrimin Halil Yınanç, “Alashehir”, *EF* (İng.), I, s. 346; Feridun Emecen, “Alaşehir”, *DİA*, II, s. 342-343.

ALA DAĞ (الاطاغ)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, alaca renk anlamına gelen “ala”¹²⁴ kelimesi ile yüksek tepe anlamına gelen “dağ”¹²⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, bir dağ ve mevki olarak zikredilir. Günümüzde Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Murat - Van bölümünde Van gölünün kuzeyinde aynı adla varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İbn Bîbî/ Houtsma s. 320; Aksarayî/Turan, s.117, 160, 161, 168, 170; Aksarayî/Öztürk, s. 90, 128, 135, 137; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 464; Esterabadî/Öztürk, s. 445; Abû'l-Farac/Doğrul, s. 600.

¹²³ Feridun Emecen, “Alaşehir”, *DİA*, II, s. 342-343.

¹²⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 39; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 19.

¹²⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 410; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 463; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 545; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 259.

ALA YUNDLU (الايנדلي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, Oğuz boylarından biri olan Alayuntlu¹²⁶ boyunun adıdır. Bu boy tarafından kurulan bir yerleşim olması sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta Aksaray civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Aksaray ili Güzelyurt ilçesine bağlı Alanyurt¹²⁷ köyü olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvüs'ün Bir Mülknâmesi.” *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 57-65.

ALINCIK (النجق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni dağın yamacı ve çıkıntılı yeri anlamına gelen “alın”¹²⁸ kelimesidir. “-cık” küçültme anlamı veren Türkçe ektir.

Konum: Kaynakta, Sultanöyüğü (Eskişehir) civarında bir köy olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir; bu sebeple konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 127.

ALMACIK (الماجق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni bir çeşit meyve ağacı ve meyvesi anlamına gelen “alma”¹²⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

¹²⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 27.

¹²⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 34 ; <http://www.guzelyurt.bel.tr/sayfa/20/cografya-yapisi#> Erişim Tarihi: 15.04.2019.

¹²⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 37.

¹²⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 65; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s.146; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 147.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 116.

ALTUN TAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, bir maden cinsi anlamına gelen “altun”¹³⁰ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”¹³¹ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

ARDICLU BEL

Etimolojik Köken: Bu yer adı, bir ağaç türü anlamına gelen “ardıç”¹³² kelimesi ile vadi yamaç, dağ eteği gibi anlamlara gelen “bel”¹³³ kelimesinden oluşmaktadır. Bulunduğu bölgenin fiziki özellikleri, bitki örtüsü vb. nedeniyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Divriği civarında bir dağ geçidi olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIV. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Belleten*, XII/45, 1948.

¹³⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 25; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 24.

¹³¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 68, 115, 166; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

¹³² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 46; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 31.

¹³³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

ARKIN (ارقين)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni zayıf, cılız, sakın ve gelecek yıl anlamlarına gelen “arkın”¹³⁴ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Tokat civarında bir mezra olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 728/1303.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, “Selçuklu Devri Vesikalari: Sultan Hatun Senedi”, *Belleten*, XIX/75, Ankara, (1955), s. 385-394.

ARSLAN TOĞMUŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, Afrika ve Asya’da yaşayan yırtıcı bir hayvan anlamına gelen “arslan”¹³⁵ kelimesi ile doğan, dünyaya gelmiş anlamına gelen “toğmuş”¹³⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

ARTULU

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeninin yonga, düz levha, tahta vb. anlamlara gelen “yartu”¹³⁷ kelimesi ile ilişkili olabileceği değerlendirilebilir.

¹³⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 43; TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb4542cd04042.41218170, Erişim Tarihi: 15.04.2019.

¹³⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 521; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 239; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 37.

¹³⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 217.

¹³⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 360.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Uşak kazasına bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 721/1321.

Kaynaklar: Mustafa Murat Öntuğ, “Uşak'ta Hacım Sultan Zaviyesi ve Vakfiyesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,1, (1998), s. 107 - 122.

AVCI KAYA (أوجي قيا)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, avlanmayı seven veya avı kendine iş edinen kimse anlamına gelen “avcı”¹³⁸ kelimesi ile büyük, sert taş kütesi anlamına gelen “kaya”¹³⁹ kelimelerinden oluşmaktadır.

Konum: Konya civarında bir yer adı olmakla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 275; Aksarayî/Öztürk, s. 185.

AYDIN (ولاية ايدين)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, Aydınoğulları beyliği ile bağlantılıdır. Germiyanogulları beyliğinde subaşı olan Aydınoğlu Mehmet Bey, Bizans topraklarına akın yaparak Ayasuluk, Birgi, Yukarı İzmir bölgelerini fethetmiş ve burada bir beylik tesis etmiştir.¹⁴⁰ Onun adına izafeten beylikler devrinden günümüze kadar yöre Aydın-ili olarak anılagelmiştir.

Konum: Ege bölgesinde, Büyük Menderes vadisinin kuzey kenarında yer alır. İlkçağlardaki adı Tralles'tir. Anadolu'daki Selçuklu - Türk fütuhatının başlangıcından itibaren Selçuklu -

¹³⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 30; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 6; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 43.

¹³⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 418; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 385.

¹⁴⁰ Muharrem Kesik, *Anadolu Türk Beylikleri*, İstanbul 2018, s. 258-261.

Bizans mücadelelerinin yoğun yaşandığı bölgelerden bir olmuştur. XIV. yüzyıldan itibaren kesin olarak Türk hâkimiyetine geçmiştir.

Günümüzde Batı Anadolu'da Ege bölgesinde Aydın ili olarak varlığı devam etmektedir.

Coğrafi Koordinatlar: 37° 38' Kuzey enlemi ile 27° 29' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Kaynaklar: Ahmed Eflakî, *Menakübü'l-arifin*, neşr. Tahsin Yazıcı, Ankara 1980, s. 921.

Literatür: W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Türkçe terc. Mihri Pektaş, İstanbul 1960; Paul Wittek, *Menteşe Beyliği*, Türkçe terc. O. Şaik Gökyay, Ankara 1944; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, İstanbul 2012; W. Ruge, "Tralleis", *RE*, VI/2, s. 2093-2128; Besim Darkot - Mükrimin Halil Yınanç, "Aydın", *İA*, II, s. 61-63; Fr. Taeschner, "Aydın", *EF*² (İng.), I, s. 782-783; Feridun Emecen, "Aydın", *DİA*, IV, s. 235 - 237.

AYRI TURMAS

Etimolojik Köken: Bu yer adı başka, öteki anlamına gelen "ayrı"¹⁴¹ kelimesi ile anlamını ve kökenini tespit edemediğimiz "turmas"¹⁴² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas'a bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, "Selçuklulardan Kalma Bir Vefaî Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)", *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

BADEM ÖZÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup bir meyve cinsi anlamına gelen "badem" kelimesi ile dere, sulak verimli yer anlamına gelen "öz"¹⁴³ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

¹⁴¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 55; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 48.

¹⁴² "Durmaz" kelimesi olabileceği değerlendirilebilir.

¹⁴³ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 318.

Konum: Kaynakta, Kırşehir'e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, "Sahibata Fahreddin Ali'nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri", *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

BAĞ ÖZİ (باع وزی)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup büyük bahçe, bostan anlamına gelen "bağ"¹⁴⁴ ile bir şeyin temel ögesi, dere, sulak, verimli yer anlamına gelen "öz"¹⁴⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir mevki olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 123.

BAĞLUCA (باغلوچه)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Farsça "bağ" kelimesi olup Türkçe unsurlar olan "-lu, -ca" eklerini içermesi sebebi ile çalışmaya dâhil edilmiştir.

Konum: Kaynakta, Amasya'ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Amasya iline bağlı Bağlıca köyü¹⁴⁶ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, "Turumtay Vakfiyesi", *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

¹⁴⁴ Ferit Devellioğlu, *Osmnalıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 259.

¹⁴⁵ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 318.

¹⁴⁶ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 67.

BAHÇE PINARI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup sebze ya da çiçek ve ağaç yetiştirilen yer anlamına gelen “bahçe”¹⁴⁷ kelimesi ile yerden kaynayan su, kaynak anlamına gelen “pınar”¹⁴⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Uşak kazasına bağlı Hacım köyü civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Kaynakta geçen kaza ve köy, günümüzde Uşak ili ve buna bağlı Hacım köyü olarak varlığını devam ettirmektedir.

Dönem: 721/1321.

Kaynaklar: Mustafa Murat Öntuğ, “Uşak’ta Hacım Sultan Zaviyesi ve Vakfıyesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,1, (1998), s. 107 - 122.

BALÇIK HİSAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı cıvık çamur anlamına gelen “balçık”¹⁴⁹ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”¹⁵⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Erzincan’a bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

¹⁴⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 260.

¹⁴⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

¹⁴⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 204; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 59.

¹⁵⁰ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 319.

BAL DÖKEN (بالداكان)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, arı balı, arı yağı anlamına gelen “bal”¹⁵¹ kelimesi ile bir şeyi bir yere boca etmek, boşaltmak anlamına gelen “dök-”¹⁵² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Niksar yakınlarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 723/1323.

Kaynaklar: Bahaeddin Yediyıldız, “Niksarlı Ahi Pehlivan’ın Dârü’s-sülehası”, *Türk Tarih ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1987, s. 281-290.

BALLIK (باللق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni arı balı, arı yağı anlamına gelen “bal”¹⁵³ kelimesidir.

Konum: Kaynakta Kırşehir ile Kayseri arasında bir vadi olarak zikredilir. Günümüzde Kayseri, Yeşilhisar civarındaki Ballık vadisi ile aynı yer olduğu değerlendirilmektedir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 143.

BAŞ DERE

Etimolojik Köken: Bu yer adı; kafa, başlangıç, reis anlamlarına gelen “baş”¹⁵⁴ kelimesi ile Farsça küçük akarsu anlamına gelen “dere”¹⁵⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Bir mezra adıdır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta mezra olarak belirtilir. Günümüzde Karaman ili Sarıveliler ilçesidir.¹⁵⁶ Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

¹⁵¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 411.

¹⁵² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 239; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 477; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 225.

¹⁵³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 411.

¹⁵⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 409; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 67.

¹⁵⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 210.

¹⁵⁶ <http://www.karamankulturturizm.gov.tr/TR-95896/sariveliler.html> / Erişim Tarihi: 07.04.2019.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

BAŞMAKCILAR (باشماقچیلر)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni ayakkabı anlamına gelen “başmak”¹⁵⁷ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak belirtilmiştir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Günümüzde Niğde ili Ulukışla ilçesi Başmakçı köyü¹⁵⁸ ile aynı yer olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114, 143.

BAYINDIR

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni mamur yer, Oğuz boylarından bir boy adı anlamına gelen “Bayındır”¹⁵⁹ kelimesidir. Bayındır boyun mensup Türkmenler tarafından kurulmuş olabileceği ve bu yüzden bu adlandırmamın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı Yusuf köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefai Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

¹⁵⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 162; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 292.

¹⁵⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 80.

¹⁵⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 26; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 71.

BEG ŞEHR (بكشهر)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; emir, hükümdar, koca anlamına gelen “beg”¹⁶⁰ kelimesi ile Farsça belde, kent anlamına gelen “şehir”¹⁶¹ kelimesinden oluşmaktadır. Bir şehir adıdır.

Şehrin adı kaynaklarda Begşehir, Bekşehir ve Beyşehir gibi değişik şekillerde geçer. XII. yüzyıl ortalarında mevcut olan şehir daha sonraları harap olmuş, XIII. yüzyılın ilk yarısında, Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad devrinde, muhtemelen 1240’tan biraz önce çoğunluğunu Üçoklar’ın oluşturduğu Türkmenler tarafından yeniden kurulmuştur. Beyşehir ismi XIII. yüzyılın sonunda şehri merkez yaparak Akşehir, Seydişehir, Şarkıkaraağaç ve Bolvadin bölgelerinde hüküm süren Eşrefoğlu Süleyman Bey’e izafeten verilmiştir.¹⁶² Şehrin Selçuklu - Türk fütuhâtı öncesi adı “Karallia” olarak bilinmekte idi.¹⁶³

Konum: Kaynaklarda, bir Türkmen şehri olarak zikredilen Beyşehir, Anadolu’da Akdeniz bölgesinin Göller yöresinde yer alır. Günümüzde Konya iline bağlı Beyşehir ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Coğrafi Koordinatlar: 37° 40' Kuzey enlemi ile 31° 43' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XII. yüzyıl.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Celalî, s. 123, 124, 132; Yazıcızade/Bakır, s. 702; Anonim Selçukname/Gök - Coşguner, s. 63, 69, 70; Esterabadî/Öztürk, s. 374, 378; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 388, 392; İbn Battûta/Aykut, s. 406.

Literatür: Besim Darkot, “Beyşehir”, *İA*, II, s. 589; M. C. Şihâbeddin Tekindağ, “Karamanlılar”, *İA*, VI, s. 316-317; V. J. Parry, “Beysşehir”, *EP*² (İng.), I, s. 1191-1192; M. Akif Erdoğan, “Beyşehir”, *DİA*, VI, s. 84-85.

¹⁶⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 411; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 322; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 73.

¹⁶¹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1180.

¹⁶² M. Akif Erdoğan, “Beyşehir”, *DİA*, VI, s. 84-85.

¹⁶³ W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, s. 434.

BEK DÜZ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni sağlam, katı, sert anlamına gelen “bek”¹⁶⁴ kelimesi ile ova, kır anlamına gelen “düz”¹⁶⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi 676/1277”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

BELGİR KAVAK (بلكر قواق)

Etimolojik Köken: Bu yer adı kökeni Farsça olup kötü, iş görmeyen at anlamına gelen “belgir”¹⁶⁶ kelimesi ile sulak yerlerde yetişen bir çeşit ağaç anlamına gelen “kavak”¹⁶⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122.

BEL KÖRÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adı; vadi anlamına gelen “bel”¹⁶⁸ kelimesi ile kökeni Farsça olan “kör”¹⁶⁹ kelimesinden oluşmaktadır. Bir yer, mevki adıdır. Bulunduğu mevkiin fiziki özellikleri, yer şekilleri vb. sebeplerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği

¹⁶⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

¹⁶⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 142; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 238.

¹⁶⁶ Derleme Sözlüğü, II, s. 616.

¹⁶⁷ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 219.

¹⁶⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

¹⁶⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 630.

değerlendirilebilir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, bugünkü Mersin Gülnar'a bağlı bir mevki adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynak: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

BEY DEĞİN, BEY TEKİN (بيدكين)

Etimolojik Köken: Bu yer adı emir, hükümdar, koca anlamına gelen “beg”¹⁷⁰ kelimesi ile hakan oğullarına verilen ongun, köle anlamına gelen “tegin”¹⁷¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 619/1222.

Kaynaklar: Ali Haydar Bayat, “Anadolu Selçuklu Hastahane Vakfiyelerinin Tek Örneği Olarak Sivas Darüşşifası Vakfiyesi”, *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Türk Kültürü Dergisi*, XXIX/333, (1991), s. 5-19.

BILDIRCINLIK (بلدريچنلق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni bir çeşit kuş anlamına gelen “bıldırcın”¹⁷² kelimesidir. Bulunduğu yerdeki hayvan varlığı, Bıldırcın kuşlarının fazla olması vb. nedenlerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

¹⁷⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 411; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 322; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 73.

¹⁷¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 178; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 721.

¹⁷² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 86.

Dönem: 664/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

BINARBAŞI (بيكار باشي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; yerden kaynatarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “bınar”¹⁷³ kelimesi ile başlangıç yeri, öncü, kafa anlamlarına gelen “baş”¹⁷⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 311, 320; Anonim Selçukname/Gök - Coşguner, s. 58; Yazıcızade/ Bakır, s. 651, 693.

BİN GÖL (بيكول)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, sayı olan “bin”¹⁷⁵ kelimesi ile havuz, birikmiş su anlamına gelen “Göl”¹⁷⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı bir köy olarak zikredilir. Etrafında göl ve benzeri fiziksel oluşumların sayıca fazla olması sebebi ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir. Günümüzde Sivas ili Merkez ilçeye bağlı Bingöl köyü¹⁷⁷ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 721/1320.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Rahatoğlu ve Vakfiyesi” *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 1-29.

¹⁷³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

¹⁷⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 409; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 67.

¹⁷⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 493; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 92.

¹⁷⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 403; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 715; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 292.

¹⁷⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 95.

BOĞALU

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, iki yaşını geçmiş erkek sığır anlamına gelen “boğa”¹⁷⁸ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir dağ olarak zikredilir. Günümüzde Amasya sınırları içerisinde. Boğalı dağları olarak bilinmektedir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alp-Arslan Beldesi Seyyid Nureddîn Alp-Arslan er-Rufai'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Velî Silsile-nâmesi”, *Vakıflar Dergisi*, XXIII, (1994), s. 31-74.

BOĞAZ KÖPRÜ (بغزة كبرى)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, iki dağ arasındaki dar geçit anlamına gelen “boğaz”¹⁷⁹ kelimesi ile herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan yapı anlamına gelen “köprü”¹⁸⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Karaman civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIV. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 496; Esterabadî/Öztürk, s. 474.

BORGULU, BURGULU, BORGULU KALESİ (قلعت بورغولو برغولو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni hem Bizans hem Selçuklular tarafından XIII. yüzyılda paralı asker olarak istihdam edilen Frank ve Katalan askerlerin dilinde yani

¹⁷⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 445; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 97.

¹⁷⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 156; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 322; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 99; TDK Büyük Türkçe Sözlük, “Boğaz”, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb19cacc920b5.16468642, Erişim Tarihi:13.04.2019

¹⁸⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk* 209; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 690; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 448.

Latince’de “Hisar” anlamına gelen “Borg, Borgo” kelimelerinin Türkçe’ye uyarlanmış hali olan “bor”¹⁸¹ kelimesidir. Anadolu’da birçok farklı yerde Bor, Borlu adlı yerleşim yeri mevcuttur.

Konum: Borgulu, Akdeniz bölgesinin göller yöresinde Antik dönemde Pisidia olarak bilinen bölgede yer almaktadır.¹⁸² Selçuklu öncesi bu bölgenin adı Sozopolis olarak bilinmekte idi.¹⁸³ Türk fütühatından sonra sırası ile Türkiye Selçukluları, Hamidoğulları ve Osmanlı hâkimiyetinde günümüze ulaşmıştır. Günümüzde Isparta ili Uluborlu ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Coğrafi Koordinatlar: 38° 4' 41" Kuzey enlemi ile 30° 27' 0" Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyılın sonu XIV. yüzyıl başı.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Celâlî, s. 97, 98, 107, 129; Anonim Selçukname/Gök – Coşguner, s. 45, 46, 51, 67; Yazıcızade/Bakır, s. 515, 516, 575, 612, 618, 693, 742; Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, İstanbul 2009, s. 476, 478, 480, 482.

Literatür: Bilge Umar, *Türkiye’de Tarihsel Adlar*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1993; Barbara Flemming, *Geç Antik Çağ döneminde Pamfilya, Pisidy ve Likya’nın Tarihî Coğrafyası*, çev. Hüseyin Turan Bahçeci, Ankara 2018.

BÖLÜCEK (بلوچك)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni parça, bölük anlamına gelen “bölücek”¹⁸⁴ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 123.

¹⁸¹ Bilge Umar, *Türkiye’de Tarihsel Adlar*, İstanbul 1993, s. 171.

¹⁸² Barbara Flemming, *Geç Antik Çağ döneminde Pamfilya, Pisidy ve Likya’nın Tarihî Coğrafyası*, Türkçe terc. Hüseyin Turan Bahçeci, Ankara 2018, s. 2.

¹⁸³ Bilge Umar, *Türkiye’de Tarihsel Adlar*, s. 745.

¹⁸⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s.166; Derleme Sözlüğü, III, s. 768.

BÖLÜCEK ÖZ (بلوچك اوز)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, parça, bölük anlamına gelen “bölücek”¹⁸⁵ kelimesi ile kökeni dere, sulak, verimli yer anlamına gelen “öz”¹⁸⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 123.

BULAK (بُلَاق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni kaynak, çeşme, pınar anlamına gelen “bulak”¹⁸⁷ kelimesidir. Bulunduğu yerde bir su kaynağı vb. oluşumun bulunması sebebi ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Yozgat ile Sivas arasında bir mevki adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 656/1258.

Kaynaklar: Elvan Çelebi, *Menakıbu'l-kudsiyye fi menâsıbu-l ünsiyye*, haz. İsmail Erünsal – Ahmet Yaşar Ocak, Ankara 2014, s. 262.

CANİK (جَانِك)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni atik, çevik, becerikli anlamlarına gelen “canik”¹⁸⁸ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, günümüzdeki Samsun ve Ordu illerini kapsayan bölge kast edilerek zikredilir.

Dönem: 656/1258.

¹⁸⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 166; Derleme Sözlüğü, III, s. 768.

¹⁸⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 318.

¹⁸⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 163; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 336; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 119.

¹⁸⁸ TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb4825b249cf3.63982438 Erişim Tarihi: 15.04.2019

Kaynaklar: Elvan Çelebi, *Menakıbu'l-kudsiyye fî menâsıbu-l ünsiyye*, haz. İsmail Erünsal – Ahmet Yaşar Ocak, Ankara 2014, s. 262.

ÇALITAY BURNU (جاليتاي بورني)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, “çalıtay”¹⁸⁹ kelimesi ile yüksek ve dağlık kıyılarda, türlü biçimlerde denize uzanmış bölümü anlamına gelen “burun”¹⁹⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfıyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

ÇALTILU

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni çalı, diken anlamına gelen “çalıtı”¹⁹¹ kelimesidir. Bölgenin bitki örtüsü vb. özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Ermenek civarında bir yer adı olarak belirtilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfıyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

¹⁸⁹ Anlamı tespit edilememiştir. “Çalı” ve “Tay” kelimelerinden oluşmuş bir bileşik ad olabileceği değerlendirilebilir.

¹⁹⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati't-Türk*, s. 172; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 126.

¹⁹¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 151.

ÇAMURCUK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni vıcık toprak anlamına gelen “çamur”¹⁹² kelimesidir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir mezra olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H. /1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

ÇAPUL

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yağmalamak anlamına gelen “çapul”¹⁹³ kelimesidir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta Ermenek dâhilinde bir yer adı olarak zikredilir. Bununla birlikte Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi” , *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

ÇARIK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni sığır derisinden yapılan bir tür ayakkabı anlamına gelen “çarık”¹⁹⁴ kelimesidir.

¹⁹² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 152.

¹⁹³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 154.

¹⁹⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 164; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 428; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 155.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Bununla birlikte günümüzde Niğde ili Merkez ilçeye bağlı Çarıklı köyü¹⁹⁵ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

ÇAT KARA (چات قار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, iki derenin kesiştiği yer, kavşak ve kuyu anlamlarına gelen “çat”¹⁹⁶ kelimesi ile siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”¹⁹⁷ kelimesinden oluşmaktadır. Bölgede kuyu benzeri yapılar olması nedeni ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Tokat civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Tokat ili Erbaa ilçesi Çalkara köyü¹⁹⁸ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 690/1291.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, “Ahi Ahmed Nahcivanî Vakfiyesi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3-4, (1954), s. 57-65.

ÇAT (چات)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni iki derenin kesiştiği yer, kavşak, kuyu anlamına gelen “çat”¹⁹⁹ kelimesidir. Selçuklu öncesi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Amasya ili Merkez ilçesine bağlı İlyas²⁰⁰ köy olarak varlığı devam etmektedir.

¹⁹⁵ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 132.

¹⁹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 407; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 401; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 156.

¹⁹⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd. ; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643.

¹⁹⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 124.

¹⁹⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 407; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 401; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 156.

Dönem: 656/1258.

Kaynaklar: Elvan Çelebi, *Menakıbu'l-kudsiyye fî menâsıbu-l ünsiyye*, haz. İsmail Erünsal, Ahmet Yaşar Ocak, Ankara 2014, s. 360,363, 603,786.

ÇAT ALAN

Etimolojik Köken: Bu yer adı, iki derenin kesiştiği yer kavşak, kuyu anlamlarına gelen “çat”²⁰¹ kelimesi ile açık, geniş yer anlamına gelen “alan”²⁰² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya'ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

ÇAVUŞLAR

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni savaşta safları tanzim eden ve askeri zulüm yapmaktan alıkoyan görevli anlamına gelen “çavuş”²⁰³ kelimesidir. Kaynak olan Vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Ermenek'e bağlı bir köy adı olarak zikredilir bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde Mersin ili Gülnar ilçesine bağlı Çavuşlar köyü²⁰⁴ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

---

²⁰⁰ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 287.

²⁰¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s.407; Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s.401; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 156.

²⁰² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 21.

²⁰³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 158; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 158.

²⁰⁴ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 13.

ÇAVUŞLU (حاوسلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, savaşta safları tanzim eden ve askeri zulüm yapmaktan alıkoyan görevli anlamına gelen “çavuş”²⁰⁵ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Aksaray civarında bir köy olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvüs'ün Bir Mülknâmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 57-65.

ÇAYIR YERİ (چاير يري)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; çayır, çimen, yeşillik anlamına gelen “çayır”²⁰⁶ kelimesi ile bir şeyin veya bir kimsenin kapladığı boşluk, gezinilen ayak basılan mahal, yer küre, dünya anlamlarına gelen “yer”²⁰⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

ÇELİK VİRANI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kısa kesilmiş çubuk anlamına gelen “çubuk”²⁰⁸ kelimesi ile kökeni Farsça olan; yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”²⁰⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı Yusuf köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

²⁰⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati't-Türk*, s. 158; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 158.

²⁰⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 158.

²⁰⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati't-Türk*, s. 119, 347; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 922.

²⁰⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 162.

²⁰⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1384.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefai Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

ÇOMAKLI

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni değnek, sopa anlamına gelen “çomak”²¹⁰ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Konya iline bağlı Çomaklı köyü²¹¹ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Belleten*, XII/45, 1948.

ÇÖMLEK VİRANI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, topraktan yapılan kap anlamına gelen “çömlek”²¹² kelimesi ile kökeni Farsça olan; yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”²¹³ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı Yusuf köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefai Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

ÇUBUK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni körpe dal, taze dal, ince değnek anlamına gelen “çubuk”²¹⁴ kelimesidir.

²¹⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 164; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 180.

²¹¹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 155.

²¹² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 184.

²¹³ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1384.

Konum: Kaynakta, bir nehir olarak zikredilir. Ankara/Çubuk Ovasından doğan ve akan Çubuk çayı olduğu değerlendirilmektedir.²¹⁵

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 123.

ÇUBUK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni körpe dal, taze dal, ince değnek anlamlarına gelen “çubuk”²¹⁶ kelimesidir. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir bölge olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Öztürk, s. 236; İbn Bîbî/Erzi, s. 212.

DELÜCE (دلوجة)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni deli gibi, çıldırmışçasına anlamına gelen “delüce”²¹⁷ kelimesidir. Bir nehir adıdır. Nehrin akış hızının fazla olması sebebi ile benzetme yapılarak bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta bir ırmak olarak zikredilir. Kızılırmak’ın kolu olan Delice ırmağıdır. İç Anadolu Bölgesinde yer alır.

Coğrafi Koordinatlar: 40° 26' Kuzey enlemi ile 34° 4' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/ Osman Turan, s. 202; Aksarayî / Öztürk, s. 162.

²¹⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 163; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 537.

²¹⁵ İhsan Seddar Kaynar, “Çubuk Çayı'nın Tarihsel Öneminin Hatırlanması”, *Bütün Yönleriyle Çubuk ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu*, s. 658-669.

²¹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 163; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 537.

²¹⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 202.

DERE ÇATI (درة جاتي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup küçük akarsu anlamına gelen “dere”²¹⁸ kelimesi ile iki derenin kesiştiği yer kavşak ve kuyu anlamlarına gelen “çat”²¹⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

DEVELÜ, DEVELİ (دولو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yük ve eşya taşımada faydalanılan evcil hayvan anlamına gelen “deve”²²⁰ kelimesidir.

Konum: Kaynaklarda, bir kasaba ve kale olarak zikredilir. İç Anadolu bölgesinde günümüzde Kayseri ili Develi ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. ve XIV. yüzyıllar

Kaynaklar: İbn Bîbî/Erzi, s.118; İbn Bîbî/Houtsma, s. 43, 104, 269, 280, 282, 314, 315; İbn Bîbî/Öztürk, s. 146; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 306, 312-3, 345, 385, 471, 440, 441-2, 462, 472, 504, 526; Esterabadî/Öztürk, s. 299, 305, 336,372, 409, 421, 422, 443, 452, 481, 502; Ebu'l-Ferec İbnu'l-İbrî, Tarihu muhtasari'd-düvel, Türkçe terc. Şerefeddin Yaltkaya, Kazvinî/ Le Strange, s. 96; Ankara 2011, s. 27; Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I, (1983), 143-158; Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, s. 246, 248, 264, 266.

²¹⁸ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 210.

²¹⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 407; Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 401; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 156.

²²⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 206.

DEVE PINAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı, yük ve eşya taşımada faydalanılan evcil hayvan anlamına gelen “deve”²²¹ kelimesi ile yerden kaynatarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “pınar”²²² kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bulunduğu bölgedeki su kaynağı vb. doğal oluşumlar sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, 211-230.

DİKEK (ديكاك)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni toprağa yerleştirmek anlamına gelen “dik-”²²³ kelimesidir. Ekim dikim faaliyeti yürütülmesinden hareketle “dik-” fiili ile bağlantılı olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir çiftlik adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 108, 146.

²²¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 206.

²²² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

²²³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 239; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 476-477; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 614.

DİKME TAŞ (دكمة طاش)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, dikilmiş durumda olan nesne anlamına gelen “dikme”²²⁴ kelimesi ile kökeni sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”²²⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Tokat Erbaa yakınlarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 690/1291.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, “Ahi Ahmed Nahcivanî Vakfiyesi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3-4, (1954), s. 57-65.

DİREKLÜ (دركلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni kavak ağacı, ağaç vesairenden yapılan uzun ve kalın destek anlamlarına gelen “direk”²²⁶ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Sultanöyüğü (Eskişehir) civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 127.

DODURGA

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni bir Oğuz boy adı anlamına gelen “dodurga”²²⁷ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Sivas civarında bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

²²⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 239; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 475.

²²⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

²²⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s.178; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 543; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 625.

²²⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 27.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

DOLAB TEPEŞİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup kuyudan su çıkarmaya yarayan demir çark anlamına gelen “dolab” kelimesi ile bir şeyin en üstteki bölümü anlamına gelen “tepe”²²⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Develi kasabası civarında bir tepe olarak zikredilir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983) , s. 143-158.

DOLULAR (دولولر)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni buz parçaları halinde yağan yağmur; içki kadehi; boş olmayan anlamlarına gelen “dolu”²²⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

²²⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 725.

²²⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati’t-Türk*, s. 491; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 221.

TOGUZLU(TONGUZLU, DONGUZLUĞ, DENİZLİ) (دنغزلغ , طغزلو)

Etimolojik Köken: Şehrin adı Süryânî ve Gürcü kaynaklarından öğrenildiğine göre 1291’de Tangazlu ve Thongouzalo şeklinde anılmaktaydı. XIV. yüzyıla ait kaynaklarda bu ad Toguzlu, Donguzlu ve Tonguzlu şekillerinde geçmektedir. Kerimüddin Aksarayî XIII. yüzyılın başlarına ait bir olaydan söz ederken burayı Lâdik olarak adlandırdığı halde 1261’de meydana gelen Türkmen olaylarından bahsederken de Toguzlu şeklinde belirtir. Bundan Toguzlu adının XIII. yüzyıl ortalarında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Tangazlu adı Tonguzlu ve nihayet Tonuzlu (طكوزلى) şeklini almıştır; XV. yüzyılda bu şekil görülür. XVI. yüzyıldan itibaren de bu isim Denêizli şekline girmiştir.

Denizli isminde “deniz” kökü etkilidir; XIII ve XIV. yüzyıllardaki ilk şeklinde ise “domuz” kelimesi tesirli olmuştu. Bu değişimde şüphesiz Türkçe’de domuz (dognuz) ve deniz (degniz) kelimelerinin birbirine yakın yazılışlarının rolü büyüktür.²³⁰

İbn Battûta seyahatnamesinde, burada yaşayan Hristiyan Rumların çok sayıda domuz yetiştirmeleri sebebiyle domuzlu şehir anlamına gelen “Donuzlu” adının verildiğini bildirir.²³¹

Konum: Denizli şehri, antik dönemin Laodikeia ad Lycum yani Lycus Laodikeiası’nın yakınında ve onun mirasçısı olarak kurulmuştur. Laodikeia şehrini Türkler öteki Laodikeia’larda olduğu gibi (Samsun yöresi Lâdik’i ile Konya’nın kuzeyindeki Lâdik) Lâdik veya Lâdikıye diye adlandırdılar. İbn Bîbî kasabayı Lâdik adıyla andığı gibi sonraki yüzyıllarda bazı resmî kayıtlarda Lâdikıye şekli kullanılmıştır. Selçuklular devrinde oluşan durum Beylikler ve Osmanlılar devrinde de devam ettirilmiştir. Nitekim kaza 1856 Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye Salnâmesi’nde “Denizli nâm-ı dîger Lâdikıye” olarak kaydedilmiştir. Denizli topraklarının önemli kısmı Firigya, güneybatısındaki bir kısım toprakları ise Karia içerisinde yer almaktaydı. Roma döneminde ise Asia eyaleti içerisinde idi.

Türklerin Denizli yöresine yönelik ilk akın ve fetih faaliyetleri 1070 yılında başlamıştır. Bundan sonra XII. yüzyıl sonlarına kadar Denizli ve çevresi Türkler’le Bizanslılar arasında sürekli el değiştirmiş ve tam bir fütihat gerçekleştirilememiştir. 1071 Malazgirt Zaferi’nden sonra Denizli toprakları da çok geçmeden Türkler’in eline geçmiştir. 1096 Haçlı Seferi sonrasında bu yöreyi Bizans geri almış, fakat kısa zaman içinde yeniden Türkler’e intikal etmiştir. 1119 yılında Bizans İmparatoru Ioannes Komnenos tarafından tekrar Bizans

²³⁰ Tuncer Baykara, “Denizli”, *DİA*, IX, s. 155-159.

²³¹ İbn Battûta et-Tanci, İbn Battûta Seyahatnamesi, çev. Sait Aykut, İstanbul 2004, s. 408.

topraklarına katılan bölgeye ileriki yıllarda Türkler güneyden ve doğudan sık sık akınlar düzenlemişlerdir.

1176'da Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'un Denizli topraklarından geçerek Selçuklular'a yaptığı saldırı Türkler'in galibiyetiyle sonuçlanmıştır. Sonraki yıllarda Türkler daha batıya akınlar düzenlemeye başladılar. Muhtemelen Karağaaç (Acıpayam) ve Işıklı doğusundaki dağ ve yaylalar 1180'lerden itibaren Türkler'in eline geçmiştir.

Denizli yöresi kesin olarak XII. yüzyıl sonlarında meydana gelen olaylar sonucu Türkler'in eline geçmiş ve bu fetih hareketi halk arasında bazı efsane ve rivayetlere konu olmuştur. Nitekim Çivril yöresinde Beyce Sultan, Denizli'de Mehmed ve Server gaziler, Acıpayam ovasında Yatağan-baba ve Abdi Bey sultanlar Denizli'nin ilk alp erenleridir.²³²

Denizli ve çevresi Selçuklu - Türk fütuhâtı sonrasında, sırasıyla Türkiye Selçukluları, İnançoğulları Beyliği, Hamidoğulları Beyliği ve Osmanlı hâkimiyetinde günümüze ulaşmıştır. Günümüzde Ege bölgesinin İç Batı Anadolu bölümünde Denizli ili olarak varlığı devam etmektedir.

Coğrafi Koordinatlar: 37° 12' – 38° 12' Kuzey enlemleri ile 28° 30' – 29° 30' Doğu boylamları arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 132; Aksarayî/Öztürk, s. 103; Şamî/Lugal, s. 316; Yazıcızade/Bakır, s. 620; İbn Battûta/Aykut, s. 408.

Literatür: Besim Darkot, "Denizli", *İA*, III, s. 527-531; Irène Mélikoff, "Denizli", *EF*² (İng.), II, s. 204-205; Tuncer Baykara, "Denizli", *DİA*, IX, s. 155-159; W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Türkçe terc. Mihri Pektaş, İstanbul 1961.

DÖKME ATAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, bir yerden bir yere dökülen, aktarılan anlamına gelen "dökme"²³³ kelimesi ile kökeni Farsça olan "ateş"²³⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas'a bağlı Yusuf köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

²³² Tuncer Baykara, "Denizli", *DİA*, IX, s. 155-159.

²³³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 225.

²³⁴ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lugal*, s. 62.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefai Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

DUMLU BINAR (طملو بیکار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; soğuk anlamına gelen “dumlu” kelimesi ile yerden kaynarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “bınar”²³⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Bir su kaynağı olması sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynaklarda, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 117; Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Bellekten*, XII/45, 1948.

EGRİ ÖZİ (اکر اوزی)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; doğru olmayan, düz olmayan anlamlarına gelen “eğri”²³⁶ kelimesi ile bir şeyin temel ögesi, dere, sulak, verimli yer anlamına gelen “öz”²³⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sultanöyüğü (Eskişehir) civarında bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 127.

²³⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

²³⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 63; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 112; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 697.

²³⁷ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 318.

EĞİMLİ

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni bir yüzeyin yatay düzleme doğru meyil alma durumu anlamına gelen “eğim”²³⁸ kelimesidir. Bulunduğu yerin fiziki özellikleri, arazinin engebe durumu gibi özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir. Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri’ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

ERENLÜ (ارنلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yiğit, kahraman, yüce şahsiyet anlamlarına gelen “eren”²³⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 131.

ER TAŞ DAĞI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, erkek, adam anlamına gelen “er”²⁴⁰ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”²⁴¹ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

²³⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 242.

²³⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati't-Türk*, s. 36; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 232; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 732.

²⁴⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati't-Türk*, s. 7, 8, 9; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 256.

²⁴¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lüğati't-Türk*, s. 68, 115, 166; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir dağ adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Bellekten*, XII/45, 1948.

ESENSAÇLU

Etimolojik Köken: Bu yer adı; sağlam, sağlıklı ve rüzgâr anlamalarına gelen “esen”²⁴² kelimesi ile baş derisini kaplayan kıllar anlamına gelen “saç”²⁴³ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, bir köy adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

EŞİKLÜ (اشكلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni kapının dip basamağı anlamına gelen “eşik”²⁴⁴ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir dâhilinde bir hamam binası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

²⁴² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 36; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 260.

²⁴³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 140; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 577.

²⁴⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 19; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 260; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 747.

ETMEKSÜZ (اتمكسوز)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni ekmek anlamına gelen “etmek”²⁴⁵ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Erzincan civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 70,190; İbn Bîbî/Gencosman, s. 74.

EYDİKLİ (ايديكلي)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, örs anlamına gelen “eydik”²⁴⁶ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Tokat Niksar yakınlarında bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 723/1323.

Kaynaklar: Bahaeddin Yediyıldız, “Niksarlı Ahi Pehlivân’ın Dârü’s-sülehası”, *Türk Tarih ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1987, s. 281-290.

EYMİR, EYMÜR (ايمر)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Oğuz boylarının on birincisi anlamına gelen “eymür”²⁴⁷ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Ankara ili Nallıhan ilçesine bağlı Eymir, Çorum ili Merkez ilçeye bağlı Eymir ve Bolu ili Gerede ilçesine bağlı Eymür köylerinden birinin bu köy ile bağlantılı olabileceği değerlendirilmektedir.²⁴⁸ Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

EYÜYAPA

²⁴⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 246.

²⁴⁶ Derleme Sözlüğü, V, s. 1819.

²⁴⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanı Lügati't-Türk*, s. 27.

²⁴⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 218.

Etimolojik Köken: Bu yer adı; istenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan anlamına gelen “eyü”²⁴⁹ kelimesi ile anlamını tespit edemediğimiz “yapa” kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

GEVHERTAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup değerli maden, elmas anlamına gelen “gevher”²⁵⁰ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”²⁵¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri’ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

GÖÇ ÖZİ (كوج اوزي)

²⁴⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 15,30 vd. ; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 269.

²⁵⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 342.

²⁵¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 68, 115, 166; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

Etimolojik Köken: Bu yer adı, eşyalarla bir yerden bir yere taşınmak, muhaceret anlamına gelen “göç”²⁵² kelimesi ile bir şeyin temel ögesi, dere, sulak, verimli yer anlamına gelen “öz”²⁵³ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sultanöyüğü (Eskişehir) civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu ve günümüzdeki varlığı tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı ve konumu mevcut değildir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 127.

GÖKÇE OYUK

Etimolojik Köken: Bu yer adı, gök rengi, mavi, güzel anlamlarına gelen “gökçe”²⁵⁴ kelimesi ile oyulmuş, içi boş, çukur anlamına gelen “oyuk”²⁵⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

GÖKÇELÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni gök rengi, mavi, güzel anlamlarına gelen “gökçe”²⁵⁶ kelimesidir.

²⁵² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 141; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 693; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 167.

²⁵³ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 318.

²⁵⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 292.

²⁵⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 40; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 270; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 522.

²⁵⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 292.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

GÖL HİSAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı, havuz, birikmiş su anlamına gelen “Göl”²⁵⁷ kelimesi ile kökeni Arapça olan “Hisar”²⁵⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Kenarında bulunduğu gölden ve hisardan dolayı bu adlandırmanın yapılmıştır. Selçuklu öncesindeki adları “Kibyra, Alimne” olarak bilinmektedir.²⁵⁹

Konum: Kaynakta, Egridir civarında bir kasaba olarak zikredilir. Günümüzde Burdur ili Gölhisar ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği; XIV. yüzyılın ilk çeyreği.

Kaynaklar: İbn Battûta/Aykut, s. 408.

GÖMEÇ HİSARI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, küle gömülerek pişirilen ekmek, küldüde pişirilen et yemeği anlamlarına gelen “gömeç”²⁶⁰ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”²⁶¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

²⁵⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 403; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 715; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 292.

²⁵⁸ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

²⁵⁹ <http://www.golhisar.gov.tr/tarihce> Erişim Tarihi:19.04.2019.

²⁶⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 154; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 294.

²⁶¹ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

Konum: Kaynakta, Kayseri'ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

GÖRMEL (GÖRMELİ)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni fiil olan “Gör-”²⁶² kelimesidir. Yerleşimin yakınlarında aynı isimde ünlü bir köprünün²⁶³ varlığından dolayı bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir köy adı olarak belirtilir. Günümüzde Karaman ili Ermenek ilçesine bağlı Görmeli köyüdür.²⁶⁴ Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

GÖZ AĞACI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, görme organı anlamına gelen “göz”²⁶⁵ kelimesi ile meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen “ağaç”²⁶⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

²⁶² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 160, vd. ; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 736; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 297.

²⁶³ Sevgi Parlak vd., “Ermenek'te Baraj Suları Altında Kalan Bir Eser: Görmeli Köprüsü”, *Ermenek Araştırmaları – I*, Konya 2018, s. 105-133.

²⁶⁴ <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> / Erişim tarihi: 09.04.2019

²⁶⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 26, 28, 42; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 302.

²⁶⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 352; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 109; TDK Büyük Türkçe Sözlük

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb442fbd43f10.65455236 Erişim tarihi: 15.04.2019

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

GÜC ARSLAN BAĞI (كوج ارسلان)

Etimolojik Köken: Bu yer adı “güc”²⁶⁷ kelimesi ile Afrika ve Asya’da yaşayan yırtıcı bir hayvan anlamına gelen “arслан”²⁶⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir bağ adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 622/1225.

Kaynaklar: Refet Yinanç, “Selçuklu Medreselerinden Amasya Halifet Gazi Medresesi ve Vakıfları.” *Vakıflar Dergisi*, 15, (1982), s. 5-22.

GÜLLÜBİLÜR

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup bir çeşit kokulu çiçek anlamına gelen “gül”²⁶⁹ kelimesi ile kökeni bilgili, âlim anlamına gelen “bilür”²⁷⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı Şeyh köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefaî Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

²⁶⁷ Anlamı ve kökeni tespit edilememekle birlikte Türkçe “Güç” kelimesi olması muhtemeldir. Bkz. Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 305.

²⁶⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 521; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 239; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 37.

²⁶⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 354.

²⁷⁰ TDK, Büyük Türkçe Sözlük

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cbd66e0146c94.55941658 Erişim Tarihi: 22.04.2019.

GÜMÜŞ BAZAR, GÜMÜŞ (كمش)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, değerli bir maden cinsi anlamına gelen “gümüş”²⁷¹ kelimesi ile kökeni Farsça olan çarşı, pazar anlamına gelen “bazar”²⁷² kelimesinden oluşmaktadır. Bir Selçuklu parası üzerinde tespit edilmiştir. Bu yerleşim yerinde Selçuklular tarafından para basım faaliyeti gerçekleştirmiş olduğu ve bir darphanenin bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Konum: Bir Selçuklu parası üzerinde tespit edilmiştir. Bu yerleşim yerinde Selçuklular tarafından para basım faaliyeti gerçekleştirilmiş olduğu ve bir darphanenin bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu yerleşim yerinin varlığı günümüzde Amasya ili Gümüşhacıköy ilçesi olarak devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, s. 248, 250, 272, 274, 276, 278, 338, 340, 342, 344, 422, 424, 426.

GÜMÜŞ KÜMBED

Etimolojik Köken: Bu yer adı, değerli bir maden cinsi anlamına gelen “gümüş”²⁷³ kelimesi ile kökeni Farsça olup üstü yuvarlak şekilde olan bina anlamına gelen “kümbed”²⁷⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Bir kümbed, türbe benzeri yapının etrafında kurulması sebebi ile böyle bir adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfıyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

²⁷¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 307.

²⁷² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 92.

²⁷³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 307.

²⁷⁴ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 357.

HASAN DAĞI (حسن طاغ)

Etimolojik Köken: Bu yer adı kökeni Arapça olup güzel anlamına gelen “hasan”²⁷⁵ kelimesi ile yüksek tepe anlamına gelen “dağ”²⁷⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Yörenin fütuhatında görev alan Selçuklu komutanı Ebu'l-Gazi Hasan'a nisbetle bu adlandırma yapılmıştır.

Konum: Kaynakta, Aksaray civarında bir dağ olarak zikredilir. Günümüzde aynı adla mevcuttur.

Coğrafi Koordinatlar: 38° 07' 47" Kuzey enlemi ile 34° 10' 12" Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Esterabadî/Kilisli Muallim Rifat, s. 466; Esterabadî/Öztürk, s. 447; Nikidî/Ertuğrul, s. 336.

HİSARCIK (حصارچق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Arapça olan kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”²⁷⁷ kelimesidir. Türkçe küçültme eki olan “-cık” ekini içermesi sebebi ile çalışmaya dâhil edilmiştir.

Konum: Kaynakta, Aksaray civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvüs'ün Bir Mülknâmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 57-65.

HÖYÜK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni tepe gibi yüksek olan yer anlamına gelen “höyük”²⁷⁸ kelimesidir. Bulunduğu bölgede höyük benzeri bir yapının varlığından dolayı böyle bir adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

²⁷⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 398.

²⁷⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 410; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 463; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 545; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 259.

²⁷⁷ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 319.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri'ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eretnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

ILICA (ايلجا)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, kaplıca anlamına gelen “Ilıca”²⁷⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynaklarda köy adı olarak zikredilir. Aksaray civarında ve Amasya’da olmak üzere iki köy adı tespit edilmiştir. Aksaray’da bulunan köy günümüzde mevcut değildir bu sebeple kesin konumu tespit edilememiştir. Amasya’da ise Ilısu adı ile günümüzde mevcuttur.²⁸⁰ Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvus’un Bir Mülknamesi”, *Vakıflar Dergisi*, 8 (1969), s. 57-67; İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12 (1978), s. 91-112.

ILIPINAR KÖYÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, soğukla sıcak arası anlamına gelen “Ilı”²⁸¹ kelimesi ile yerden kaynayan su, kaynak anlamına gelen “Pınar”²⁸² kelimesinden oluşmaktadır. Kaynağın

²⁷⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 825.

²⁷⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 326.

²⁸⁰ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 281.

²⁸¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 971; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 919; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 326.

²⁸² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta Develi'nin batısında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

ILISU (الي سو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; soğukla sıcak arası anlamına gelen “ılı”²⁸³ kelimesi ile hayatın devamı için zorunlu olan renksiz, kokusuz sıvı madde anlamına gelen “su”²⁸⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Aksaray civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Aksaray ili Güzelyurt ilçesi Iısu beldesi²⁸⁵ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvüs'ün Bir Mülknâmesi.” *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 57-65.

İGDELİ ايكديلي

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, zeytin ağacına benzer bir meyve ağacı anlamına gelen “ığde”²⁸⁶ kelimesidir. Bulunduğu bölgenin bitki örtüsü vb. özellikleri nedeniyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı tespit edilememiştir.

²⁸³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 971; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 919; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 326.

²⁸⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 6, 8, 14 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 783.

²⁸⁵ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 281; Güzelyurt Belediyesi, <http://www.guzelyurt.bel.tr/sayfa/20/cografi-yapisi> Erişim Tarihi:15.04.2019.

²⁸⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 337; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 371.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 143.

İKİ SU (اكي صو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, iki rakamı anlamına gelen “iki”²⁸⁷ kelimesi ile renksiz, kokusuz sıvı madde anlamına gelen “su”²⁸⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir yakınlarında bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi* s. 114.

İLMELİK ايلمك

Etimolojik Köken: Bu yer adı ülke, eyalet; iki hakan arasındaki barış; hısım akraba, tebaa anlamlarına gelen “il”²⁸⁹ kelimesi ile kökeni Arapça olup padişah, hakan, hükümdar anlamına gelen “melik”²⁹⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda Kırşehir civarında bir yer veya köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122, 143; Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

²⁸⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 338.

²⁸⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 6, 8, 14 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 783.

²⁸⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 20, 23, 98; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 123; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 381.

²⁹⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 728.

İL ARSLAN (ايل ارسلان)

Etimolojik Köken: Bu yer adı ülke, eyalet; iki hakan arasındaki barış; hısım akraba, tebaa anlamlarına gelen “il”²⁹¹ kelimesi ile Afrika ve Asya’da yaşayan yırtıcı bir hayvan anlamına gelen “arslan”²⁹² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 656/1258.

Kaynaklar: Osman Turan, “II. İzzeddin Keykâvus’a Aid Bir Temliknâme”, A. Z. Velidi Togan’a Armağan, Ankara 2010, s. 157-183.

İL GAZİ (الغازي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, ülke, eyalet, hısım akraba anlamlarına gelen “il”²⁹³ kelimesi ile Arapça kökenli olup savaştan sağ ve muzaffer olarak dönen kişi anlamına gelen “gazi”²⁹⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Amasya ili Doğantepe ilçesi İlgazi köyüdür.²⁹⁵

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Rahatoğlu ve Vakfiyesi.” *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 1-29; İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12 (1978), s. 91-112; Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvus’un Bir Mülknamesi” , *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 57-67.

İLİK ELEK TEPESİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, düğme anlamına gelen “ilik”²⁹⁶ kelimesi ile katı maddeleri birbirinden ayıklamayı sağlayan araç anlamına gelen “elek”²⁹⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

²⁹¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 20, 23, 98; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 123; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 381.

²⁹² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 521; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 239; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 37.

²⁹³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 20, 23, 98 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 123; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 381.

²⁹⁴ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 337.

²⁹⁵ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 287.

Konum: Kaynakta, Develi kasabası civarında bir tepe olarak zikredilir. Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

İNANÇ İNİ (اینانچ اینی)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, güvenilir kişi anlamına gelen “inanç”²⁹⁸ kelimesi ile aslan, tilki ve diğer yırtıcıların barınağı anlamına gelen “in”²⁹⁹ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynakta imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69; Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*.

İN ARDICI (ان اردوجو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara anlamına gelen “in”³⁰⁰ kelimesi ile bir ağaç türü anlamına gelen “ardıç”³⁰¹ kelimesinden oluşmaktadır. Bulunduğu bölgenin fiziki özellikleri, yer şekilleri(Mağara, Obruk vb.) nedeniyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

²⁹⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 341.

²⁹⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 249.

²⁹⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 67.

²⁹⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 23; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 166; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 395.

³⁰⁰ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 190.

³⁰¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 46; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 31.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12 (1978), s. 91-112.

İNCİK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeninin yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara anlamına gelen “in”³⁰² kelimesi ile ilişkili olabileceği değerlendirilebilir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşlamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir mezra adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

İNLÜ (اينلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara anlamına gelen “in”³⁰³ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir mevki adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 146.

³⁰² Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 190.

³⁰³ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 190.

İNLÜ KAYA DAĞI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara anlamına gelen “in”³⁰⁴ kelimesi ile büyük taş kütleli anlamına gelen “kaya”³⁰⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir dağ adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Bellekten*, XII/45, 1948.

İZLİ PINAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı, dokunulan, basılan yerde kalan görünüm anlamına gelen “iz”³⁰⁶ kelimesi ile yerden kaynayan su, kaynak anlamına gelen “pınar”³⁰⁷ kelimesinden oluşmaktadır. Bölgenin veya yerin fiziki özellikleri, su kaynağı bulunması vb. nedenlerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XII. yüzyılın sonu. II. Süleyman Şah dönemi (1196-1204).

Kaynaklar: Abdülkadir Erdoğan, “Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi: Altunbay Medresesi Vakfiyesi”, *Konya Dergisi*, 6, Konya 1937, s. 370-375.

³⁰⁴ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 190.

³⁰⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 351, 356.

³⁰⁶ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 432; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 277.

³⁰⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

KABAKLAR

Etimolojik Köken: Bu yer adının bir sebze cinsi anlamına gelen “kabak”³⁰⁸ kelimesidir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı Havza kazasının bir köyü olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 756/1355.

Kaynaklar: Zehra Bilgegil, “Sultan Mes’ûd’un Oğlu Tâc ed-Din Altunbaş’a Aid Bir Vakfiyye”, *Belleten*, XV/19, (1993), s. 245-248.

KALKANLU (قَلْقَانْلُو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni özellikle ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korumalık anlamına gelen “kalkan”³⁰⁹ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir nehir olduğu belirtilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122.

KANGLI (قَانْغَلِي)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yük arabası, kağrı anlamına gelen “kanglı”³¹⁰ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir dâhilinde bir dükkân olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 124.

³⁰⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 164; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 582; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 354.

³⁰⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 506; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 621.

³¹⁰ Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 638.

KANLU KAYA

Etimolojik Köken: Bu yer adı; insan ve hayvanların damarlarındaki kırmızı renkli hayati sıvı anlamına gelen “kan”³¹¹ kelimesi ile büyük, sert taş kütlesi anlamına gelen “kaya”³¹² kelimelerinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

KARA AĞIL (قرا اغل)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³¹³ kelimesi ile koyun barınağı anlamına gelen “ağıl”³¹⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Kırıkkale ili Keskin ilçesi Kara Ağıl Köyü³¹⁵ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

KARA CEFA (قرا جفا)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen Türkçe “kara”³¹⁶ kelimesi ile kökeni Arapça olup zorluk, sıkıntı, zulüm anlamına gelen “cefa”³¹⁷ kelimesinden

³¹¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 44 Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 629; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 364.

³¹² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 418.

³¹³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd. ; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³¹⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

³¹⁵ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 306.

³¹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³¹⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 159.

oluşmaktadır. Bulunduğu yerin fiziki özelliklerinden dolayı bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer adı olarak zikredilir. Bununla birlikte şehir, köy veya dağ ırmak gibi bir yer adı olup olmadığına dair bir bilgi mevcut değildir ve kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 139.

KARA HALİL

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³¹⁸ kelimesi ile kökeni Arapça olup samimi dost, eş anlamına gelen “halil”³¹⁹ kelimesinden oluşmaktadır. Adını köyün kuruluşunda etkili olan bir şahsiyetten almış olabileceği değerlendirilebilir. Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Bununla birlikte günümüzde Çorum ili Ortaköy ilçesine bağlı Kara Halil köyü³²⁰ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

KARA İN (قرواين)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen, “kara”³²¹ ve aslan, tilki ve diğer yırtıcıların barınağı anlamına gelen “in”³²² kelimelerinden oluşmaktadır. Bir köy

³¹⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³¹⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 280.

³²⁰ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 315.

³²¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

adıdır. Bulunduğu yerin fizikî özelliklerinden(kayaç rengi vb.) ve çevresinde mağara benzeri yapıların bulunmasından dolayı bu adın verilmiş olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Nevşehir ili Ürgüp ilçesine bağlı Karain köyü³²³ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

KARA KAYA (قرة قية)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³²⁴ ile büyük, sert taş kütlesi anlamına gelen “kaya”³²⁵ kelimelerinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir dağ adı olarak zikredilmektedir fakat kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 125, 143.

KARA KİLİSE

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “Kara”³²⁶ kelimesi ile kökeni Yunanca olup Hristiyan ibadethanesi anlamına gelen “Kilise”³²⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir mezra olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

³²² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 23; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 166; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 395.

³²³ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 317.

³²⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³²⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 418; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 385.

³²⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³²⁷ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 244.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

KARA ÜYÜK (قرا ايويك)

Etimolojik Köken: Bu yer adı siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³²⁸ kelimesi ile tepe gibi yerden yükselen şeyler anlamına gelen “öyük”³²⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı ve varlığı tespit edilememiştir. Konumunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 106.

KARA AĞAÇ

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³³⁰ kelimesi ile meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen “ağaç”³³¹ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfıyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69; Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*.

³²⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³²⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271.

³³⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³³¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 352; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 109; TDK Büyük Türkçe Sözlük,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb442fbd43f10.65455236 Erişim tarihi: 15.04.2019

KARA AĞAÇ (ACIPAYAM):

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³³² kelimesi ile meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen “ağaç”³³³ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Gölhisar ile Lâdik (Denizli) arasında bir saha, ova olarak zikredilir. Günümüzde Denizli ili Acıpayam ilçesi olarak varlığı devam etmektedir. Denizli ve çevresi XII. yüzyıldan itibaren Türk hâkimiyetine geçmiş bir bölgedir.³³⁴

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği; XIV. yüzyılın ilk çeyreği.

Kaynaklar: İbn Battûta/Aykut, s. 408.

KARA AĞAÇ

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³³⁵ kelimesi ile meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen “ağaç”³³⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

³³² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³³³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 352; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 109; TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb442fbd43f10.65455236 Erişim tarihi: 15.04.2019

³³⁴ Tuncer Baykara, “Denizli”, *DİA*, IX, s. 155-159.

³³⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³³⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 352; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 109; TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb442fbd43f10.65455236 Erişim tarihi: 15.04.2019

KARA BULUT

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³³⁷ kelimesi ile su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın anlamına gelen “bulut”³³⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Akşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Konya ili Akşehir ilçesine bağlı Karabulut köyü³³⁹ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 776/1374.

Kaynaklar: Ali Kozan, “XIV. Yüzyıl Akşehir’inde Bir Sûfi: Hacı İbrahim Sultan ve Manzûmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 41, (2014), s. 9-37.

KARACA

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni rengi karaya yakın olan anlamına gelen “karaca”³⁴⁰ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Sivas dâhilinde bir mahalle adı olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

KARACA DAĞ (فراجة طاغ)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, rengi karaya yakın olan anlamına gelen “karaca”³⁴¹ kelimesi ile yüksek tepe anlamına gelen “dağ”³⁴² kelimesinden oluşmaktadır. Yörenin fizikî özellikleri, kayaç rengi vb. nedenlerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

³³⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³³⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 89; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 333; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 121.

³³⁹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 308.

³⁴⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 463.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 116.

KARACA HİSAR (قراجة حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; rengi karaya yakın olan anlamına gelen “karaca”³⁴³ kelimesi ile kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen, kökeni Arapça olan “hisar”³⁴⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Bulunduğu yerin fizikî özelliklerinden ve çevresinde kale benzeri bir yapının bulunmasından dolayı bu adın verilmiş olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 123.

KARACA KAYA (قرجة قيا)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, rengi karaya yakın olan anlamına gelen “karaca”³⁴⁵ kelimesi ile büyük taş kütleli anlamına gelen “kaya”³⁴⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Tokat civarında bir mevki olarak zikredilir. Günümüzde Tokat ili Erbaa ilçesi Değirmenli köyü yakınlarında bir mevkiidir.

Dönem: 690/1291.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, “Ahi Ahmed Nahcivanî Vakfıyesi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3-4, (1954), s. 57-65.

³⁴¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 463.

³⁴² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 410; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 463; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 545; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 259.

³⁴³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 463.

³⁴⁴ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

³⁴⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 463.

³⁴⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 418; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 385.

KARACA VİRAN

Etimolojik Köken: Bu yer adı, rengi karaya yakın olan anlamına gelen “karaca”³⁴⁷ kelimesi ile kökeni Farsça olan; yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”³⁴⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir çiftlik olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

KARA DEĞİN

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁴⁹ kelimesi ile kökenini tespit edemediğimiz fakat sincap anlamına gelen “değİN”³⁵⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir mezra olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfiyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

KARA GÖMLEK

Etimolojik Köken: Bu yer adı, siyah renk, soylu, büyük anlamına gelen “kara”³⁵¹ kelimesi ile vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi anlamına gelen

³⁴⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 463.

³⁴⁸ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 1384.

³⁴⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁵⁰ TDK/Büyük Türkçe Sözlük,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas&kategori=derlay&kelime1=de%C4%9Fin Erişim Tarihi: 21.04.2019

“gömlek”³⁵² kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, bir köy adı olarak belirtilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Bununla birlikte günümüzde Sivas ili Merkez ilçesi Karagömlek³⁵³ köyü olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 790/1388.

Kaynaklar: Sıddık Çalık, “Amasya kazası’nda Seydi Çelebi ve Mehmed Çelebi’ye ait 790/1388 Tarihli Türkçe Vakfiye”, *Vakıflar Dergisi*, 48, (2017), s. 9-16.

KARAHİSAR-I BEHRAMŞAH (قاراحصار بهرامشاه)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁵⁴ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”³⁵⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Yer adında geçen Behramşah’ın Osman Turan’a göre Mengüçüklülerin Köğonya meliki Muzaferreddin’in oğlu Behramşah olması mümkündür.³⁵⁶

Konum: Karahisar-ı Behramşah günümüzde Yozgat’ın Kadışehri ile Akdağmadeni ilçeleri sınırları içerisinde yer almaktadır.³⁵⁷

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 253, 527; Esterabadî/Öztürk, s. 247, 503; Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Belleten*, XII/45, 1948.

³⁵¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁵² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 504; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 732; Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 294.

³⁵³ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 315

³⁵⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁵⁵ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

³⁵⁶ Osman Turan, *Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi*, s. 66.

³⁵⁷ Murat Hanılçe, “Yozgat İlinde İki Osmanlı Kalesinin Dünü ve Bu günü Karahisar-ı Behramşah ve Akçakale”, *Tarih ve Gelecek Dergisi*, III/3, (2017), s. 141-164.

KARAHİSAR-I DEMİRLÜ, DEMÜRLÜ HİSAR (قراحصار دمرلو , دمورلو حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; çeşitli aletler yapmakta kullanılan madensel madde anlamına gelen “demir”³⁵⁸ kelimesi; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁵⁹ kelimesi ve kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “Hisar”³⁶⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda bir kasaba ve askeri bir yapı olarak zikredilir. Osman Turan’a göre³⁶¹ Kayseri civarında diğer bir görüşe göre ise Çorum sınırları dâhilinde olduğu değerlendirilmektedir.³⁶²

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 192; Aksarayî/Öztürk, s.154; Anonim Selçukname/Celalî, s. 131; Anonim Selçukname/Gök - Coşguner, s. 68.

KARAHİSAR-I DEVLE (قراحصار دولة)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁶³ kelimesi; kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”³⁶⁴ kelimesi ve kökeni Arapça olup bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış siyasi topluluk anlamına gelen “devlet” kelimesinden oluşmaktadır. Karahisar ismi, şehrin ortasında yükselen kayalığın renginden ve üstünde bulunan hisardan gelmektedir.³⁶⁵

Konum: Ege bölgesinin İç batı Anadolu bölümünde yer alır. Eski çağlarda meskûn bir yer olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Bizanslılar zamanında adı geçen Akroinos Kalesi’nin burada bulunduğu sanılmaktadır. Kale Bizanslılar zamanında Müslüman Arap ve Türk akınlarına hedef olmuştur. Hatta Seyyid Battal Gazi’nin bu kale önlerinde şehid düştüğü

³⁵⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 155; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 508; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 202.

³⁵⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁶⁰ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

³⁶¹ Kerîmüddîn Mahmud-i Aksarayî, *Müsameretü’l-ahbâr*, neşr. Osman Turan, Ankara 1944, s. 192.

³⁶² Murat Hanılçe, “Yozgat İlinde İki Osmanlı Kalesinin Dünü ve Bu günü Karahisar-ı Behramşah ve Akçakale”, *Tarih ve Gelecek Dergisi*, III/3, (2017), s. 141-164.

³⁶³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁶⁴ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

³⁶⁵ Feridun Emecen, “Afyonkarahisar”, *DİA*, I, s. 443-446.

rivayet edilir. Şehir yakınlarındaki Altıgöz Köprüsü'nün kitâbesi, bölgenin XIII. yüzyıl başlarında, muhtemelen 1210'dan önce Türkler'in eline geçtiğini göstermektedir.³⁶⁶

Günümüzde Ege bölgesinin İç Batı Anadolu bölümünde yer alan Afyonkarahisar şehri ve bu şehrin merkez olduğu ildir.

Coğrafi Koordinatlar: 37° 45' Kuzey enlemi ile 29° 40' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 131, 145, 311; Aksarayî/Öztürk s. 102, 115, 252; İbn Bîbî/Houtsma, s. 308, 323, 327, 334; Kazvinî/Le Strange, 97; Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, s. 488.

Literatür: Besim Darkot, "Karahisar", *İA*, VI, s. 277-280; Mordtmann-Fr. Taeschner, "Afyun Kara Hisar", *EF* (İng.), I, s. 243-244; Feridun Emecen, "Afyonkarahisar", *DİA*, I, s. 443-446.

KARAHİSAR-I YAVAŞ (قراحصار يواش)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen "kara"³⁶⁷ kelimesi; kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen "hisar"³⁶⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Bazı Kaynaklarda Karahisar-ı Nevas (قراحصارء نواس) olarak zikredilmektedir.

Konum: Kaynakta, Niğde ile Konya arasında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 105, 106; Aksarayî/Öztürk, s. 81, 82; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 278; Esterabadî/Öztürk, s. 271.

³⁶⁶ Feridun Emecen, "Afyonkarahisar", *DİA*, I, s. 443-446.

³⁶⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁶⁸ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

KARAHİSAR-I OSMANCIK

Etimolojik Köken: Osmanlı Devleti'nin kurucusuna Osmancık denilmesi bu şehirle Osman Gazi arasında ilişki kurulmasına vesile olmuştur. İbn Battûta'nın, hânedan kurucusunun kendisini üçüncü halife Hz. Osman'dan ayırt etmek için Osmancık olarak adlandırdığı iddiası en azından isim benzerliği konusunda temel alınmıştır. Bir başka iddiaya göre ise kale ve yöresi Selçuklu hükümdarları tarafından Osman Bey'e timar olarak verilmiştir. Halk rivayetleri arasında, kalenin Osman adlı bir kumandan tarafından zaptedildiği veya kale kuşatması sırasında bu adı taşıyan bir kahramanın şehid düştüğü ve kaleye gömüldüğü, mezarının da Osman Dede Türbesi diye ziyaret edildiği bilgisi bulunur. Yine Osman'ın Atman, Azman gibi bir Türkçe ismin Arapçalaştırılmış biçimi olması ihtimalinden hareketle Osmancık'ın Otmancık olarak geçtiği, bunun da Osmancık'la özdeşleşen meşhur Koyun Baba'nın Otman Baba'ya refakat etmesiyle bağlantılı olabileceği ileri sürülmüştür. Osmancık'ın ilk Türkçe adının Sorgun olup bu adını, Dânişmendli Melik Ahmed'in Eflanos yöresini idare ve imar için kendisine verdiği Şerefeddin Osman Gazi'nin mensup bulunduğu Sorgun oymağından aldığı belirtilir. Osmancık'a adını verdiği öne sürülen bu Osman Gazi'nin kimliği tartışmalıdır ve onun ayrıca Osmancık'ta medrese ve türbesi bulunan Beyler Çelebi b. Hacı Çelebi olabileceği iddia edilmiştir.³⁶⁹

Konum: Karadeniz bölgesinin iç kesiminde, Kızılırmak nehrinin Tosya-Merzifon yoluyla kesiştiği önemli bir geçiş noktasında denizden 410 m. yükseklikte kurulmuştur. Buradaki iskân, ovaya hâkim konumdaki kayalığın üzerinde yer alan ve tarihi antik döneme inen kalenin civarında teşekkül etmiştir. Osmancık'ın bulunduğu yer Anadolu'nun tarihî ulaşım ağı içerisinde hareketli bir güzergâh üzerindeydi. Osmancık'ın yer aldığı bölge maden kaynakları bakımından zengin olduğundan yerleşme tarihi milâttan önce 3000'e iner. Hitit, Frig, Pers, Galat, Pontus idaresinin ardından Roma ve Bizans hâkimiyetine giren bölge Malazgirt Savaşı'ndan sonra muhtemelen Dânişmend Emîri Ahmed Gazi tarafından fethedilmiştir. Bir başka görüşe göre ise Emîr Artuk'un ele geçirdiği bu yöre daha sonra Emîr Ahmed'in yönetimine verilmiştir.

Dânişmendliler'in zayıflamasıyla birlikte Anadolu Selçuklu denetimine giren yöre XIII. yüzyılda Babaî hareketinden ve Moğol istilâsından etkilendi. Beylikler döneminde Eretna Devleti'ne, 761 (1360) yılı civarında Amasya Emîri Şadgeldi Paşa'ya, 782'de (1381) Kadı Burhâneddin hükümetine bağlanmıştır. 1390'larda Yıldırım Bayezid'in Anadolu harekâtı

³⁶⁹ Mehmet Öz, "Osmancık", *DİA*, XXX, s. 475-477.

sırasında Candaroğulları'nın Kastamonu kesimindeki toprakları yanında Osmancık da Kadı Burhâneddin kuvvetleriyle yapılan mücadeleler neticesinde Osmanlı egemenliğine girmiştir.³⁷⁰ Günümüzde İç Anadolu bölgesinde Çorum ili Osmancık ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Kaynaklar: Yazıcızade/Bakır, s. 642.

Literatür: Mükrimin H. Yinanç, “Danişmendliler”, *İA*, III, s. 468-469; F. Babinger, “Othmandjik”, *EF²* (Fr.), VIII, s. 192; Besim Darkot, “Osmancık”, *İA*, IX, s. 450-453; Mehmet Öz, “Osmancık”, *DİA*, XXX, s. 475-477.

KARA HÜYÜK

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁷¹ kelimesi ile tepe gibi yerden yükselen şeyler anlamına gelen “hüyük”³⁷² kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Malatya Arguvan’a bağlı bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Malatya ili Arguvan ilçesine bağlı Karahüyük³⁷³ köyü olarak varlığı devam etmektedir. Selçuklu öncesi adı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, 211-230.

KARA KAPAK

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁷⁴ kelimesi ile kapları örtmeye yarayan nesne anlamına gelen “kapak”³⁷⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlasi tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁷⁰ Mehmet Öz, “Osmancık”, *DİA*, XXX, s. 475-477.

³⁷¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁷² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271.

³⁷³ Köylerimiz, 1968, s. 31.

³⁷⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁷⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 164; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 365.

Konum: Kaynakta, Amasya'ya bağılı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.”, *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

KARA KUŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁷⁶ kelimesi ile uçabilen omurgalı canlı türü anlamına gelen “kuş”³⁷⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir kale olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H. /1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

KARAMAN (قارمان)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, burada hâkimiyet kuran ve bir beylik olarak hüküm süren Karamanoğullarının atası Karaman bey'e dayanmaktadır.

Eskiçağ'larda Laranda (Larende) adıyla bilinen şehir önce Hititler, ardından sırasıyla milâttan önce VII. yüzyılda Frigyalılar, VI. yüzyılda Lidyalılar, V. yüzyıl sonlarında Persler'in hâkimiyeti altına girmiştir. Anadolu'da Pers hâkimiyetine son veren İskender ve haleflerinin, Roma ve 395'ten itibaren de Bizans İmparatorluğu'nun topraklarına katılmıştır. Bizans döneminde Hıristiyanlığın önemli bir merkezi haline geldi. VII ve IX. yüzyıllarda iki defa Arap ordularının hücumuna mâruz kalmıştır.

³⁷⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁷⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 8, 35 vd. ; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 469.

Türkler'in Anadolu'ya girişini müteakip Selçuklular'ın ve Dânişmendliler'in eline geçen Larende, II. Kılıcarslan döneminde 1165 yılında Anadolu Selçuklu topraklarına katılmıştır. III. Haçlı Seferi esnasında Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa Silifke'ye giderken 30 Mayıs 1190'da buradan geçmiş ve kısa bir süre için şehri işgal etmiştir. 1210'da önce Hospitalier tarikatına mensup şövalyeler, ardından bu tarikat mensuplarının talebi üzerine Kilikya Ermeni Kralı II. Leon tarafından zaptedilmiştir. Fakat II. Leon, 1216'da şehri Selçuklu Sultanı İzzeddin I. Keykâvus'a terketmek zorunda kalmıştır.

Şehir, XIII. yüzyılda Moğol istilâsına uğramış ve Selçuklular'ın çöküş dönemi sırasında kurulan Karamanoğulları Beyliği'nin eline geçmiştir. Daha sonra beyliğin merkezi olmuştur.

Karamanoğulları idaresi altında giderek gelişen şehir çok sayıda mimari eserlerle de donatılmıştır. Böylece önemli bir kültür ve bilim merkezi haline geldi. Lârende 1397 yılında Yıldırım Bayezid tarafından alınmış fakat 1402'de Ankara savaşı sonrasında yeniden Karamanoğulları'na geçmiştir.

1471 yılında Vezîriâzam İshak Paşa doğrudan Lârende üzerine yürüyüp burayı almıştır. Böylece bölgedeki Karamanoğlu etkisi silinmiş ve şehirde kesin Osmanlı hâkimiyeti kurulmuştur.³⁷⁸

Konum: Konya havzasının güneydoğusunda deniz seviyesinden 1038 m. yükseklikte, Toros dağları yoluyla Akdeniz kıyılarını Anadolu'nun iç kesimlerine bağlayan tarihî ticaret yolunun (Silifke-Mut-Karaman-Konya yolu) üzerinde yer alır. Günümüzde İç Anadolu bölgesinde Karaman ili ve aynı adı taşıyan merkez ilçe olarak varlığı devam etmektedir.
Coğrafi Koordinatlar: 37° 11' Kuzey enlemi ile 33° 15' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Celâlî, s. 99-133; Anonim Selçukname/Gök-Coşguner, s. 52, 65, 66, 69; Yazıcızade/Bakır, s. 674, 676, 677, 682, 684, 701, 743; Kazvinî/Le Strange, 98, 99; Kâşanî, Tarih-i Olcaytu, Türkçe terc. Derya Örs, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1992, s. 199.

Literatür: J. H. Kramers, "Karaman", *IA*, VI, s. 309-311; H. A. Reed, "Çarâmân", *EF* (Fr.), IV, s. 641; Metin Tuncel, "Karaman", *DİA*, XXIV, s. 444 - 447.

³⁷⁸ Metin Tuncel, "Karaman", *DİA*, XXIV, s. 444 - 447.

KARAN BÜK (قرانبوك)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; bodur funda boyunda dikensiz bir bitki anlamına gelen “karan”³⁷⁹ kelimesi ile çiçek tomurcuğu, sık ağaçlık yer anlamına gelen “bük”³⁸⁰ kelimesinden oluşmaktadır. Bölgenin bitki örtüsü vb. özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta Erzincan ile Sivas arasında bir kışlak olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 295, 298; Aksarayî /Öztürk, s. 251, 252.

KARA ÖYÜK

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “Kara”³⁸¹ kelimesi ile tepe gibi yerden yükselen şeyler anlamına gelen “Öyük”³⁸² kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynaklarda Amasya civarında bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Amasya ili Taşova ilçesine bağlı Karabük köyüdür.³⁸³

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Yazıcızade/Bakır, s. 630; Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

KARA PINAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁸⁴ kelimesi ile yerden kaynayarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “pınar”³⁸⁵ kelimesinden

³⁷⁹ TDK Büyük Türkçe Sözlük , “Karan”,
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cadd9671a6739.87271256 Erişim tarihi:
10.04.2019

³⁸⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 319; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 130.

³⁸¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁸² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271.

³⁸³ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 309.

oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bulduğu bölgedeki su kaynağı vb. doğal oluşumlar sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Malatya'ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

KARA TAŞ (قراطاش)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁸⁶ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”³⁸⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Aksaray civarında bir yer adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyılın sonu.

Kaynaklar: Nikidî/Ertuğrul 336; Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfıyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

KARA TAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁸⁸ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”³⁸⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

³⁸⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁸⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

³⁸⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁸⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

³⁸⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri'ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

KARA TAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁹⁰ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”³⁹¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Mardin’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 573/1178.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Artukoğullarından Emir Timurtaş oğlu Emir Necmeddin Alp oğlu Emir Necmeddin İlgazi’nin M. 19.03.1178 Tarihli Vakfiyesi”, *Makalelerle Mardin – I: Tarih Coğrafya*, İstanbul 2007, s. 289-306.

KARATAŞLAR AĞILI

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu, büyük anlamlarına gelen “kara”³⁹² kelimesi; sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”³⁹³ kelimesi ile koyun barınağı anlamına gelen “ağıl”³⁹⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

³⁸⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

³⁹⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁹¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir çiftlik olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

KARA YEL (قارييل)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; siyah renk, soylu kişi anlamlarına gelen “kara”³⁹⁵ kelimesi ile rüzgâr anlamına gelen “yel”³⁹⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı bir köy olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 721/1320.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Rahatoğlu ve Vakfiyesi.” *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 1-29.

KARKIN

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni siyah ya da mor renge boyanmış deri anlamına gelen “karkın”³⁹⁷ kelimesidir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Akşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Konya iline bağlı Akşehir ilçesinin Sorkun köyü³⁹⁸ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 776/1374.

³⁹² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁹³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

³⁹⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

³⁹⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 3, 28, 152, 279 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 643; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

³⁹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 388; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 911.

³⁹⁷ TDK, Büyük Türkçe Sözlük

(http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cbca98c0bb497.27394268 Erişim tarihi: 21.04.2019)

³⁹⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 482.

Kaynaklar:

Ali Kozan, “XIV. Yüzyıl Akşehir’inde Bir Sûfi: Hacı İbrahim Sultan ve Manzûmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 41, (2014), s. 9-37.

KARLIK (قرق)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni “kar”³⁹⁹ kelimesidir. Havada beyaz ve hafif billurlar halinde donarak yağın su buharı anlamına gelmektedir. Bir köy adıdır. Bulunduğu yerin fizikî özellikleri, iklim, yağış durumu gibi özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konumu: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilmekle birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde Nevşehir ili Ürgüp ilçesine bağlı Karlık köyü⁴⁰⁰ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 114.

KARLIK ÖREN (قرق اوران)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; havada beyaz ve hafif billurlar halinde donarak yağın su buharı anlamına gelen, “kar”⁴⁰¹ kelimesi ile eski yapı veya şehir kalıntısı anlamındaki, “ören”⁴⁰² kelimesinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır. Bulunduğu yerin fizikî özellikleri, iklim, yağış durumu gibi özellikleri sebebiyle ayrıca eski bir yerleşim yeri üzerinde veya etrafında kurulmuş olması sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Dönem: 670/1272.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir fakat kesin konumu ve günümüzdeki konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁹⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 94, 142, 408; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641.

⁴⁰⁰ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 329.

⁴⁰¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 94, 142, 408; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641.

⁴⁰² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 36; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 543.

Kaynak: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

KARLIK SIRTI (قرق سرتي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; havada beyaz ve hafif billurlar halinde donarak yağan su buharı anlamına gelen, “kar”⁴⁰³ kelimesi ile dağların veya tepelerin üst bölümü anlamına gelen “sirt”⁴⁰⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, bir dağ yolu olarak zikredilmektedir. Kırşehir civarında olmakla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122.

KARLI OVA

Etimolojik Köken: Bu yer adı; havada beyaz ve hafif billurlar halinde donarak yağan su buharı anlamına “kar”⁴⁰⁵ kelimesi ile Düzlük yer anlamına gelen “ova”⁴⁰⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır. Bulunduğu yerin fizikî özellikleri, iklim, yağış durumu gibi özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Konya dâhilinde bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XII. yüzyılın sonu. II. Süleyman Şah dönemi (1196 -1204).

Kaynaklar: Abdülkadir Erdoğan, “Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi: Altunbay Medresesi Vakfiyesi” , *Konya Dergisi*, 6, Konya 1937, s. 370-375.

⁴⁰³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 94, 142, 408; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641.

⁴⁰⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 631.

⁴⁰⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 3, 94, 142, 408; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641.

⁴⁰⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 518.

KARLU (قارلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni “kar”⁴⁰⁷ havada beyaz ve hafif billurlar halinde donarak yağın su buharı anlamına gelen kelimesidir. Bir köy adıdır. Bulunduğu yerin fizikî özellikleri, iklim, yağış durumu gibi özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta Amasya civarında bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

KARMIŞ (قارمش)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökünün karıştırmak, yoğurmak anlamına gelen “kar-”⁴⁰⁸ fiilinin üçüncü tekil kişide çekimlenmiş hali olan “karmış” kelimesi olabileceği değerlendirilebilir. Bir köy adıdır.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir köy adı olarak zikredilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde Çorum ili İskilip ilçesi Karmış köyü⁴⁰⁹ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 106.

KAVAK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni sulak yerlerde yetişen, söğütgillerden bir ağaç anlamına gelen “kavak”⁴¹⁰ kelimesidir. Bir köy adıdır. Bulunduğu bölgenin bitki örtüsü ve benzeri özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁴⁰⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 3, 94, 142, 408; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641.

⁴⁰⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 368.

⁴⁰⁹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 329

⁴¹⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 381; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 219.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Bununla birlikte günümüzde Konya ili Seydişehir ilçesine bağlı Kavak köyü⁴¹¹ ile ilişkili olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Belleten*, XII/45, 1948.

KAYNAR BINAR (قيناربناري)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, suyun belli bir sıcaklığa ulaşarak buharlaşmaya başlama hali anlamına gelen “Kaynar” kelimesi ile yerden kaynayarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “Pınar”⁴¹² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta bir dinlenme yeri olarak zikredilir. Sivas civarında bir yer adı olabileceği değerlendirilebilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIV. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 329; Esterabadî/Öztürk, s. 320.

KEPEZ KAŞI (كيزقاشي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, yüksek tepe, dağ, dağların oyuk, kuytu yeri anlamına gelen “Kepez”⁴¹³ kelimesi ile sarp kayalık, uçurum anlamına gelen “Kaş”⁴¹⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Yerin fizikî özellikleri, yükselti vb. nedenlerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

⁴¹¹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 333.

⁴¹² Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

⁴¹³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 399.

⁴¹⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 410; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 377.

KILICAN

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni keçi kılından dokuma kumaştan yapılmış don, şalvar anlamına gelen “kılıcan”⁴¹⁵ kelimesidir. Köy ahalisinin söz konusu giysinin üretimi ile meşgul olmaları sebebi ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir’e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

KIRK PINAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı; sayı iki basamaklı bir sayı anlamına gelen “kırk”⁴¹⁶ kelimesi ile yerden kaynayarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “pınar”⁴¹⁷ kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bulunduğu bölgedeki su kaynağı vb. doğal oluşumlar sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Konya Ilgın yakınlarında bir yer adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği XIV. yüzyılın ilk çeyreği.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Gök - Coşguner, s. 66.

⁴¹⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 146; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 614; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 406.

⁴¹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 150; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 150; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 412.

⁴¹⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

KIRLAR VİRANI

Etimolojik Köken: Bu yer adı kır rengi, step, su bendi, dağların sırtı açık yer anlamına gelen “kır”⁴¹⁸ kelimesi ile kökeni Farsça olup; yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”⁴¹⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı Yusuf köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefaî Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

KIR ŞEHR (قیر شهر)

Etimolojik Köken: Bu yer adı kökeni Türkçe olup kır rengi, step, su bendi, dağların sırtı açık yer anlamına gelen “kır”⁴²⁰ kelimesi ile Farsça belde, kent, şehir anlamına gelen “şehir”⁴²¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Selçuklular döneminden itibaren bilinen adı Kırşehir’dir. Türkçe olan bu ad şehre kurulduğu yer ve çevrenin tabii özelliğinden dolayı verilmiştir. İlhanlı ve Osmanlı kaynaklarında genellikle Kırşehir adıyla geçen şehir, muhtemelen halk ağzındaki söylenişe uygun olarak Cumhuriyet döneminde Kırşehir biçimini almıştır. Selçuklu devri kaynaklarında en sık zikredilen şehirlerdendir.⁴²²

Konum: Türkiye sınırları içerisinde İç Anadolu bölgesinin Orta Kızılırmak bölümünde yer almaktadır. Şehre dair ilk bilgiler XII. yüzyılda ortaya çıkar. Anadolu’da Türkler tarafından kurulan ilk şehirlerden biridir. Bu dönemde Selçuklular ve Anadolu’daki bazı beylikler arasında birkaç defa el değiştirmiş; bir ara Dânişmendliler’in eline geçen şehir, Anadolu Selçuklu Hükümdarı II. Kılıcarslan döneminde Dânişmendli topraklarının Selçuklular’a ilhak edilmesiyle tekrar Selçuklular’ın idaresine geçmiştir. XIV. yüzyıl ortalarında Eretna Beyliği’nin eline geçen şehir, Eretnaoğlu Mehmed Bey’in ölümünden (767/1366) sonraki iç karışıklıklar sırasında en fazla zarar gören yerlerden biri olmuştur. Ardından Sivas merkez

⁴¹⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 142; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 409.

⁴¹⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1384.

⁴²⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 142; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 409.

⁴²¹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1180.

⁴²² İlhan Şahin, “Kırşehir”, *DİA*, XXV, s. 481- 485.

olmak üzere bir devlet kuran Kadı Burhaneddin'in idaresine girmiştir (791/1389). Kadı Burhaneddin, Osmanlı ve Karamanoğulları sınır kesiminde yer alan şehrin surlarını tamir ettirmiştir. Timur'un Anadolu'ya ilk girişi sırasında Karamanoğulları tarafından yağma edilen şehir Kadı Burhâneddin'in ölümünden (800/1398) sonra Osmanlılar'ın eline geçmiştir. Ankara Savaşı'nın (804/1402) ardından Timur tarafından Karamanoğulları'na verilen şehir Fatih'in hükümdarlığının son yıllarında kesin olarak Osmanlı idaresine girmiştir.⁴²³ Günümüzde İç Anadolu bölgesinde Kırşehir ili olarak varlığı devam etmektedir.

Coğrafi Koordinatlar: 39° 14' Kuzey enlemi ile 34° 15' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Erzi, s. 362; İbn Bîbî/Öztürk, s. 366; Ahmed Eflakî, Menakübü'l-arifin, neşr. Tahsin Yazıcı, Ankara 1980, s. 385, 497; Anonim Selçukname/Celalî, s. 101, 120; Anonim Selçukname/Gök - Coşguner, s. 60; Aksarayî/Turan, s. 75, 85, 113, 201, 224; Aksarayî/Öztürk, s. 56, 64, 65, 87, 162, 180; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 85, 131, 387, 391, 391, 397, 462; Esterabadî/Öztürk, s. 97, 136, 374, 377, 378, 383, 443; Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 106, 107, 108, 110 vd. ; Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi", *Belleten*, XII/45, 1948; M. Şakir Ülkütaşır, "Sinopta Selçukîler Zamanına Ait Tarihi Eserler," *Türk Tarih, Arkeologya ve Etnografya Dergisi*, 5, (1949), s. 112-152.

Literatür: Cevat Hakkı Tarım, *Kırşehir Tarihi Üzerinde Araştırmalar - I*, Kırşehir 1938; Cevat Hakkı Tarım, *Tarihte Kırşehri-Gülşehri ve Babailer-Ahiler-Bektaşiler*, İstanbul 1948; Ahmet Temir, *Kırşehir Emiri Caca oğlu Nur el-Dîn'in 1272 Tarihli Arapça-Moğolca Vakfiyesi*, Ankara 1959; E. von Zambaur, *Die Münzprägungen des Islams*, neşr. P. Jaeckel, Wiesbaden 1968; Franz Taeschner, "Kırşehir, ein altes Kulturzentrum aus spätund nachseldschukischer Zeit", Necati Lugal Armağanı, Ankara 1968; Besim Darkot, "Kırşehir", *İA*, VI, s. 764-767; Franz Taeschner, "Kırşehir", *EI2(İng.)*, V, s. 172-173; İlhan Şahin, "Kırşehir", *DİA*, XXV, s. 481-485.

---

⁴²³ İlhan Şahin, "Kırşehir", *DİA*, XXV, s. 481- 485.

KIŞLACUK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni koyun ve keçi sürülerinin kışın barındığı kapalı ağıl anlamına gelen “kışla”⁴²⁴ kelimesidir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Belleten*, XII/45, 1948.

KOYLUHİSAR, KIYLIHİSAR (قیلو حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, koyun anlamına gelen “koy”⁴²⁵ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”⁴²⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda, Niksar’ın doğusunda bir şehir olarak zikredilir. Yapılan araştırmalarda bu durumu doğrulayan bilgilere ulaşılmıştır.⁴²⁷ Günümüzde Sivas İli Koyulhisar ilçesi olarak varlığı devam etmektedir. Selçuklu öncesi adı Nicopolis’tir.⁴²⁸

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Nikidî/Ertuğrul, s.439; Aksarayî/Turan, s. 30; Aksarayî/Öztürk, s. 23.

KIZIK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni nem nedeniyle çürümeye yüz tutmuş tahıl anlamına gelen “kızık”⁴²⁹ kelimesidir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

⁴²⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 203; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 417.

⁴²⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 12, 49, 89 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 674.

⁴²⁶ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

⁴²⁷ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 242, 243, 266, 271.

⁴²⁸ W.M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyası*, İstanbul, 1960, s. 58.

⁴²⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 421.

Konum: Kaynakta, Amasya'ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

KIZIL HİSAR (قزلحصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, parlak kırmızı renk, her şeyin kırmızısı anlamına gelen “kızıl”⁴³⁰ kelimesi ile kökeni Arapça olan kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”⁴³¹ kelimesinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır. Kurulduğu bölgenin fiziki özellikleri ve çevresinde eski bir kale, hisar kalıntısı olması sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy adı olarak kaydedilmekle birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114, 143.

KIZILCA (قزلجة)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni kızıla yakın, az kızıl renk anlamına “kızılca”⁴³² kelimesidir. Bir köy adıdır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy adı olarak zikredilmektedir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde Kırşehir ili Merkez ilçeye bağlı Kızılca köyü⁴³³ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁴³⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 170; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 683; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 421.

⁴³¹ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 319.

⁴³² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422.

⁴³³ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 358.

Dönem: 670/1272; 676/1277.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 106, 119; Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

KIZILCA İN (قزلجة اين)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kızıla yakın renkli, az kızıl anlamına gelen “kızılca”⁴³⁴ kelimesi ile aslan, tilki gibi vahşi hayvanların sığınağı anlamına gelen “in”⁴³⁵ kelimelerinden oluşmaktadır. Bir yer, mevki adıdır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir yer adı olarak zikredilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122.

KIZILCA KALE (قلع قزلجة)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kızıla yakın renkli, az kızıl anlamına gelen “kızılca”⁴³⁶ kelimesi ile kökeni Arapça olup savunma amaçlı inşa edilen muhkem yapı anlamına gelen “kale”⁴³⁷ kelimesinden oluşmaktadır. Bir tarla adıdır. Çevresinde kale benzeri bir yapı olması sebebiyle bu adın verilmiş olduğu değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta Kırşehir civarında bir tarla olarak zikredilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 131, 142.

⁴³⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422.

⁴³⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 23; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 166; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 395.

⁴³⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422.

⁴³⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 580.

KIZILCA

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni kızıla yakın, az kızıl renk anlamına “kızılca”⁴³⁸ kelimesidir. Bir köy adıdır.

Konum: Kaynakta, Sivas civarında bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

KIZILCA SURI (قزلجة سوري)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kızıla yakın renkli, az kızıl anlamına gelen “kızılca”⁴³⁹ kelimesi ile kökeni Arapça olup şehrin etrafına çekilen yüksek duvar anlamındaki “sur”⁴⁴⁰ kelimelerinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynak: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 106, 142.

KIZILCA VİRANI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kızıla yakın renkli, az kızıl anlamına gelen “kızılca”⁴⁴¹ kelimesi ile kökeni Farsça olup; yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”⁴⁴² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Sivas’a bağlı Yusuf köyünün bir mezrası olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 672/1274.

⁴³⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422.

⁴³⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422.

⁴⁴⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1155.

⁴⁴¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422.

⁴⁴² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1384.

Kaynaklar: Hasan Yüksel, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefai Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

KIZIL KAYA

Etimolojik Köken: Bu yer adı, parlak kırmızı renk, her şeyin kırmızısı anlamına gelen “kızıl”⁴⁴³ kelimesi ile büyük, sert taş kütlesi anlamına gelen “kaya”⁴⁴⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Bulunduğu yörenin kayaç yapısı, rengi ve benzer sebeplerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

KIZIL ÜYÜK

Etimolojik Köken: Bu yer adı; parlak kırmızı renk, her şeyin kırmızısı anlamına gelen “kızıl”⁴⁴⁵ kelimesi ile tepe gibi yerden yükselen şeyler anlamına gelen “üyük”⁴⁴⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan Vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir mevki adı olarak belirtilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

⁴⁴³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 170; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 683; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 421.

⁴⁴⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 418; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 385.

⁴⁴⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 170; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 683; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 421.

⁴⁴⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271.

KIZIL VİRAN (قزل ويران)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; parlak Kırmızı renk anlamına gelen “kızıl”⁴⁴⁷ kelimesi ile kökeni Farsça olup yıkık, dökük, harap anlamına gelen “viran”⁴⁴⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda Konya İlgin yakınlarında bir yer adı olarak zikredilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 290; Yazıcızade/Bakır, s. 621.

KIZLU KAYASI (فيزلو قياسي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kız, kız evlat, bakire anlamına gelen “kız”⁴⁴⁹ kelimesi ile büyük, sert taş kütlesi anlamına gelen “kaya”⁴⁵⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Tokat civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 728/1303.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, “Selçuklu Devri Vesikaları: Sultan Hatun Senedi”, *Belleten*, XIX/75, (1955), s. 385-394.

KİÇİ KINIK (كجي قنق)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, küçük, ufak anlamına gelen “kiçi”⁴⁵¹ kelimesi ile “kınık”⁴⁵² kelimesinden oluşmaktadır. Kınık Oğuzlarda bir boy adıdır. Selçuklu hanedanının mensup olduğu boydur.⁴⁵³

Konum: Kaynakta Ankara civarında bir köy adı olarak zikredilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁴⁴⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 170; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 683; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 421.

⁴⁴⁸ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1384.

⁴⁴⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 142; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 420.

⁴⁵⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 418; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 385.

⁴⁵¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 161; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 422; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 696.

⁴⁵² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 26.

⁴⁵³ Osman Turan, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, İstanbul 2008, s. 53.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

KOÇAK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yiğit, yürekli anlamına gelen “koçak”⁴⁵⁴ kelimesidir. Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir mezra adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

KONAÇ

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni leylek yuvası anlamına gelen “konaç”⁴⁵⁵ kelimesidir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı Havza kazasının bir köyü olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 756/1355.

Kaynaklar: Zehra Bilgegil, “Sultan Mes’ûd’un Oğlu Tâc ed-Din Altunbaş’a Aid Bir Vakfiye”, *Belleten*, XV/19, (1993), s. 245-248.

⁴⁵⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 427.

⁴⁵⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 433.

KOR ÇAYIR (قور چاير)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası, yoğurt mayası, kayıp anlamlarına gelen “kor”⁴⁵⁶ çayır, çimen, yeşillik anlamına gelen “çayır”⁴⁵⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta bir mevki, yer adı olarak kaydedilmiştir. Kırşehir civarında olmakla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 146.

KOR BINAR (قور بىكار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası, yoğurt mayası, kayıp anlamlarına gelen “kor”⁴⁵⁸ kelimesi ile yerden kaynayarak çıkan su, kaynak anlamına gelen “binar”⁴⁵⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta bir tarla adı olarak kaydedilmiştir. Kırşehir civarında olmakla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 143.

KORU (قوري)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni bakımlı, küçük orman anlamına gelen “koru”⁴⁶⁰ kelimesidir.

⁴⁵⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 397; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 436.

⁴⁵⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 158.

⁴⁵⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 397; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 641; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 436.

⁴⁵⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

⁴⁶⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 438.

Konum: Kaynakta, Amasya dâhilinde bir mezra(köy) olarak zikredilir. Günümüzde Amasya ili Suluova ilçesine bağlı Uzunoba köyü olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 622/1225.

Kaynaklar: Refet Yinanç, “Selçuklu Medreselerinden Amasya Halifet Gazi Medresesi ve Vakıfları.” *Vakıflar Dergisi*, 15, (1982), s. 5-22.

KOŞ HİSAR (قوش حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, çift anlamına gelen “koş”⁴⁶¹ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamlarına gelen “hisar”⁴⁶² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Hitit devrinde Suasa isimli bir şehir şimdiki yerleşim alanının çok yakınlarında idi. Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlılar zamanında şehrin adı kaynaklarda Koşhisar olarak geçmektedir. Divanu Lügat’it-Türk’te “koş” “çift” anlamına gelmektedir. Yani Koşhisar ismi bu dönemde Çift kaleli şehir anlamındadır. Daha sonra bu isim Koçhisar şeklinde yazılmaya ve söylenmeye başlanmıştır.

Şereflikoçhisar ile ilgili ilk tarihi bilgilere Hititler zamanından kalma arkeolojik kalıntılar ve yazılı belgelerde rastlanmaktadır. M.Ö. 1000-2000 yıllarında Koçhisar’ın bulunduğu alan Suasa olarak geçmekteydi. 1071 yılında Alparslan’ın Romen Diyojen’i Malazgirt ovasında yenmesiyle birlikte Türkler Anadolu’ya girmeye ve yerleşmeye başlamışlardır. 1076 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından Şereflikoçhisar da Ereğli ile birlikte Selçukluların hâkimiyetine dâhil edilmiştir. Selçuklu hâkimiyeti süresince Şereflikoçhisar Aksaray’ın bir parçası olmuştur. Sultan II. Kılıçarslan memleketi 11 evladı arasında paylaşırması ile Şereflikoçhisar, Sivas ve Aksaray ile birlikte Kutbud-din Melikşah’a düşmüştür. Selçuklu devletinin yıkılıp yerine beyliklerin kurulmasıyla birlikte Şereflikoçhisar 1467 yılına kadar Karamanoğulları beyliği topraklarında kalmıştır.⁴⁶³ 1467 yılında Osmanlı hâkimiyetine geçmiş ve günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde Ankara ili Şereflikoçhisar ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 670/1272.

⁴⁶¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 399.

⁴⁶² Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

⁴⁶³ Fatih Altuğ, *Şereflikoçhisar İlçesi’nde Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Faaliyetler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2010.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114, 115, 117.

Literatür: İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Şereflikoçhisar Tarihi*, İstanbul 1971; Fatih Altuğ, *Şereflikoçhisar İlçesi'nde Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Faaliyetler*, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2010.

KOZ AĞIL (قوز اغل)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Hasan Eren'e göre Farsça olup Arapça yoluyla Türkçe'ye geçen; Tuncer Gülensoy'a göre ise kökeni Altayca olan "koz"⁴⁶⁴ kelimesi ile koyun barınağı anlamına gelen "ağıl"⁴⁶⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır. Kurulduğu bölgede gerçekleştirilen hayvancılık faaliyeti yahut fiziki özellik ve bitki örtüsü dolayısıyla bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilmekle birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynak: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 143.

KOZ AGACI - KOZ AĞAÇ (قوز اغاج)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Hasan Eren'e göre Farsça olup Arapça yoluyla Türkçe'ye geçen; Tuncer Gülensoy'a göre ise kökeni Altayca olan "koz"⁴⁶⁶ kelimesi ile meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen "ağaç"⁴⁶⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda, Akşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Konya ili Akşehir ilçesine bağlı Kozagaç köyü⁴⁶⁸ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 327; Yazıcızade/Bakır, s. 684.

⁴⁶⁴ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 255; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 444.

⁴⁶⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

⁴⁶⁶ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 255; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 444.

⁴⁶⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 352; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 109.

⁴⁶⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 375.

KOZLU DERE

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Hasan Eren'e göre Farsça olup Arapça yoluyla Türkçe'ye geçen; Tuncer Gülensoy'a göre ise kökeni Altayca olan "koz"⁴⁶⁹ kelimesi ile küçük ırmak, çay anlamına gelen "dere" kelimesinden oluşmaktadır.⁴⁷⁰

Konum: Konya, Seydişehir, Kozlu olabileceği değerlendirilmektedir.⁴⁷¹

Dönem: XII. yüzyılın sonu. II. Süleyman Şah dönemi (1196-1204).

Kaynaklar: Abdülkadir Erdoğan, "Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi: Altunbay Medresesi Vakfiyesi", *Konya Dergisi*, 6, Konya 1937, s. 370-375.

KÖR ELMA

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olan "kör"⁴⁷² kelimesi ile bir meyve cinsi anlamına gelen "elma"⁴⁷³ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, "Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaledin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi", *Bellekten*, XII/45, 1948.

KÖSE DAĞ (كوسة طاغ)

Etimolojik Köken: Bu yer adı; kökeni Farsça olup sakalı çıkmayan erkek, cılız, bodur anlamlarına gelen "köse"⁴⁷⁴ kelimesi ile yüksek tepe anlamına gelen "dağ"⁴⁷⁵ kelimesinden

⁴⁶⁹ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 255; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 444.

⁴⁷⁰ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 593.

⁴⁷¹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 376.

⁴⁷² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 630.

⁴⁷³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 65; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 146; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 147.

⁴⁷⁴ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 632; TDK Büyük Türkçe Sözlük, "Köse", http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5caf2cf8bf1a09.00094456 Erişim tarihi:11.04.2019

⁴⁷⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 410; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 463; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 545; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 259.

oluşmaktadır. Fiziki özellikleri, bitki örtüsü veya yükseltisi sebebi ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: 1243 yılında Moğollar ile Selçuklular arasında vuku bulan ve sonuçları itibariyle Türkiye Selçuklu Devletinin kaderini tayin eden Köseadağ savaşının⁴⁷⁶ yapıldığı yerdir. Sivas sınırları içerisinde Zara ile Suşehri arasında yer almaktadır.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Celâlî, s. 92; Anonim Selçukname/Gök - Coşguner s. 43; Aksarayî/Turan, s. 33, 45; Aksarayî/Öztürk, s. 25, 35; Esterabadî/Kilisli Muallim Rifat, s. 325, 475; Esterabadî/Öztürk, s. 316, 455; İbn Bîbî/Erzi, s.456; İbn Bîbî/Öztürk, s. 441; Ebu'l-Ferec İbnu'l-İbrî Tarihu Muhtasari'd-Düvel, Türkçe terc. Şerefeddin Yaltkaya, Ankara 2011, s. 19; İbn Bîbî/Houtsma, s. 205, 238, 245, 250; Nikidî/Ertuğrul, s. 443.

KÖYCEĞİZ (کوي ا جو کز)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Türkçe değildir fakat Türkçe unsur içermektedir. Kökeni Farsça olan “köy” kelimesine Türkçe küçültme eki olan “-ceğiz” ekinin eklenmesi ile oluşturulmuştur.

Konum: Kaynakta Amasya civarında bir yer adı olarak zikredilir. Günümüzde Amasya iline bağlı Köyceğiz köyü⁴⁷⁷ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.

KUMARTAŞ (HUMAR-TAŞ) (قومار طاش)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, Arapça kökenli olup sarhoş, uyku sersemi anlamlarına gelen “humar” kelimesi ile rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde anlamına gelen “taş”⁴⁷⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Bu yer adının kökeninin Selçuklu sultanı I. Kılıçaslan’ın Meyyafarikin (Diyarbakır/ Silvan) valisi Atabey Humar-taş⁴⁷⁹ ile ilgisi olabileceği değerlendirilebilir.

⁴⁷⁶ Faruk Sümer, “Köseadağ Savaşı”, *DİA*, XXVI, s. 271-273.

⁴⁷⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 382.

⁴⁷⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 132; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 557; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 665/1266.

Kaynaklar: İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12 (1978), s. 91-112.

KUMCA AĞILI (قومية اغيلي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kayaların ufalanmasıyla oluşan ufak sert tanelerin bütünü anlamına gelen “kum”⁴⁸⁰ kelimesi ile ilişkili olduğu değerlendirilebilecek “kumca” kelimesi ve kökeni Türkçe olup, koyun barınağı anlamına gelen “ağıl”⁴⁸¹ kelimesinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilmekle birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 670/1272.

Kaynak: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

KUMLU TEPE

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kayaların ufalanmasıyla oluşan ufak sert tanelerin bütünü anlamına gelen “kum”⁴⁸² kelimesi ile bir şeyin en üstteki bölümü anlamına gelen “tepe”⁴⁸³ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı Apası beldesinde bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Apası, günümüzde Malatya iline bağlı Arguvan ilçesinin Konakbaşı köyü⁴⁸⁴ olarak varlığı devam eden bir yerleşim birimidir.

Dönem: 708/1308-1309.

---

⁴⁷⁹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 136.

⁴⁸⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 458.

⁴⁸¹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

⁴⁸² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 458.

⁴⁸³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 725.

⁴⁸⁴ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 370.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

KURAK ÇAY (قراق چاي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı yağışsız, nem tutmayan, çabuk kuruyan anlamına gelen “kurak”⁴⁸⁵ kelimesi ile ırmaktan küçük akarsu anlamına gelen “çay”⁴⁸⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Bir yer, mevkii adıdır. Bulunduğu bölgenin fiziki özellikleri iklimi sebebiyle bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilmektedir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 122.

KURBAĞA HİSARI

Etimolojik Köken: Bu yer adı sıçrayarak yürüyen, suda yüzebilen küçük bir hayvan anlamına gelen “kurbağa”⁴⁸⁷ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”⁴⁸⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta Mut civarında bir hisar olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: Anonim Selçukname/Gök - Coşguner, s. 51.

KURBAĞA ÇUKURU

Etimolojik Köken: Bu yer adı sıçrayarak yürüyen, suda yüzebilen küçük bir hayvan anlamına gelen “kurbağa”⁴⁸⁹ kelimesi ile alçak arazi, yer anlamına gelen “çukur”⁴⁹⁰

⁴⁸⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 461; Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 379.

⁴⁸⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 158.

⁴⁸⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 397; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 646; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 461.

⁴⁸⁸ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 319.

kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Konya civarında mevkii adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Bulleten*, XII/45, 1948.

KURU ÇAY (قرو چاي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, suyu, nemi olmayan anlamına gelen “kuru”⁴⁹¹ kelimesi ile ırmaktan küçük akarsu anlamına gelen “çay”⁴⁹² kelimesinden oluşmaktadır. Bir nehir adıdır. Kurumuş bir nehir yatağı olabileceği ve bu sebeple bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir nehir olarak zikredilmektedir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 125.

---

⁴⁸⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 397; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 646; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 461.

⁴⁹⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 224; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 186; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 538.

⁴⁹¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 689; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 652; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 466.

⁴⁹² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 158.

KURU GÖL (قرو گول)

Etimolojik Köken: Bu yer adı suyu, nemi olmayan anlamına gelen “kuru”⁴⁹³ kelimesi ile havuz, birikmiş su anlamına gelen “göl”⁴⁹⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Bir yer adıdır. Kurumuş bir göl olabileceği ve bu sebeple bu adlandırmanın yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilmektedir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122; Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Bellekten*, XII/45, 1948.

KUŞAKLI TAŞ (قوشاقلی طاش)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, bele sarılan enli kumaş anlamına gelen “kuşak”⁴⁹⁵ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”⁴⁹⁶ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Tokat civarında bir mevkii adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 690/1291.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, Ahi Ahmed Nahcivanî Vakfiyesi, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3-4, (1954), s. 57-65.

⁴⁹³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 689; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 652; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 466.

⁴⁹⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 403; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 715; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 292.

⁴⁹⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 203; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 469.

⁴⁹⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

KUYULUCA

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni toprağa kazılan derince çukur anlamına gelen “kuyu”⁴⁹⁷ kelimesidir. Bölgede kuyu benzeri yapıların fazla olması sebebiyle böyle bir adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir çiftlik olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

KÜLLÜCE (كوللوجة)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yanan şeylerden arta kalan toz madde anlamına gelen “kül”⁴⁹⁸ kelimesidir. Bulunduğu yerde belirgin olarak bulunan maddelere, nesnelere istinaden böyle bir adlandırma yapıldığı değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Ankara civarında bir yer adı olarak zikredilmektedir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Cacaoğlu Vakfiyesi*, s. 114.

KÜLLÜK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni kül dökmek için kullanılan nesne anlamına gelen “küllük”⁴⁹⁹ kelimesidir.

⁴⁹⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 496; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 676; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 473.

⁴⁹⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 170; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 477.

⁴⁹⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 477.

Konum: Kaynakta, Malatya dâhilinde bir değirmen olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfiyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

KÜL ÖRENİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı yanan şeylerden arta kalan toz madde anlamına gelen “kül”⁵⁰⁰ kelimesi ile eski yapı veya şehir kalıntısı anlamındaki, “ören”⁵⁰¹ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir yer adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

KÜNBED YERİ (کُنْبَد يَر)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olup üstü yuvarlak şekilde olan bina anlamına gelen “künbed”⁵⁰² kelimesi ile bir şeyin veya bir kimsenin kapladığı boşluk, gezinilen ayak basılan mahal, yer küre, dünya anlamlarına gelen “yer”⁵⁰³ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya civarında bir çiftlik olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 697/1296.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Türkiyesi'nde Faizle Para İkazına Dair Hukuki Bir Vesika: Saliha Hatun Senedi”, *Belleten*, XVI/62, (1952), s. 251-260.

⁵⁰⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 170; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 477.

⁵⁰¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 36; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 543.

⁵⁰² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 357.

⁵⁰³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 119, 347; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 922.

KÜRKCÜ (كورك جو)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, hayvanlardan elde edilen deriyi işleyen, kürk haline getiren ve ticaretini yapan kimse anlamına gelen “kürkçü” kelimesidir. Bir kale adıdır. Asıl adı Mutkalesi olmakla birlikte İzmirli’ye göre⁵⁰⁴ Mut kalesinin kürkçüler tarafından kürklerin işlenip korunması amacıyla kullanılması sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Mersin ili Mut ilçesi sınırları dâhilinde bir kaledir. Günümüze kadar ulaşmış olup ziyaret edilebilmektedir.

Dönem: XIII. yüzyılın sonu.

Kaynaklar: Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, s. 490, 502.

MEKECE (مكية)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni sönmüş volkan, bir çeşit yaban ördeği anlamlarına gelen “meke”⁵⁰⁵ kelimesidir. Bölgenin veya yerin fiziki özellikleri, hayvan varlığı, bitki örtüsü vb. özellikleri sebebi ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta Sakarya civarında bir köy olarak zikredilir. Günümüzde Sakarya ili Pamukova ilçesi Mekece Köyü⁵⁰⁶ olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 724/1324; Orhan Gazi dönemi.

Kaynaklar: İ. Hakkı Uzunçarşılı, “Gazi Orhan Bey Vakfiyesi Mart 1324 Rebiülevvel 724”, *Belleten*, V/19, (1941), s. 277-288; İbn Battûta/Aykut, s. 431.

MESCİDLÜ SALUR

Etimolojik Köken: Bu yer adı; kökeni Arapça olup secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami anlamına gelen “mescid”⁵⁰⁷ kelimesi ile Oğuz boylarından birinin adı olan

⁵⁰⁴ Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, İstanbul 2009, s. 490.

⁵⁰⁵ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 292.

⁵⁰⁶ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 408.

⁵⁰⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 747.

“Salur”⁵⁰⁸ kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir. Kaynak olan Vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir köy adı olarak belirtilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Bununla birlikte günümüzde Karaman ili Merkez ilçeye bağlı Salur köyü⁵⁰⁹ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynak: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfıyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

ODUNCU İNİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, ağaç kesme işi ile uğraşan kişi anlamına gelen “oduncu”⁵¹⁰ kelimesi ile aslan, tilki ve diğer yırtıcıların barınağı anlamına gelen “in”⁵¹¹ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir'e bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali'nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

OĞUZ BEL DAĞI

Etimolojik Köken: Bu yer adı, boylar, soylar anlamına gelen “Oğuz”⁵¹² kelimesi ile vadi yamaç, dağ eteği gibi anlamlara gelen “bel”⁵¹³ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

⁵⁰⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 27.

⁵⁰⁹ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 457.

⁵¹⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 496.

⁵¹¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 23; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 166; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 395.

⁵¹² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 499.

⁵¹³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

Konum: Kaynakta, Konya civarında bir dağ adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Osman Turan, “Selçuklu Devri Vakfiyeleri: Celaleddin Karatay Vakfı ve Vakfiyesi”, *Bellekten*, XII/45, 1948.

PANBUK ÖZÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adı giysi dokumada kullanılan bir çeşit bitki anlamına gelen “pamuk”⁵¹⁴ kelimesi ile verimli yer anlamına gelen “öz”⁵¹⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H. /1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

PAŞA BAĞI

Etimolojik Köken: Bu yer adı baba, büyük kardeş, ağabey anlamlarına gelen “paşa”⁵¹⁶ kelimesi ile büyük bahçe, bostan anlamına gelen “bağ”⁵¹⁷ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir yer adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

⁵¹⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 163; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 345; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 557.

⁵¹⁵ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 318.

⁵¹⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 560.

⁵¹⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, I, s. 259.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi“, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

PAŞA ÇUKURU

Etimolojik Köken: Bu yer adı baba, büyük kardeş, ağabey anlamlarına gelen “paşa”⁵¹⁸ kelimesi ile alçak arazi, yer anlamına gelen “çukur”⁵¹⁹ kelimesinden oluşmaktadır. Bir mevki adıdır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta Ermenek’e bağlı Görmeli köyü civarında bir yer adı olarak belirtilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

PAŞA YERİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı baba, büyük kardeş, ağabey anlamlarına gelen “paşa”⁵²⁰ kelimesi ile bir şeyin veya bir kimsenin kapladığı boşluk, gezinilen ayak basılan mahal, yer küre, dünya anlamlarına gelen “yer”⁵²¹ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan Vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir mezra olarak belirtilir bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçiöğlü, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

⁵¹⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 560.

⁵¹⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 224; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 186; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 538.

⁵²⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 560.

⁵²¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 119, 347; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 922.

PAZAR AĞIL

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olan çarşı, pazar anlamına gelen “pazar”⁵²² kelimesi ile koyun barınağı anlamına gelen “ağıl”⁵²³ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfıyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

SANDUKLU, SANDIKLU (صندوقلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, Arapça kökenli “sandık”⁵²⁴ kelimesine Türkçe ad yapım eki olan “-lı” eklenerek oluşturulmuştur. Türkçe unsur içeren bir yer adıdır.

Konum: Ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemekle beraber, Frigyalılar döneminde kurulduğu, yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Sandıklı M.S. 395 yılından sonra 1078 yılına kadar geçen süre içerisinde Bizans yönetiminde kalmıştır. 1071 Malazgirt Savaşından sonra Afyonkarahisar ve Sandıklı bölgesi Dolatan ve Emir Sanduk kuvvetlerince Akdağ kesimine kadar, fethedilmiştir. Yıldırım Bayezid döneminde çeyiz yoluyla Osmanlı hâkimiyetine geçmiş, Timur’un Anadolu’yu istilasıyla Osmanlı hâkimiyetinden çıkan Sandıklı, bir ara Karamanoğulları Beyliğinin elinde kalmış ise de, daha sonra tekrar Osmanlı hâkimiyetine geçmiştir.⁵²⁵

Selçuklu öncesi adı Pentapolis’tir.⁵²⁶ Günümüzde Afyonkarahisar iline bağlı Sandıklı ilçesi olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

⁵²² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 92.

⁵²³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 12.

⁵²⁴ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1103.

⁵²⁵ Afyon İl Kültür Turizm Müdürlüğü, <http://www.afyonkultur.gov.tr/TR-63431/sandikli.html>, Erişim Tarihi:11.04.2019; Sandıklı Belediyesi, <http://sandikli.bel.tr/tarihi/> Erişim Tarihi: 11.04.2019.

⁵²⁶ W.M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, trc. Mihri Pektaş, İstanbul 1960, s. 150.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 324; Aksarayî/Turan, s. 74; Aksarayî/Öztürk, s. 56; Yılmaz İzmirlier, *Anadolu Selçuklu Paraları*, s. 442, 444.

Literatür: W.M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, terc. Mihri Pektaş, İstanbul, 1960; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Afyon Karahisar, Sandıklı, Bolvadin, Çay, İsaklı, Manisa, Birgi, Muğla, Milas, Peçin, Denizli, Isparta, Atabey ve Eğirdir'deki Kitabeler ve Sahip, Saruhan, Aydın, Menteşe, İnanç, Hamit Oğulları hakkında malumat: Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından*, İstanbul 1927.

SARACIK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeninin Farsça hükümet konağı, büyük köşk, kasr anlamına gelen “saray”⁵²⁷ kelimesi ile ilişkili olabileceği değerlendirilebilir. Bu çalışmaya Türkçe unsur olarak küçültme anlamı veren “-cık” ekini içermesi sebebiyle dâhil edilmiştir.

Konum: Konya Seydişehir’e bağlı Saraycık adında bir köy⁵²⁸ mevcut olup mezkûr yerleşme ile bağlantılı olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: XII. yüzyılın sonu. II. Süleyman Şah dönemi (1196-1204).

Kaynaklar: Abdülkadir Erdoğan, “Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi: Altunbay Medresesi Vakfiyesi” , *Konya Dergisi*, 6, Konya 1937, s. 370-375.

SARAYCIK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Farsça hükümet konağı, büyük köşk, kasr anlamına gelen “saray”⁵²⁹ kelimesidir. Bu çalışmaya küçültme anlamı veren Türkçe “-cık” ekini içermesi sebebiyle dâhil edilmiştir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri’ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

⁵²⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1126.

⁵²⁸ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 460.

⁵²⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1126.

Dönem: XIV. yüzyılı ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

SARAYCIK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Farsça hükümet konağı, büyük köşk, kasır anlamına gelen “saray”⁵³⁰ kelimesidir. Bu çalışmaya küçültme anlamı veren Türkçe “-cık” ekini içermesi sebebiyle dâhil edilmiştir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Uşak kazasına bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 721/1321.

Kaynaklar: Mustafa Murat Öntuğ, “Uşak'ta Hacım Sultan Zaviyesi ve Vakfiyesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,1, (1998), s. 107 - 122.

SARI KAYA

Etimolojik Köken: Bu yer adı sarı renk, altın rengi anlamına gelen “sarı”⁵³¹ kelimesi ile büyük, sert taş kütle anlamına gelen “kaya”⁵³² kelimelerinden oluşmaktadır. Bulunduğu yerin fiziki özellikleri, kayaç rengi vb. özellikleri sebebi ile bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

⁵³⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1126.

⁵³¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 445; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 848.

⁵³² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 418.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

SARITAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı sarı renk, altın rengi anlamına gelen “sarı”⁵³³ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”⁵³⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Uşak kazasına bağlı Hacım köyü civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Kaynakta geçen kaza ve köy, günümüzde Uşak ili ve buna bağlı Hacım köyü olarak varlığını devam ettirmektedir.

Dönem: 721/1321.

Kaynaklar: Mustafa Murat Öntuğ, “Uşak'ta Hacım Sultan Zaviyesi ve Vakfıyesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,1, (1998), s. 107-122.

SARU VELİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı köken sarı renk, altın rengi anlamına gelen “saru”⁵³⁵ kelimesi ile kökeni Arapça olup sahip, bir çocuğun her hareketinden sorumlu kişi anlamına gelen “veli”⁵³⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan Vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Mersin ili Tarsus ili Sarıveli köyü⁵³⁷ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 745/1345.

⁵³³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 689; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 848.

⁵³⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68,115,166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

⁵³⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 689; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 848.

⁵³⁶ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1377.

⁵³⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 466.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

SARU ALAN

Etimolojik Köken: Bu yer adı altın rengi, sarı renk anlamına gelen “saru”⁵³⁸ kelimesi ile açık, geniş yer anlamına gelen “alan”⁵³⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Amasya'ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

SARUCA (ساروجة)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Sarıya yakın, sarıyı andıran anlamına gelen “saruca”⁵⁴⁰ kelimesidir. Bir mülk adıdır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir mülk adı olarak kaydedilmekle birlikte kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynak: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*.

⁵³⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 689; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 848.

⁵³⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 21.

⁵⁴⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Güncel Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c9b6df4216353.32426866 Erişim Tarihi: 27.03.2019.

SARULAR (سارولر)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, altın rengi, sarı renk anlamına gelen “saru”⁵⁴¹ kelimesidir. Bir köy adıdır. Bulunduğu bölgenin fiziki özellikleri, toprak ve kayaç rengi gibi etkenler sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak belirtilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir, günümüzde Kırşehir’e bağlı Sarılar Köyü olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Cacaoğlu Vakfiyesi*, s. 114.

SARU KAVAK (سارو قواق)

Etimolojik Köken: Bu yer adı köken sarı renk, altın rengi anlamına gelen “saru”⁵⁴² kelimesi ile sulak yerlerde yetişen bir çeşit ağaç anlamına gelen “kavak”⁵⁴³ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Mersin Mut yakınlarında bir yerleşim yeridir. Bir Selçuklu parası üzerinde tespit edilmiştir. Bu yerleşim yerinde Selçuklular tarafından para basım faaliyeti gerçekleştirmiş olduğu ve bir darphanenin bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Dönem: 683/1284.

Kaynaklar: Yılmaz İzmirli, *Anadolu Selçuklu Paraları*, İstanbul, 2009, s. 376, 444, 446, 494.

SAVCI (ساوجي)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni haberci, elçi anlamına gelen “savcı”⁵⁴⁴ kelimesidir. Bir köy adıdır.

⁵⁴¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 689; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 848.

⁵⁴² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 689; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 599; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 848.

⁵⁴³ Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 219.

⁵⁴⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 604.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy adı olarak belirtilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde Kırşehir ili Kaman ilçesine bağlı Savcılı köyü⁵⁴⁵ olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

SEĞİRDİCEK (سكرديك)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni atlanarak (sekilerek) geçilen yer anlamına gelen “sekrik”⁵⁴⁶ kelimesi ile ilişkili olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Tokat civarında bir mezraa olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 728/1303.

Kaynaklar: M. Zeki Oral, “Selçuklu Devri Vesikaları: Sultan Hatun Senedi”, *Bulleten*, XIX/75, (1955), s. 385-394.

SEKÜ YURT

Etimolojik Köken: Bu yer adı, toprak üstündeki yükseklik, doğal set, ormanlık, kayalık ya da dağ başındaki düzlük anlamlarına gelen “sekü”⁵⁴⁷ kelimesi ile insanın doğup büyüdüğü, yaşadığı yer memleket, Yörüklerin yazın ve kışın oturduğu yer anlamlarına gelen “yurt”⁵⁴⁸ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir mevkii, yer adı olarak belirtilir bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 790/1388.

⁵⁴⁵ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 469.

⁵⁴⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 208.

⁵⁴⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 447, Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 610; Kıpçak Türkçesi Sözlüğü, Recep Toparlı, TDK, Ankara 2007, s. 231.

⁵⁴⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 351; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 958; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 969.

Kaynaklar: Sıddık Çalık, “Amasya kazası’nda Seydi Çelebi ve Mehmed Çelebi’ye ait H. 790/ M. 1388 Tarihli Türkçe Vakfiye”, *Vakıflar Dergisi*, 48, (2017), s. 9-16.

SELÇUK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Selçuklu hanedanının atası olan Selçuk bey’in⁵⁴⁹ adıdır. Anadolu’nun fütuhatinin Selçuklular tarafından başlatıldığı göz önüne alınırsa Selçuk Bey ve diğer hanedan mensuplarının adlarının yer adlarında görülmesi gayet tabiidir.

Konum: Kaynakta bir mevki adı olarak belirtilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek’te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

SEPEDLÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Farsça “seped” kelimesidir. Bununla birlikte Türkçe unsur olan “-lü” ekini içermesi sebebi ile çalışmaya dâhil edilmiştir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufai’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

---

⁵⁴⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 208.

SIRT

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni dağların veya tepelerin üst bölümü anlamına gelen “sirt”⁵⁵⁰ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

SİVRİHİSAR (سفر يحصار , سوري حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı ucu keskin ve batıcı anlamına gelen “sivri”⁵⁵¹ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”⁵⁵² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda Aksaray ile Niğde arasında bir kale olarak zikredilir. Günümüzde Aksaray ili Güzelyurt ilçesine bağlı Sivrihisar adı ile bir köy mevcuttur.⁵⁵³ Bu köyün konumu ile adı geçen kalenin kaynaklarda tarif edilen konumunun birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple kaynaklarda kale olarak zikredilen Sivri Hisar’ın çevresinde zamanla bir köy yerleşmesinin kurulmuş olabileceği ve bu şekilde günümüze gelmiş olabileceği değerlendirilebilir.

Dönem: 657/1259.

Kaynaklar: Aksarayî/Turan, s. 249, 254; Aksarayî/Öztürk, s. 202, 204; Anonim Selçukname/ Gök - Coşguner, s. 54; Kazvinî/Le Strange, s. 99; Esterabadî/Kilisli Muallim Rıfat, s. 408; Esterabadî/Öztürk, s. 392; Halil Sahillioğlu, “İkinci Keykâvus’un Bir Mülknamesi”, *Vakıflar Dergisi*, 8 (1969), s. 57-67; İsmet Kayaoğlu, “Turumtay Vakfıyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12 (1978), s. 91-112.

⁵⁵⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 631.

⁵⁵¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 182; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 791; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 644.

⁵⁵² Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, II, s. 319.

⁵⁵³ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 479

SÖĞÜTLÜ

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni akarsu kenarlarında yetişen bir ağaç türü anlamına gelen “söğüt”⁵⁵⁴ kelimesidir. Bulunduğu bölgenin bitki örtüsü ve benzeri özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Malatya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

SUBAŞI

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni, Selçuklu ve Osmanlı devrinde şehirlerin güvenlik işlerinden sorumlu görevlilerin başı anlamına gelen “Subaşı”⁵⁵⁵ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Sivas dâhilinde bir mahalle adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: Bayram, Sadi - Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahibata Fahreddin Ali’nin Konya İmaret ve Sivas Gök Medrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 52-69.

SUBAŞI

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Selçuklu ve Osmanlı devrinde şehirlerin güvenlik işlerinden sorumlu görevlilerin başı anlamına gelen “Subaşı”⁵⁵⁶ kelimesidir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁵⁵⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 153; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 819; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 659.

⁵⁵⁵ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 665.

⁵⁵⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 665.

Konum: Kaynakta, Akşehir civarında bir bağ adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 776/1374.

Kaynaklar: Ali Kozan, “XIV. Yüzyıl Akşehir’inde Bir Sûfi: Hacı İbrahim Sultan ve Manzûmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 41, (2014), s. 9-37.

SUBAŞI (سو باشي)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni Selçuklu ve Osmanlı devrinde şehirlerin güvenlik işlerinden sorumlu görevlilerin başı anlamına gelen “Subaşı”⁵⁵⁷ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Amasya yakınlarında bir köprü olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 622/1225.

Kaynaklar: Refet Yinanç, “Selçuklu Medreselerinden Amasya Halifet Gazi Medresesi ve Vakıfları.” *Vakıflar Dergisi*, 15, (1982), s. 5-22.

SULTAN ÜYÜĞİ (ESKİŞEHİR) (سلطانيوگي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Arapça olup hükümdar anlamına gelen “sultan”⁵⁵⁸ kelimesi ile tepe gibi yerden yükselen şeyler anlamına gelen “öyük”⁵⁵⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Eskişehir’in çevresindeki topraklar Konya’daki Selçuklu sultanına ulaşan bir ön saha olması sebebiyle “Sultan Önü” olarak anılmaktaydı. Ancak bu adın ilk dönem Osmanlı kaynaklarında ve bazı vakfiyelerde genellikle Sultanöyüğü şeklinde kayıtlı olması, Sultanönü adının bundan bozma olduğunu da düşündürmektedir.⁵⁶⁰ Sultanöyüğü adının ise, 1097 savaşı sırasında I. Kılıcarslan’ın karargâh kurduğu tepeye (Höyük) verilen addan kaynaklandığı belirtilir.⁵⁶¹

⁵⁵⁷ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 665.

⁵⁵⁸ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1154.

⁵⁵⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271.

⁵⁶⁰ Yusuf Oğuzoğlu, Feridun Emecen, “Eskişehir”, *DİA*, XI, s. 401- 402.

⁵⁶¹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 508.

Konum: İç Anadolu bölgesinin kuzeybatısında, Sakarya nehrinin kollarından Porsuk çayının ve ona dökülen Sarısu deresinin geçtiği geniş ovanın (Eskişehir ovası) güneybatı kenarında denizden 792 m. yükseklikte yer alır. Şehrin bulunduğu mevki, İç Anadolu'ya uzanan tarihî yolların kesiştiği yer olması yanında bölgenin İstanbul'a açılan kapısı özelliğini taşır.

XIII. yüzyılda Konya'yı merkez yaparak bütün Anadolu'da kalkınma hareketi meydana getiren Anadolu Selçukluları, Eskişehir'i Marmara tarafına yapılan akınlar için bir kışlak yeri olarak kullanmışlardır. Bölge, Anadolu'nun Moğol hâkimiyetine girişi sırasında Moğollar'ın baskılarından kaçan binlerce Türkmen'in başlıca yerleşme alanını teşkil etmiştir. Uç bölgesi durumundaki Eskişehir civarında kalabalık Türkmen gruplarının bulunuşu az zaman sonra yeni bir beyliğin, Osmanlılar'ın doğuşuna yol açmış ve burası onların ilk faaliyet alanlarını teşkil etmiştir.⁵⁶² Osmanlı hâkimiyetinde günümüze ulaşan bölgenin, Eskişehir ili olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: 670/1272.

Coğrafi Koordinatlar: 39° 40' Kuzey enlemi ile 29° 32' Doğu boylamı arasında yer almaktadır.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 127, 128.

Literatür: Besim Darkot, "Eskişehir", *İA*, IV, s. 384-387; J. H. Mordtmann, "Eskishehir", *EF*², II, s. 715; Y. Oğuzoğlu, Feridun Emecen, "Eskişehir", *DİA*, XI, s. 401- 402.

SULUK BEL (صولوق بيل)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, odanın içinde yıkanmak için ayrılmış küçük yer, kuş kafesine kuşun içebilmesi için konulan küçük kap, at ve benzeri hayvanların gemlerinin altına takılan küçük halka gibi anlamlara gelen "Suluk"⁵⁶³ kelimesi ile vadi yamaç, dağ eteği gibi anlamlara gelen "Bel"⁵⁶⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Bir dağ yoludur.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir dağ yolu olarak belirtilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁵⁶² Yusuf Oğuzoğlu, Feridun Emecen, "Eskişehir", *DİA*, XI, s. 401- 402.

⁵⁶³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 667.

⁵⁶⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 74.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 122.

SUSUZ ÜYÜK (سوسوز ايوك)

Etimolojik Köken: Bu yer adı yaşamın devamı için en önemli unsurlardan renksiz, kokusuz, sıvı madde anlamına gelen “su”⁵⁶⁵ kelimesi ile tepe gibi yüksek olan yer anlamına gelen “üyük”⁵⁶⁶ kelimesinden oluşmaktadır. Bulunduğu bölgede bulunan höyük benzeri bir yapıdan dolayı böyle bir adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, bir köy adı olarak belirtilmektedir. Günümüzde Kırşehir ili Mucur ilçesi Susuz köyü⁵⁶⁷ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfıyesi*, s. 106.

SÜLÜKLÜ PINAR

Etimolojik Köken: Bu yer adı kan emerek beslenen asalak hayvan anlamına gelen “sülük” kelimesi ile yerden kaynayan su, kaynak anlamına gelen “pınar”⁵⁶⁸ kelimesinden oluşmaktadır. İmlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bulunduğu bölgedeki su kaynağı ve hayvan varlığı vb. sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta, Malatya civarında bir dere olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 708/1308-1309.

Kaynaklar: Tülay Metin, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfıyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

⁵⁶⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 6, 8, 14 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 783.

⁵⁶⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 825.

⁵⁶⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 487.

⁵⁶⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

TALAK TEPESİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Arapça olup ayrılık, boşanma; biçimsiz, yuvarlak anlamlarına gelen “talak”⁵⁶⁹ kelimesi ile bir şeyin en üstteki bölümü anlamına gelen “tepe”⁵⁷⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Develi kasabası civarında bir tepe olarak zikredilir. Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

TALIM EKİNİ (طالم اكني)

Etimolojik Köken: Bu yer adı söğüt ağacı, dal, yaş dal anlamlarına gelen “tal”⁵⁷¹ kelimesi ile bağlantılı olabileceği değerlendirilebilecek “talım” kelimesi ve tahıl anlamına gelen “ekin”⁵⁷² kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kırşehir veya Kayseri civarında bir yer adı olduğu konusunda farklı görüşler mevcuttur.⁵⁷³ Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114, 134.

⁵⁶⁹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 1230; TDK Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb5d0cb250173.91705548 Erişim Tarihi: 16.04.2019

⁵⁷⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 725.

⁵⁷¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 412; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 703.

⁵⁷² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 246.

⁵⁷³ Cevat Hakkı Tarım, *Tarihte Gülşehri Kırşehri*, Kırşehir 1948, s. 51. ; Semavi Eyice, “Caca Bey Medresesi”, *DİA*, VI, s. 539-541.

TAŞ BINAR (طاش بیکار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”⁵⁷⁴ kelimesi ile yerden kaynayan su, kaynak anlamına gelen “bınar”⁵⁷⁵ kelimesinden oluşmaktadır. Bir köy adıdır. Yer aldığı bölgede bulunan doğal oluşumlar veya fiziki özellik sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta Konya civarında bir köy adı olarak belirtilir. Günümüzde Konya İli Cihanbeyli ilçesi Taşpınar⁵⁷⁶ köyü olabileceği değerlendirilebilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 116.

TAŞLU DEBE(TEPE) (طاشلو دبة)

Etimolojik Köken: Bu yer adı sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”⁵⁷⁷ kelimesi ile bir şeyin en üstteki bölümü anlamına gelen “debe”⁵⁷⁸ kelimesinden müteşekkildir. Bir mevki, yol adıdır. Fiziki özellikleri sebebiyle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Konum: Kaynakta İskilip civarında bir yol adı olarak belirtilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122.

⁵⁷⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd. ; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

⁵⁷⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 467; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 351; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 564; Hasan Eren, *Etimolojik Sözlük*, s. 332.

⁵⁷⁶ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 504.

⁵⁷⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd. ; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

⁵⁷⁸ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 725.

TAYLIK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni üç yaşından küçük at yavrusu anlamına gelen “tay”⁵⁷⁹ kelimesidir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaktaki imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 655/1257.

Kaynaklar: Sadi Bayram, “Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufaî’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi Tercümesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-namesi.” *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

TOGRUL SAVADI (طغرل صوادي)

Etimolojik Köken: Bu yer adı yırtıcı kuşlardan bir tür kuş anlamına gelen “Toğrul”⁵⁸⁰ kelimesi ile “Savad”⁵⁸¹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, İskilip civarında bir yer adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 122.

TOKUCUK

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeninin çörek anlamına gelen “Tokuç”⁵⁸² kelimesi ile ilişkili olabileceği değerlendirilebilir.

⁵⁷⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 412, 380 vd. ; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 718.

⁵⁸⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 210; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 472; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 743.

⁵⁸¹ Kökeni ve anlamı tespit edilememiştir.

⁵⁸² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 744.

Konum: Kaynakta Konya civarında bir köy adı olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde bu ada sahip bir yer mevcut değildir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XII. yüzyılın sonu. II. Süleyman Şah dönemi (1196-1204).

Kaynaklar: Abdülkadir Erdoğan, “Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi: Altunbay Medresesi Vakfiyesi” , *Konya Dergisi*, 6, Konya 1937, s. 370-375.

TOPRAK TEPESİ

Etimolojik Köken: Bu yer adı kara, arazi, yer anlamına gelen “toprak”⁵⁸³ kelimesi ile bir şeyin en üstteki bölümü anlamına gelen “tepe”⁵⁸⁴ kelimesinden oluşmaktadır. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Develi kasabası civarında bir tepe olarak zikredilir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

TURAN ÖYÜK

Etimolojik Köken: Bu yer adı, kökeni Farsça olan ve Türk diyarı, Türklerin yurdu; erkek şahıs adı anlamına gelen “turan” kelimesi ile tepe gibi yüksek olan yer anlamına gelen “höyük”⁵⁸⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri’ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

⁵⁸³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 204; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 443; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 753.

⁵⁸⁴ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 725.

⁵⁸⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati’t-Türk*, s. 41; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 271; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 825.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

TURGUD

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni ikamet edilecek yer anlamına gelen “Turgu(d)”⁵⁸⁶ kelimesidir. İmlası vakfiyenin aslına ulaşılamadığından tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta Konya dâhilinde bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Konya/Yunak/Turgut köyü⁵⁸⁷ olabileceği değerlendirilebilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: XII. yüzyılın sonu. II. Süleyman Şah dönemi (1196-1204).

Kaynaklar: Abdülkadir Erdoğan, “Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi: Altunbay Medresesi Vakfiyesi” , *Konya Dergisi*, 6, Konya 1937, s. 370-375.

TUZ AĞAÇ (طوز اغاچ)

Etimolojik Köken: Bu yer adı yemeklere tat veren, korunmasını sağlayan kokusuz, madensel madde anlamına gelen “tuz”⁵⁸⁸ kelimesi ile meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki anlamına gelen “ağaç”⁵⁸⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta bir vilayet olarak zikredilir. Kayseri yakınlarında bir nahiye olarak Osmanlı devrinde varlığı devam etmiştir.⁵⁹⁰ Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 281; İbn Bîbî/Gencosman, s. 253; Kazvinî/Le Strange, s. 99.

⁵⁸⁶ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 439.

⁵⁸⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 519.

⁵⁸⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 398.

⁵⁸⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 352; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 79; Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lügati*, I, s. 109; TDK Büyük Türkçe Sözlük,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cb442fbd43f10.65455236 , Erişim Tarihi: 15.04.2019.

⁵⁹⁰ 1484 Tarihli Tapu Tahrir Defteri, yay. Mehmet İnbaşı, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri 2009.

TUZ HİSARI

Etimolojik Köken: Bu yer adı yemeklere tat veren, korunmasını sağlayan kokusuz, madensel madde anlamına gelen “tuz”⁵⁹¹ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamına gelen “hisar”⁵⁹² kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri’ye bağlı bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

UĞURLU

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni iyilik getirdiğine inanılan, kutlu anlamına gelen “uğurlu”⁵⁹³ kelimesidir. Kaynak olan Vakfiye metninin aslına ulaşamadığından imlası tespit edilememiştir.

Konum: Kaynakta bir köy adı olarak zikredilir. Günümüzde Karaman ili Ermenek ili Uğurlu köyüdür.⁵⁹⁴ Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Dönem: 745/1345.

Kaynaklar: İsmail Çiftçioğlu, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.

⁵⁹¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 398.

⁵⁹² Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 319.

⁵⁹³ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 791.

⁵⁹⁴ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 523.

ULAŞ (اولاش)

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni varmak, gelmek, erişmek elde etmek anlamlarına gelen bir fiil olan “ulaş-”⁵⁹⁵ kelimesidir.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir tarla adı olarak belirtilmektedir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 110.

YABANLU BAZAR, YABANLU (بينلو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı ıssız yer, tarla, anlamına gelen “yaban”⁵⁹⁶ kelimesi ile kökeni Farsça olan çarşı, pazar anlamına gelen “bazar”⁵⁹⁷ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynaklarda bir ticaret merkezi, Pazar yeri olarak zikredilen Yabanlu Pazarı, Selçuklular döneminde Anadolu ile diğer bölgeler arasında ticari faaliyet ve etkileşimin sürdürüldüğü önemli bir uluslararası fuar niteliği taşır.⁵⁹⁸ Günümüzde Kayseri ili Pınarbaşı ilçesi Pazarören köyü olarak varlığı devam etmektedir.

Dönem: XIII. yüzyıl.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Öztürk, s. 190; İbn Bîbî/Erzi, s. 162, 163; Aksarayî/Turan, s.103, 286, 308; Aksarayî/Öztürk, s. 80, 232.

Literatür: Faruk Sümer, *Yabanlu Pazarı: Selçuklular Devrinde Milletlerarası Büyük Bir Fuar*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1985.

⁵⁹⁵ Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lügati't-Türk*, s. 95; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 793.

⁵⁹⁶ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 840.

⁵⁹⁷ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 92.

⁵⁹⁸ Faruk Sümer, *Yabanlu Pazarı*, İstanbul 1985, s. 1.

YAĞCI

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yağ üretimi ve ticareti ile uğraşan kimse anlamına gelen “yağcı”⁵⁹⁹ kelimesidir. Kaynak olan vakfiye metninin aslına ulaşılamadığından imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Amasya’ya bağlı Havza kazasının bir köyü olarak zikredilir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: 756/1355.

Kaynaklar: Zehra Bilgegil, “Sultan Mes’ûd’un Oğlu Tâc ed-Din Altunbaş’a Aid Bir Vakfiyye”, *Belleten*, XV/19, (1993), s. 245-248.

YAĞMUR BEY

Etimolojik Köken: Bu yer adı “yağmur”⁶⁰⁰ kelimesi ile emir, hükümdar, koca anlamına gelen “beg”⁶⁰¹ kelimesinden oluşmaktadır. Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Bir çiftlik olarak adı geçen yerin, çiftliğin sahibine nispetle bu şekilde adlandırılmış olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir çiftlik olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde mevcut değildir.

Dönem: XIV. yüzyılın ortaları; Eratnalılar Beyliği devri.

Kaynaklar: Kemal Göde, “Eratnalılar’ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, (1983), s. 143-158.

⁵⁹⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 842.

⁶⁰⁰ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 17.

⁶⁰¹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 411; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 322; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 73.

YALU MESCİDİ (يالو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı tayların bağlandığı nesne, ip anlamına gelen “yalu”⁶⁰² kelimesi ile kökeni Arapça olup secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami anlamına gelen “mescid”⁶⁰³ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta Niksar civarında bir yer olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 723/1323.

Kaynaklar: Bahaeddin Yediyıldız, “Niksarlı Ahi Pehlivan’ın Dârü’s-sülehası”, *Türk Tarih ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1987, s. 281-290.

YANIK HİSAR (ينق حصار)

Etimolojik Köken: Bu yer adı yanmış olan, verimsiz kıraç anlamına gelen “yanık”⁶⁰⁴ kelimesi ile kökeni Arapça olup kale, sur, bir şehrin etrafını korumak için yapılan duvar anlamlarına gelen “hisar”⁶⁰⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Bununla birlikte kesin konumu tespit edilememiştir. Günümüzde Ankara/Kızılcahamam/Yanık köyü⁶⁰⁶ olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar:

Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 106.

YASSI TAŞ

Etimolojik Köken: Bu yer adı yayvan, düz anlamına gelen “yassı”⁶⁰⁷ kelimesi ile sert maden, tuz ve oksitlerden oluşan katı madde anlamına gelen “taş”⁶⁰⁸ kelimesinden oluşmaktadır.

⁶⁰² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 358; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 919.

⁶⁰³ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 747.

⁶⁰⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 378; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 942; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 868.

⁶⁰⁵ Andreas Tietze, *Türkiye Türkçesi Lugati*, II, s. 319.

⁶⁰⁶ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 545.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Uşak kazasına bağlı Hacım köyü civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir. Kaynakta geçen kaza ve köy, günümüzde Uşak ili ve buna bağlı Hacım köyü olarak varlığını devam ettirmektedir.

Dönem: 721/1321.

Kaynaklar: Mustafa Murat Öntuğ, “Uşak'ta Hacım Sultan Zaviyesi ve Vakfiyesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, (1998), s. 107-122.

YASSI ÇEMEN (يسجمن)

Etimolojik Köken: Bu yer adı yayvan, düz anlamına gelen “yassı”⁶⁰⁹ kelimesi ile kökeni Farsça olup çayır anlamına gelen “çemen”⁶¹⁰ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, açık bir bilgi olmamakla birlikte Erzincan civarında bir mevki olduğu belirtilir.⁶¹¹ Türkiye Selçukluları ile Harezmşahlar arasında bu mevkide 1230 yılında aynı adla anılan bir savaş cereyan etmiştir.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 161; İbn Bîbî/Gencosman, s. 153.

YAVAŞ HATUN (يواش حاتون)

Etimolojik Köken: Bu yer adı, hızlı olmayan, yumuşak huylu anlamlarına gelen “yavaş”⁶¹² kelimesi ile kadın, yüksek makamdaki kadın, han eşlerine verilen unvan, Afrasiyab soyundan gelen kadınların unvanı anlamlarına gelen “hatun”⁶¹³ kelimesinden oluşmaktadır.

⁶⁰⁷ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 357; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 973; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 887.

⁶⁰⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 68, 115, 166 vd.; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 556; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 712.

⁶⁰⁹ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 357; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 973; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 887.

⁶¹⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 187.

⁶¹¹ Tuncer Baykara, “Yassıçemen Nerededir?”, *Selçuklu Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 2, (2017), s. 11-17.

⁶¹² Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 895.

⁶¹³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 71, 161, 177, 451; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 317

Konum: Kaynakta, Kırşehir dâhilinde bir mülk adı olarak belirtilmektedir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 110.

YAZI KALE (يزي قلع)

Etimolojik Köken: Bu yer adı düz yer, ova anlamına gelen “yazı”⁶¹⁴ kelimesi ile kökeni Arapça olan ve savunma amaçlı inşa edilen muhkem yapı anlamına gelen “kale”⁶¹⁵ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, bir köy olarak belirtilmektedir fakat konumu hakkında bilgi verilmemiştir. Cacaoğlu Nureddin’in vakfiyesinde vakfettiği yerleşim birimlerinin sınırları; günümüzdeki Nevşehir, Kırşehir, Eskişehir, Çankırı, Çorum illerini kapsamakta idi. Bu durum göz önüne alındığında ad geçen köyün günümüzde Nevşehir/Derinkuyu/Yazihüyük⁶¹⁶, Çankırı/Ilgaz/Yazı⁶¹⁷ köylerinden biri olabileceği değerlendirilebilir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Dönem: 670/1272.

Kaynaklar: Ahmet Temir, *Caca oğlu Vakfiyesi*, s. 114.

YAZI KONAK

Etimolojik Köken: Bu yer adı düz yer, ova anlamına gelen “yazı”⁶¹⁸ kelimesi ile konut, ikamet yeri, menzil anlamına gelen “konak”⁶¹⁹ kelimesinden oluşmaktadır.

Kaynağın aslına ulaşılamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁶¹⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 45, 68, 143, 357; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 904; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 984.

⁶¹⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lugat*, s. 580.

⁶¹⁶ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 553.

⁶¹⁷ İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, s. 554.

⁶¹⁸ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 45, 68, 143, 357; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 904; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 984.

⁶¹⁹ Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 433.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir köy olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

YAZI MESİR

Etimolojik Köken: Bu yer adı açık arazi, ova anlamına gelen “yazı”⁶²⁰ kelimesi ile kökeni Arapça olup gezinti yeri anlamına gelen “mesir”⁶²¹ kelimesinden oluşmaktadır. Fiziki özellikleri, işlevi vb. sebeplerle bu adlandırmanın yapılmış olabileceği değerlendirilebilir.

Kaynağın aslına ulaşamadığı için imlası tespit edilememiştir. Selçuklu öncesi adı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Konum: Kaynakta, Kırşehir civarında bir mezra adı olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: 676/1277.

Kaynaklar: Hasan Karaköse, “Ahi Evran Vakfı Arapça Vakfiyesi”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, (2011), s. 637-654.

YENİCE

Etimolojik Köken: Bu yer adının kökeni yeni kurulan, henüz yapılmış olan “yenice”⁶²² kelimesidir.

Konum: Sakarya ili Taraklı ilçesi civarına denk gelen yerleşim birimidir. 1292’de Osman Gazi tarafından Türk topraklarına katılmıştır.

Dönem: XIII. yüzyılın sonu.

Kaynaklar: İbn Battûta/Ayktut, s. 431.

⁶²⁰ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 357; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 984; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 904.

⁶²¹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, s. 749.

⁶²² Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati’t-Türk*, s. 497; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 943; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 920.

YENİKAPU (يكي قابو)

Etimolojik Köken: Bu yer adı daha önce bilinmeyen, ilk kez kurulan, henüz yapılmış olan anlamına gelen “yeni”⁶²³ kelimesi ile bir yere girip çıkarken geçilen yer anlamına gelen “kapu”⁶²⁴ kelimesinden oluşmaktadır.

Konum: Kaynakta, Kayseri civarında bir mevki olarak zikredilir. Kesin konumu tespit edilememiştir.

Dönem: XIII. yüzyılın son çeyreği.

Kaynaklar: İbn Bîbî/Houtsma, s. 332; İbn Bîbî/Gencosman, s. 299.

---

⁶²³ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 497; Gerard Clauson, *Etymological Dictionary*, s. 943; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 920.

⁶²⁴ Kaşgarlı Mahmud, *Divanu Lügati't-Türk*, s. 161; Tuncer Gülensoy, *Köken Bilgisi Sözlüğü*, s. 366.

İKİNCİ BÖLÜM

SELÇUKLU ANADOLUSU'NDA KULLANILAN TÜRKÇE YER ADLARININ DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Türklerin Anadolu'ya Girişi ve Anadolu'da İlk İskân Faaliyetleri

1035 yılında Horasan bölgesine giren Selçuklular, Gaznelilerle giriştikleri mücadele neticesinde 1040 yılındaki Dandanakan savaşı ile devletlerini kurmuşlardır. Dandanakan savaşı sonrasında Horasan ve İran coğrafyasında kurdukları hâkimiyet Maverâünnehir ve Horasan bölgesindeki kalabalık Türk boylarının bu coğrafyaya intikal etmelerine imkân vermiştir. Bir göç dalgası halinde İran coğrafyasına yönelen Türkler, yerleşik İran coğrafyasına hem sosyal açıdan hem de iklim şartları açısından uyum göstermekte zorlanmışlardır.⁶²⁵

İran coğrafyasına uyum konusunda sorun yaşayan Türkmenler Selçuklular tarafından Azerbaycan üzerinden Bizans üzerine yönlendirilmişlerdir. İklim ve otlakları elverişli olan Anadolu coğrafyası Türklere gaza ve fetih faktörleri de eklenince yurt tutulacak yeni bir saha olmuştur. Selçuklu sultanları hem göç dalgası ile gelen Türkmenler için uygun bir saha açmak hem de batıdaki Bizans direncini kırmak amacıyla Türkmenlerin Anadolu'ya intikaline yardım ve öncülük etmişlerdir. Selçuklu şehzadeleri ve komutanları bu amaçla Anadolu'ya gönderilmiştir.⁶²⁶

Malazgirt zaferi ile Bizans'ın direnci kırılmış ve Türkmenler Doğu Anadolu üzerinden Anadolu içlerine yayılmaya başlamışlardır. Bu şekilde Anadolu Selçuklu hâkimiyetinde Türkler tarafından fetih ve iskân edilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte Selçuklular ve Beylikler tarafından planlı bir iskân süreci yürütülmemiştir.⁶²⁷

⁶²⁵ Osman Gazi Özgüdenli, "İskân", *DİA*, EK-1, s. 657-659.

⁶²⁶ Osman Gazi Özgüdenli, *a.g.md.*, s. 657-659.

⁶²⁷ Osman Gazi Özgüdenli, *a.g.md.*, s. 657-659.

Kaynaklarda XII. Yüzyıldan itibaren yer alan, özellikle Orta ve Doğu Anadolu'da kurulmuş köy ve mezra gibi yerleşim yerlerine ait Türkçe yer adları tespit edilmiştir. Bu durum Anadolu'nun demografik yapısındaki değişimi göstermektedir. Köy ve mezra gibi yerleşimler Anadolu'daki yerleşik hayat düzenine sahip Türklerin varlığına işaret etmektedir. Kaynaklarda tespit edilen yer adlarının bir kısmı hayvancılık ile hayatını sürdüren Türklerin varlığına işaret eden adlardır. "Ağıl", "İn", "Ahırcık" gibi hayvanların barınması amacıyla kullanılan yapıların adlarını içeren yer adları bu duruma örnektir.

Türkiye Selçuklularını Anadolu'da planlı bir iskân faaliyeti yürütmemiş olsalar da Türkleri iskân ederken sınır güvenliğinin sağlanması, ticaret ve ziraatin geliştirilmesi gibi hususları dikkate almışlardır. "Ezine, Bazar, Gümüş Bazar, Tuz Hisar, Mescidlü Salur" gibi yer adlarının varlığından yeni yerleşim yerlerinin kurulmasında sosyal ve iktisadî faktörlerin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Selçuklular döneminde Bizans, Haçlılar ve diğer Türk beylikleri ile mücadeleler sonucunda siyasi istikrarın sağlanması iskân faaliyetlerine de etki etmiştir. Konar-göçer haldeki Türkler hayvancılık faaliyetleri ile uğraşmalarının yanı sıra gerekli görüldüğünde devlet için hazır silahlı askeri güç unsuru olmaktadır; bu sebeple ticaret ve ziraatin yoğun olarak sürdürüldüğü şehirler yerine daha çok sınır güvenliğinin sağlanması ihtiyacına binaen uc bölgelerinde iskân edilmişlerdir.⁶²⁸ Selçukluların askerî, sosyal ve ekonomik koşullar nedeniyle uyguladıkları bu politikanın da etkisiyle XIII. yüzyılın başlarından itibaren Anadolu'nun Bizans'a sınır olan uc bölgelerinde kesif bir Türkmen varlığı vücuda gelmiştir.

Anadolu'da Türk iskân ve yerleşimleri erken sayılabilecek dönem olan XII. yüzyılda başlamıştır. Vakfiye ve resmî belgelerde tespit edilebilen Türkçe yer adları sayesinde Türkmenler'in bu dönemden itibaren yoğun biçimde yerleşik hayata geçmekte oldukları anlaşılmaktadır.

Türkler tarafından Aksaray, Kırşehir, Akşehir Gölhisar gibi Türkçe adlara sahip yerleşim yerleri kurulmuştur. Bununla birlikte birçok eski yerleşim yerinin adı ya Türkçe söylenişe uygun hale çevrilmiş ya da Türkçe adlarla değiştirilmiştir.⁶²⁹ Türkmenler kendi kurdukları yeni köy ve mezarların yanında yerli halk tarafından terkedilmiş ya da nüfusu azalmış eski köy, kasaba ve şehirlere de yerleşmişlerdir. "Viran, Ören, Höyük" adlı yer adlarının sayıca

⁶²⁸ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Selçuklular Devrindeki Sosyal ve İktisadî Tarihi Üzerinde Araştırmalar*, s. 64.

⁶²⁹ Paul Wittek, "Bizanslılardan Türklere Geçen Yer Adları", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, (1970), s. 227.

fazla oluşundan terk edilmiş yerleşim birimlerinin de mesken haline getirilerek yeniden yerleşime açıldığı ve şenlendirilerek ihya edildiği anlaşılmaktadır.

2.1.1. Tarihî Devamlılık Açısından Selçuklu Anadolu'sunda Kullanılan Türkçe Yer Adlarının Genel Özellikleri

Bu çalışmada tespit ettiğimiz yer adlarını, Özcan Başkan'ın yer adlarının tasnifine dair çalışması⁶³⁰ başta olmak üzere Ruhi Kılıç, Fatma Açıkgöz gibi araştırmacıların çalışmalarında⁶³¹ izlenen yöntemleri örnek almak suretiyle gerçekleştirdik. Yapılan çalışmalar Osmanlı ve yakın dönem Anadolu coğrafyasını kapsamakla birlikte çalışmamıza yöntem bakımından rehberlik etmişlerdir. Söz konusu çalışmalarda elde edilen veriler ve sonuçlar ile bizim çalışmamız karşılaştırılıp birlikte ele alındığında Anadolu Türk tarihinin gösterdiği devamlılık somut delillerle ve yer adları bağlamında tespit ve teyit edilebilecektir.

Osmanlı döneminde ad verme usullerinde görülen mantıksal dizge ve yaklaşım ile Selçuklu dönemindeki yaklaşımın nerede ise aynı olduğu görülebilmektedir. Bir yerin adlandırmasında belirleyici olan etkenlerin devamlılık gösteren bir mekân tasavvuru ve kültür çerçevesinde geliştiği anlaşılmaktadır. Örnek olarak Osmanlı dönemi ve günümüzde yer adlarının belirlenmesinde fiziki koşulların, toplumsal birtakım olguların etkili olduğu bilinmektedir.⁶³² Bu olguların köklerinin Selçuklulara hatta daha eskiye uzandığı anlaşılmakta; devamlılık sadece yaklaşım ve tasavvurda değil bizzat yerleşim yerlerinin kendilerinde de görülebilmektedir. Selçuklu döneminde kurulup adı ve konumu değişmeden günümüze kadar intikal eden birçok yerleşim yeri(Şehir, Köy, Mahalle vb.) bu çalışmada ve önceki çalışmalarda tespit edilmiştir. Kırşehir, Aksaray gibi şehirler günümüzde de aynı şekilde varlıklarını devam ettirmekte iken Başmakçı, Mekece, Yenice gibi köylerin de aynı şekilde günümüze ulaştığı görülmektedir. Bu çalışma kapsamında tespit edilen ve günümüzde de yerleşim yeri olarak mevcut olan kırk üç yer adı tespit edilmiştir.

⁶³⁰ Özcan Başkan, "Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*, 1970, s. 238-251.

⁶³¹ İlgili çalışmalar için bkz. Fatma Açıkgöz, *408 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri I-II'ye göre Ankara, Çankırı ve Sultanönü Sancaklarında Yer Adları*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 2004; Ruhi Kılıç *Evliya Çelebi Seyahatnamesi ve Kiepert Atlası'nda Orta Karadeniz Yöresi Yer Adları*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2018; Ali Koç, *Tunceli İli Yer Adları*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2016.

⁶³² Bahaeddin Yediyıldız, "Türkiye'de Yer Adı Verme Usulleri", *Türk yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1984, s. 25-41.

2.2. Kuruluş Şekli ve Kökenine Göre Yer Adları

Türkler konar-göçer yaşam tarzları sebebi ile sürekli hareket halinde olmuşlar, başka milletler ve devletlerle sürekli etkileşim içinde bulunmuşlardır. Başta siyasi ve askeri olmak üzere kültürel alanda da bu etkileşim devam etmiştir. Birbirinden farklı medeniyet havzalarına hâkim veya sınırdaş olan Türkler bu bağlamda her medeniyet havzasından etkilenmiş ve buraları etkilemişlerdir. Bununla birlikte kendi kültürel varlıklarını korumuşlardır.

İslamiyet Arap yarımadasında ortaya çıkmış fakat Türkler İslamiyeti İran coğrafyasında ve Fars kültürü etkisinde öğrenmişlerdir. Anadoluyu yurt edinen Türkler bu coğrafyaya kadim İran Fars coğrafyası üzerinden intikal etmişlerdir.⁶³³

İran coğrafyası üzerinde teşekkül eden başta Selçuklular olmak üzere Türk siyasi teşekkülleri kadim Fars devlet geleneğinden ve bürokrasi uygulamalarından etkilenmişlerdir.⁶³⁴ Bu türlü farklı coğrafyalar üzerinde farklı kültür ve medeniyetlerle yaşanan etkileşim Türklerin dil ve kültürlerine de etki etmiştir. İslamiyet sebebi ile Arapça; devlet bürokrasisi başta olmak üzere hâkim olunan coğrafyadaki baskın dil olması sebebiyle Farsça ağırlığı ve etkisi belirgin olan diller olmuştur. Bunun yanı sıra Anadolu'daki mevcut diğer kültür çevreleri de Türkleri etkilemiş ve Türklerden etkilenmişlerdir.

Yukarıda izaha çalışılan bu etkileşim sürecinin günümüze kadar ulaşan tezahürleri arasında yer adları da bulunmaktadır. Çalışmamız kapsamında tespit ettiğimiz yer adlarının sayısı üç yüz olup bunun % 71'ini sadece Türkçe sözcüklerden oluşan yer adları; % 15'ini Farsça unsurlar içeren Türkçe yer adları; % 11'ini Arapça unsurlar içeren Türkçe yer adları; %1'ini ise Grekçe, Rumca unsurlar içeren Türkçe yer adları teşkil etmektedir.

2.2.1. Yalnızca Türkçe Kökenli Kelimelerden Oluşan Yer adları

Bu çalışma kapsamında kaynaklardan tespit edilebilen üç yüz yer adının iki yüz on beşi sadece Türkçe kökenli sözcük veya sözcüklerden oluşmaktadır. Bu adları oluşturan sözcüklerin tamamı hem Kaşgarlı Mahmud'un eseri *Divanu Lügati't-Türk'te* hem de günümüzdeki en güncel Türkçe etimolojik sözlük olan Tuncer Gülensoy'un *Köken Bilgisi*

⁶³³ Osman Gazi Özgüdenli, "İskân", *DİA*, EK-1, s. 657-659.

⁶³⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilatına Medhal*, Ankara 2014, s. 23.

Sözlüğünde⁶³⁵ mevcuttur. Bu durum Türk dilinin tarihi devamlılığını göstermesi açısından önemli bir göstergedir.

Anadolu’da Türkçe yer adlarının varlığı XII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kaynaklardan tespit edilebilmektedir. Bununla birlikte bu kaynaklar Türkçe adlar içerse de büyük kısmı Arapça veya Farsça olarak meydana getirilmiştir.

2.2.2. Farsça Unsur İçeren Yer Adları

İran coğrafyası üzerinde teşekkül eden başta Selçuklular olmak üzere Türk siyasi teşekkülleri kadim Fars devlet geleneğinden ve bürokrasi uygulamalarından etkilenmişlerdir. İslamiyet Arap yarımadasında ortaya çıkmış fakat Türkler İslamiyeti İran coğrafyasında ve Fars kültürü etkisinde öğrenmişlerdir. Anadolu’yu yurt edinen Türkler bu coğrafyaya İran üzerinden geçerek gelmişlerdir.

Çalışmamız kapsamında tespit edilen yer adlarının kırk beşi yani % 15’i Türkçenin yanı sıra Farsça kökenli sözcükler içermektedir. Bu sözcükler arasında en sık kullanılanlar “bağ, bağçe, dere, saray, bazar, şehir” kelimeleridir. Söz konusu sözcükler tarım ve ticaret yapılan alanların adlandırılmasında kullanılmıştır. Tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü yerlerin adlandırılmasında, ticaret faaliyetlerinin merkezi olan yerlerin adlandırılmasında Farsça sözcüklerin kullanılmış olması dikkate değer bir durumdur.

Farsça unsurlar içeren yer adlarının varlığı, Selçuklu dönemi Anadolu’sunda kültürel alanda başta hükümdar ve saray çevresinde olmak üzere tebarüz eden Fars etkisinin halk nezdindeki durumunu yansıtması bakımından önemli bir gösterge sayılabilir.

2.2.3. Arapça Unsur İçeren Yer Adları

Birbirinden farklı medeniyet havzalarına hâkim veya sınırdaş olan Türkler her medeniyet havzasından etkilenmiş ve buraları etkilemişlerdir. İslamiyet’in kabulü de bu bağlamda gerçekleşmiştir. İslamiyet Türk kültürünü her açıdan etkilemiş ve şekillendirmiştir. İslam’ın ibadet dili ve kutsal kitabı Kur’an-ı Kerim’in dili Arapça’dır. İslam’ın ibadet dili olması sebebi ile Türkçe’ye de Arapça’dan büyük ölçüde ibadet ve din ile ilgili sözcükler geçmiştir.

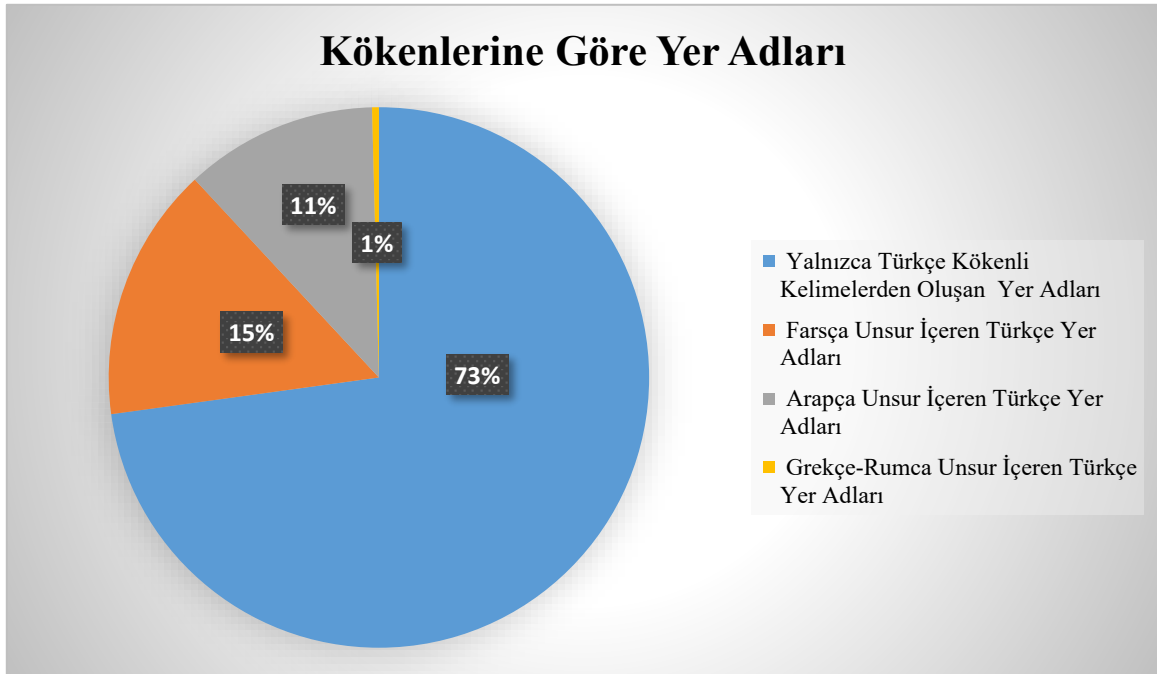
---

⁶³⁵ Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, İstanbul 2018.

Çalışmamız kapsamında tespit edilen yer adlarından otuz dördü yani % 11'i Türkçe ile birlikte Arapça kökenli kelimeleri içermektedir. Arapça kökenli sözcükler arasında en sık kullanılanlar “kale, hisar ve mescid” kelimeleridir. Müslüman olan Türkler ibadetlerini Arapça yapmalarının yanında ibadet mekânlarını da Arapça sözcüklerden yararlanarak ve etkilenerek adlandırmışlardır. Bu durum Fars kültürünün yanı sıra Anadolu'daki İslam ve dolayısıyla Arap dili ve kültürünün etkilerine de bir delil teşkil etmektedir.

2.2.4. Grekçe ve Diğer Dillerde Unsurlar İçeren Yer Adları

Türkler fethettikleri coğrafyada kendilerinden önce hâkim olan unsurları yok saymamışlar örneğin var olan yer adlarını değiştirmek yerine Türkçe telaffuza uygun şekilde -bir anlamda- dönüştürmüşlerdir⁶³⁶ (Melitene > Malatya, Sebasteia > Sivas gibi). Çalışmamız kapsamında tespit edilen yer adlarında da bu durumun örneği mevcuttur. Tespit edilen yer adlarından üçü yaklaşık olarak % 1'i Grekçe kökenli kelimeler içermektedir. Bu sözcükler Hristiyan mabedi anlamına gelen “kilise, manastır” sözcükleridir. Bu yapıların tanınabilmesi için kullanılan niteleyici sözcükler Türkçe olarak verilmiş; yapının asıl adı durumundaki sözcükler aynı bırakılmıştır.

⁶³⁶ Paul Wittek, “Bizanslılardan Türklere Geçen Yer Adları”, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, (1970), s. 227.

2.3. Anlam Bağlantılarına Göre Yer Adları

Selçuklu Anadolu'sunda kullanılan Türkçe yer adlarını anlam bakımından doğa - insan ilişkisini yansıtanlar; insan - toplum ilişkisini yansıtanlar olmak üzere iki ana başlık altında tasnif etmek mümkündür. Yer adları ile ilgili yapılan çalışmalarda⁶³⁷ gerek Türkistan coğrafyasında gerekse Selçuklu sonrasında Anadolu'da kullanılan yer adları, anlam bağlantıları bakımından bu şekilde tasnif edilmektedir. Bu durum yer adlarının, kültürün aktarımı ve devamı konusundaki işlevi açısından bir gösterge oluşturmaktadır. Türkçe anlam bakımında zengin bir dildir. Türkçe yer adlarında bu anlam zenginliğini görmek mümkündür. Türkçe yer adlarının oluşturulmasında anlam yönünden belirli bir mantık ve yöntem takip edilmesi sözkonusudur. Doğal koşullar, iktisadi faaliyetler, dini müesseseler, önemli şahsiyetler gibi insan ve toplum yaşamına yön veren unsurların Türklerin yer adı verme usullerini etkiledikleri ve belirleyici rol üstlendikleri anlaşılmaktadır.

Yer adlarının oluşturulmasında belirleyici olan bu unsurlar ve etrafında şekillenen ad verme yöntemleri aşağıda şu başlıklar halinde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2.3.1. Doğal ve Fizikî Koşulları Yansıtan Yer Adları

Anadolu'ya göç eden Türkler, Orta Asya'da konar-göçer bir yaşam tarzı sürdürmekte idiler.⁶³⁸ Konar-Göçer yaşam tarzı Türkleri doğa ile iç içe kılmakta idi. Doğal unsurlar Türklerin mekân tasavvurlarının biçimlenmesinde en önemli faktörlerden biri olmuşlardır. Hem konar-göçer hem yerleşik Türkler için geçerli olan bu durumun yansımaları Selçuklu dönemi Anadolu'suna ait kaynaklarda geçen yer adlarında da görülebilmektedir.

Çalışmamız kapsamında tespit ettiğimiz Türkçe yer adlarının yüz tanesi yani % 33'ü doğal unsurlarla bağlantılı olarak oluşturulmuştur. Yine altmış yedi yer adı renk adlarını içermektedir. Kırk bir yer adı ise "dağ, tepe, bel, kuyu, in, öz, göl" gibi fizikî, coğrafi özellikleri ve yer şekillerini tasvir eden, tanımlayan yer adlarıdır.

Türkçe yer adlarının yapılarında ve anlamlarında görülen bu özellikler vasıtası ile Anadolu'daki Türk yerleşimlerinin özellikleri, iklim ve bitki örtüleri, konumları dolayısıyla Türklerin Anadolu'daki yerleşim yeri tercihlerinde ortaya çıkan yaklaşımları tespit etmek

⁶³⁷ Özcan Başkan, "Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*, 1970, s. 238-251.

⁶³⁸ İbrahim Kafesoğlu, "Türk", *DİA*, XL, s. 487-490.

mümkün olabilir.⁶³⁹ Çalışmamız kapsamında, “öz, ağaç, göl, pınar” gibi sulak bölgeler için kullanılan kelimelerden oluşan yer adları tespit edilmiştir. Buradan hareketle yerleşme eğiliminde belirleyici bir unsur olduğu bilinen suyun ve suya yakınlığın Türklerin yerleşim yeri tercihlerinde de etkili olduğu; sulak ziraata elverişli bölgelerin Türkler tarafından tercih edildiği sonucuna ulaşılabılır.

Anadolu’daki Türkçe yer adlarında anlam açısından öne çıkan özelliklerden biri de hâkim bitki örtüsü, bitki örtüsünün rengi ve hayvan varlığı ile kurulan adların varlığıdır. Bu özellikteki Türkçe yer adlarından hareketle bir yörede geçmişte bol bulunan bitki ve hayvan varlığı ile ilgili bilgi sahibi olmak mümkündür. Ayrıca geçmişte o yörede yetiştirilen tarım ürünleri, hayvansal ürünler hakkında bilgi elde edilebilir. Bu bilgiler bir araya getirildiğinde Selçuklular döneminde Anadolu’daki ekonomik faaliyetlerin niteliği ve niceliği hakkında farklı ve yeni çıkarımlarda bulunma imkânına sahip olunabilir. Ayrıca fauna ve flora bir bölgenin tarihî coğrafyasının tespiti açısından da önem arz etmektedir. Bu çalışmada hâkim bitki örtüsü, bitki örtüsünün rengi ile ilgili on altı Türkçe yer adı tespit edilmiştir. Bu sayı % 5’lik orana karşılık gelmektedir.

Türklerin yaşam tarzı ve kültürlerinde at, koyun, kurt gibi hayvanların önemli bir yeri vardır. Hayvan varlığı ile ilgili tespit edilen yer adı sayısı 24’tür; bu sayı da % 8’lik bir orana karşılık gelmektedir. Bu durum yalnızca bir yöredeki hayvan varlığı ile ilgili bilgi vermekle kalmaz Türk kültürü açısından da kayda değer bir detaydır.

2.3.2. İktisadî Faaliyetleri ve Durumu Yansıtan Yer Adları

Anadolu hem kendi içerisinde hem diğer bölgelerle arasında ticaretin yürütüldüğü ve canlı olduğu önemli bir kavşak noktası olagelmıştır. “Bazar, Han, Kervansaray” adları vasıtasıyla yer adları üzerinden Anadolu’da ticari faaliyetlerin yürütüldüğü merkezlerin varlığını ve konumunu tespit edebileceğimiz veriler elde etmek mümkündür. Çalışmamız kapsamında buna örnek olabilecek üç yer adı tespit edilmiştir ki bu sayı % 1’lik bir orana karşılık gelmektedir.

Selçuklu Anadolu’sunda kullanılan Türkçe yer adları arasında ekonomik faaliyetler ile ilişkilendirilebilecek veya doğrudan ekonomik faaliyetleri yansıtan adlar bulunmaktadır. Örneğin hayvancılık, demir, gümüş maden işletmeciliği, tuz ve tuzla işletmeciliği, deri

---

⁶³⁹ Özcan Başkan, a.g.m., s. 241.

işlemeciliği ile ilgili olabilecek yer adları tespit edilmiştir. “Gümüş, Gümüşbazar, Tuzhisar, Başmaccılar” bu adlara örnek olarak verilebilir.

Bir şehir veya yörede üretilen ürün veya işlenen madenin o yörenin adlandırılmasında da kullanıldığı anlaşılmaktadır.

2.3.3. İdarî Birimler ve Askerî Yapılar İle İlgili Yer Adları

Bir yer adından hareketle o yerin tarihi seyri, geçirdiği değişimlere dair ipucu olabilecek bilgiler elde etmek mümkündür. Bu bağlamda Selçuklu Anadolu’sunda kullanılan yer adlarından hareketle bir kale veya hisar olarak kurulup sonrasında köy veya şehir haline gelen yerleşmelerin varlığını tespit etmek mümkündür zira bu durumu yansıtan yer adları tespit edilmiştir. Bu yer adlarına örnek olarak “Kızılca Hisar, Kara Hisar, Kızıl Kale” gibi yer adları örnek olarak verilebilir. Ayrıca idari birim olan bazı yerleşimlere ad olarak doğrudan idari birimin kendisinin adının verildiği görülmektedir (Subaşı vb.).

Selçuklular Anadolu’da siyasi istikrarı tesis ettikten sonra bu istikrar ve güvenliğin korunması; ticaretin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmuşlardır. Ticaret yollarının güvenliğinin sağlanması amacıyla özellikle kervan güzergâhlarına kervansaraylar ve hanlar inşa etmişlerdir.⁶⁴⁰ Yolların, geçitlerin güvenliğini sağlamak amacıyla hisar ve derbend adı verilen içerisinde küçük askeri kuvvetler barındırabilen yapılar inşa etmişlerdir. Sözkonusu faaliyetlerin izlerini yer adlarında da görmek mümkündür. Kaynaklarda bu yapıların Türkçe adları tespit edilebilmektedir. Ayrıca bu yapılar zamanla buldukları bölgenin adlandırılmasında da etkili olmuşlardır (Afyonkarahisar, Şebinkarahisar vb.). Bu şekilde günümüze kadar intikal etmiş yer adları mevcuttur. Bu çalışma kapsamında bu duruma örnek teşkil eden on dokuz yer adı tespit edilmiştir.

2.3.4. Yerleşim Birimlerinin Niteliklerini ve Geçirdikleri Dönüşümleri Yansıtan Yer Adları

Anadolu’ya konar-göçer Türklerin yanı sıra yerleşik Türkler de gelmişlerdir. Daha çok hayvancılık ile uğraşan konar-göçerlere karşılık yerleşikler ticaret ve ziraatla uğraşıyorlardı.

⁶⁴⁰ Adnan Eskikurt, “Konar-Göçer ve Yerleşik Türk Nüfusun XII-XIV. Yüzyıllarda Anadolu’da Yaşadığı Zorluklar ve Uç Beyliklerinin Zuhuru”, *Bozkırdan Batıya Prof. Dr. Hüseyin Salman’a Armağan*, ed. Güler Yarcı, İstanbul 2017, s. 182-206.

Ziraat ve tarım en küçük idari birim olan çiftlikler ve köylerde yapılmaktaydı.⁶⁴¹ Bu durumun yer adlarına da yansıdığı görülmektedir. Çalışmamız kapsamında sekiz çiftlik, yirmi mezra adı tespit edilmiştir.

Yer adlarından hareketle ulaşılan sonuçlardan biri de geçici olarak kurulan bir yerleşimin zamanla sürekli yerleşme haline gelmiş olabileceği durumudur. Örneğin küçükbaş hayvanların barınması için yapılan barınak anlamına gelen “Ağıl” kelimesi ile oluşturulmuş yedi yer adı tespit edilmiştir. Bu yer adlarının tamamı köy adıdır. Söz konusu köylerin, başlangıçta hayvancılık faaliyeti için geçici olarak kurulan yerleşimlerin kalıcı hale gelmesi ile kurulmuş olabileceği değerlendirilebilir.

2.3.5. Toplumsal Yapıyı ve Gelenekleri Yansıtan Yer Adları

Anadolu’yu fetheden Türklerin büyük çoğunluğunu Oğuzlara mensup Türk boyları oluşturmaktaydı. Bu fetih hareketine öncülük eden Selçuklular da Oğuzların Kınık boyuna mensupturlar. Bununla birlikte diğer Türk boyları kabileleri de Anadolu’nun fetih ve iskânında rol oynamışlardır. Nitekim Osmanlı hanedanının Oğuzların Kayı boyuna mensup olduğu kabul gören görüşlerden biridir.⁶⁴²

Oğuz boylarının Anadolu’daki varlığı Selçuklu ve beylikler döneminden itibaren yer adlarından da tespit edilebilmektedir. Çalışmamız kapsamında Oğuz boylarından “Alayundlu, Bayındır, Eymür ve Salur” boylarına ait dört yer adı tespit edilmiştir. Bu yer adları birer köy adıdır. Dolayısıyla bu boylara mensup Türkler tarafından kurulmuş olabileceği değerlendirilebilir. Bunların yanı sıra “Oğuz” adında da bir yer adı tespit edilmiştir.

Anadolu’daki yer adlarında görülen bir adlandırma biçimi de şahıs adlarının kullanılarak yer adı oluşturulmasıdır. Bir yerin kurucusunun veya o bölgenin fatihinin yerleşim yerine ad olarak verilmesi uygulaması hem Orta Asya’da hem de Bizans vb. medeniyetlerde rastlanan ve bilinen bir uygulamadır.⁶⁴³ Benzer uygulamaların Osmanlı döneminde de yapıldığı bilinmektedir. Bu uygulamanın Selçuklu döneminde de yapıldığı yer adlarından anlaşılmaktadır.

⁶⁴¹ Tuncer Baykara, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - I: Anadolu’nun İdari Taksimatı*, İstanbul 2015, s. 42.

⁶⁴² Faruk Sümer, “Kayı”, *DİA*, XXV, s. 77-78.

⁶⁴³ Bahaeddin Yediyıldız, “Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri”, *Türk yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1984, s. 25-41; Osman Gazi Özgüdenli, “Türk Ad Verme Geleneklerine Kısa Bir Bakış”, *Bozkırdan Batıya Prof. Dr. Hüseyin Salman’a Armağan*, ed. Güler Yarcı, İstanbul 2017, s. 75-95.

Çalışmamız kapsamında bu uygulamaya örnek teşkil eden iki yer adı tespit edilmiştir. Bu iki yer adından biri Selçuklu komutanına diğeri ise bir Selçuklu valisine aittir.

2.3.6. Eski Yerleşimlerin İzlerini Yansıtan Yer Adları

Malazgirt muharebesi sonrasında Anadolu'ya başlayan Türk akınları fetih hareketi halini alarak devam etmiştir. Türkmenler kendi kurdukları yeni köy ve mezraların yanında yerli halk tarafından terkedilmiş ya da nüfusu azalmış eski köy, kasaba ve şehirlere de yerleşmişlerdir. Bu yerleşimlerin adları ya Türkçe söylenişe uygun hale çevrilmiş ya da Türkçe adlarla değiştirilmiştir.⁶⁴⁴ “Viran, Ören, Höyük” adlı yer adlarının sayıca fazla oluşundan terk edilmiş yerleşim birimlerinin de mesken haline getirilerek yeniden yerleşime açıldığı ve şenlendirilerek ihya edildiği anlaşılmaktadır.⁶⁴⁵ Çalışmamız kapsamında bu duruma örnek oluşturan on dokuz Türkçe yer adı tespit edilmiştir. Bu yer adlarının oluşturulmasında “Türkçe Kelime + Viran + Ören + Höyük” formunun kullanıldığı görülmektedir. Bu tür yer adlarından hareketle bu yerleşimlerde Türklerden önce hangi milletlerin veya medeniyetlerin varlıklarını devam ettirdikleri, hangi din veya etnik unsurların hâkim olduğuna dair bilgilerin elde edilebileceği değerlendirilebilir.

⁶⁴⁴ Paul Wittek, “Bizanslılardan Türklere Geçen Yer Adları”, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, (1970), s. 227.

⁶⁴⁵ Fatma Açıkgöz, *408 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri I-II'ye göre Ankara, Çankırı ve Sultanönü Sancaklarında Yer Adları*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 2004, s. 37.

2.4. Konumlarına ve Dönemlerine Göre Yer Adları

Selçuklular 1071’de girdikleri Anadolu toprakları üzerinde 1081 yılına gelindiğinde başkenti İznik olan bir devlet tesis etmişlerdi. Anadolu’da kurulan Türk devletinin sınırları on yıl içerisinde Ege ve Marmara denizi kıyılarına ulaşmış ayrıca Selçuklu komutanları eliyle Anadolu’nun tamamına yakını hâkimiyet altına alınmıştı. Bununla birlikte 1071-1176 yılları arasındaki yaklaşık bir asırlık dönem Türklerin Anadolu’da tutunma mücadeleleri ile geçmiştir. Haçlı seferleri, yeni kurulmakta olan Türk hâkimiyetinin yerleşmesini geciktirmiştir. Anadolu’nun sosyal, siyasi ve ekonomik dengesini de alt üst etmiştir. Aynı şekilde Anadolu’daki imar faaliyetleri, ticaret sekteye uğramıştır. Selçuklu yer adlarının tespitine kaynaklık eden vakfiye metinleri, kitabeler, tarih kitaplarında da bu durumun yansımaları görülebilmektedir. Bu karışık dönem Anadolu Türk tarihi kaynaklarında da kendisini belli etmektedir. Devrin çağdaşı olup günümüze ulaşmış kaynak sayısı oldukça sınırlıdır.⁶⁴⁶ Bununla birlikte Türklerin Anadolu’da meydana getirdikleri değişimi Bizans, Haçlı kaynakları doğrudan yansıtmazlar. Ayrıca İslam coğrafyacılarının eserlerinde de bu durum yeterince aktarılmamaktadır.⁶⁴⁷

Türkler, Haçlı seferleri sebebiyle başkent İznik’te tutunamamış olsalar da bugünkü Eskişehir Kütahya hattının doğusu Türk hâkimiyet sahası haline gelmiştir. Anadolu’daki Türklerin iskân edildiği saha da doğal olarak Türk devletinin hâkimiyet alanı çerçevesinde belirlenmiştir. Çalışmamız neticesinde tespit ettiğimiz Türkçe yer adlarından hareketle Türklerin kurdukları yerleşimlerin kesin olmayan konumlarına bakıldığında Türkiye Selçuklu hâkimiyetinin en güçlü olduğu Konya, Aksaray, Kırşehir, Kayseri hattı etrafında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Kaynaklarda zikredilen ve konumları belirtilen yer adlarından elli dokuzu yani % 19’u Kırşehir ve çevresinde; yirmi beşi yani % 8’i Kayseri ve çevresinde olduğu anlaşılmıştır. Tespit edilen yer adlarının on yedisi yani % 5’inin Konya’da yine sekizi yani % 2’sinin Aksaray çevresinde bulunduğu görülmüştür.

Selçuklu dönemi Anadolu’suna ait içinde Türkçe yer adı içeren en eski tarihli kaynak 574/1178 tarihli Artuklu beyliğine mensup olan Emir Timurtaş oğlu Emir Necmeddin Alp oğlu Emir Necmeddin İlgazi adına tanzim edilmiş vakfiyedir.

⁶⁴⁶ Dönemin kaynakları hakkında bkz. Fuat Köprülü, “Anadolu Selçukluları Tarihi’nin Yerli Kaynakları”, *Belleten*, VII/27, Ankara 1943.

⁶⁴⁷ Tuncer Baykara, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - I: Anadolu’nun İdari Taksimatı*, s. 47.

Selçuklu komutanı olan ve Anadolu'nun fethi ile görevlendirilen isimlerden biri de Artuk beydir. Artuk beyin oğlu Necmeddin İlgazi tarafından tesis edilen Artuklu beyliği, Malazgirt zaferinden sonra Anadolu'nun güneydoğusunda bugünkü Diyarbakır, Harput ve Mardin bölgesinde teşekkül etmiştir.⁶⁴⁸ Hâkim oldukları coğrafya itibarıyla Bizans devleti ile doğrudan mücadele etmek durumunda kalmamışlardır. Haçlı seferleri ve dolayısıyla Haçlılarla hâkim oldukları coğrafyada mücadele etmişlerdir.⁶⁴⁹ Bununla birlikte ilk başta Selçuklular kadar ağır bir mücadele yürütmek zorunda kalmamışlardır. Bu durum Artukluların bölgelerindeki hâkimiyetlerini pekiştirmelerine imkân sağlamıştır. İmar faaliyetleri başlamış, vakıf müesseselerinin tesisi mümkün olabilmektedir.

574/1178 tarihli bir vakfiyede Türkçe yer adının tespit edilebilmesi Türk hâkimiyetinin ne kadar erken dönemden itibaren muhkem hale geldiğine delil teşkil etmektedir. Buna göre Anadolu'daki kaynaklarda kayda geçen Türk yerleşmelerinin varlığının XII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren tespit edilebildiği söylenebilir.

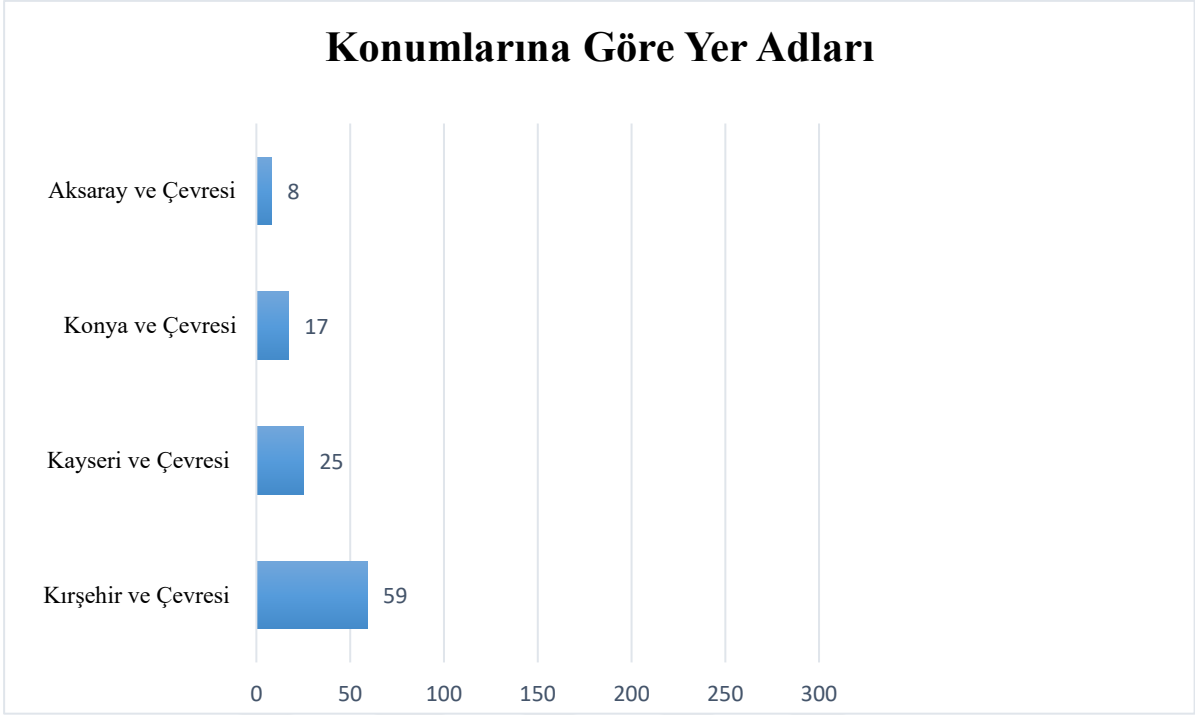
Selçuklu Anadolu'sunda tespit edilen Türkçe yer adları en fazla XIII. yüzyıl kaynaklarında yer almaktadır. Haçlı seferlerini bertaraf eden Türkler, Anadolu'daki devletlerinin varlığını korumayı başarmışlardır. Devletin siyasi ve askeri varlığının güçlenmesi Anadolu'daki Türk iskânının hızlanmasına ve genişlemesine zemin hazırlamıştır. Sultan Alaaddin Keykubad I. döneminde Anadolu'daki önemli limanlar fethedilmiş böylece bölgeler arası ticaret gelişmiştir. Ticaretin gelişmesi refah seviyesinin yükselmesini sağlamıştır. Bu sayede imar ve iskân faaliyetleri de nitelikli şekilde hızlanmıştır. Anadolu'daki Türk yerleşimlerinin sayısı bu sayede artmış; var olanlar gelişmiş ve büyümüştür. Bu durumun yansıması kaynaklardaki Türkçe yer adlarının sayılarında da görülebilmektedir.

Çalışmamız kapsamında üç yüz Türkçe yer adı tespit edilmiştir. Bu üç yüz adın iki yüz ellisi yani yaklaşık % 83'ü XIII. yüzyıl kaynaklarında zikredilmektedir. Bu sayısal veriler yukarıdaki tespitlere dayanak ve delil teşkil etmektedir.

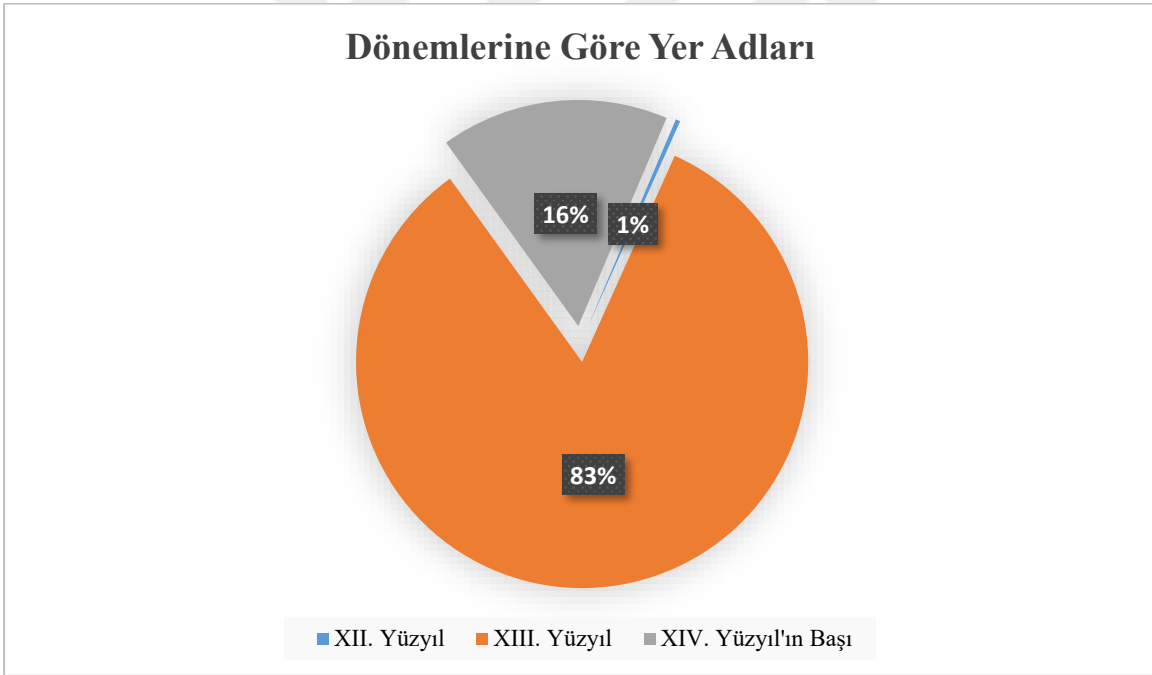
⁶⁴⁸ Coşkun AlpTekin, "Artuklular", *DİA*, III, s. 415-418.

⁶⁴⁹ Ali Sevim, "Necmeddin İlgazi", *DİA*, XXII, s. 89-90.

Konumlarına Göre Yer Adları

Dönemlerine Göre Yer Adları

2.5. Yerleşme Türlerine Göre Yer Adları

Selçuklular ve diğer Anadolu Türk beylikleri Anadolu'da var olan şehir ve diğer yerleşimleri fethetmekle kalmamışlar yeni yerleşim yerleri, şehirler, köyler kurmuşlardır. Bu şehirlerin arasında tamamen unutilanlar olduğu gibi günümüze kadar adı ve konumu

değişmeden ulaşanlar da olmuştur.⁶⁵⁰ Alaşehir, Beyşehir, Kırşehir, Akşehir Türkler tarafından kurulan ve günümüze ulaşan şehirlerin en bilinenleridir. Bununla birlikte Bizans idari yapılanması içerisinde önemli yeri olan şehirler Türkiye Selçukluları döneminde de aynı şekilde varlıklarını devam ettirmişlerdir.⁶⁵¹

Anadolu'da Türk hâkimiyeti XII. yüzyılın son çeyreğine kadar parçalı bir yapıda teşekkül etmiştir. Türkiye Selçuklularının yanı sıra Danişmendliler, Saltuklular, Mengücekliler tarafından tesis edilen beylikler de belli bölgelerde hâkimiyet kurmuşlardır.⁶⁵² Bu durum Anadolu'daki Türkler arasında siyasi ihtilaflar sebebi ile mücadelelere sebebiyet vermiştir. Bununla birlikte her bir beylik hâkim oldukları sahada Türk varlığını güçlendirmek için çaba göstermiştir. Selçukluların ve Beyliklerin iskân ve imar faaliyetleri Anadolu'daki Türk varlığını kalıcı hale getirmiştir.

Selçuklu dönemi Anadolu idari yapısında iskân birimleri Vilayet > Şehir > Kasaba > Köy > Kale şeklinde oluşmakta idi.⁶⁵³ Köy öncesi iskân olarak da zikredilen çiftlik, mezraa, ağıl, kışlak da bu iskân birimleri arasında sayılmaktadır.⁶⁵⁴ Çalışmamız kapsamında tespit edilen üç yüz Türkçe yer adının yüz tanesini yani % 33'ünü köy adları oluşturmaktadır. Yirmi adet mezra adı, sekiz adet çiftlik adı da çalışma kapsamında kaynaklardan tespit edilmiştir. Köy, mezra ve çiftliklerin Selçuklu devrinde ziraat yapılan birimler olduğu bilinmektedir.⁶⁵⁵ Toplamda yüz yirmi sekiz yer adı yani bu çalışma kapsamında tespit edilen yer adlarının % 42'si ziraat yapılan birimler ile ilgili yer adlarıdır. Bu oranın; iskân faaliyetlerini, Konar-göçer yaşam tarzından yerleşik yaşama geçen Türk kitleleri ile Türkistan'dan gelen yerleşik nüfusun iskân hareketlerini yansıtması bakımından önemli bir detay olduğu ifade edilebilir.

Anadolu'da Türkler tarafından yalnızca köy ve köy-öncesi yerleşmeler kurulmamıştır. Türkistan coğrafyasından konar-göçerlerin yanı sıra önemli miktarda yerleşik, şehirli, zanaatkâr nüfusun da Anadolu'ya göç ettiği bilinmektedir.⁶⁵⁶ Söz konusu nüfus Anadolu'da mevcut şehirlerde iskân edilmelerinin yanı sıra yeni şehirlerin kurulmasına öncülük etmişlerdir. Bu çalışmada Anadolu'da Selçuklu döneminde kurulan veya adlandırılan on beş şehir ve kasaba adı tespit edilmiştir; bu ise çalışmamız kapsamında tespit edilen yer adlarının % 5'ine karşılık gelmektedir.

⁶⁵⁰ Adnan Eskikurt, *a.g.m.*, s. 189.

⁶⁵¹ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - I: Anadolu'nun İdari Taksimatı*, s. 61.

⁶⁵² Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş - I: Anadolu'nun İdari Taksimatı*, s. 46.

⁶⁵³ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Selçuklular Devrindeki Sosyal ve İktisâdi Tarihi Üzerinde Araştırmalar*, s. 63.

⁶⁵⁴ Tuncer Baykara, *a.g.e.*, s. 63.

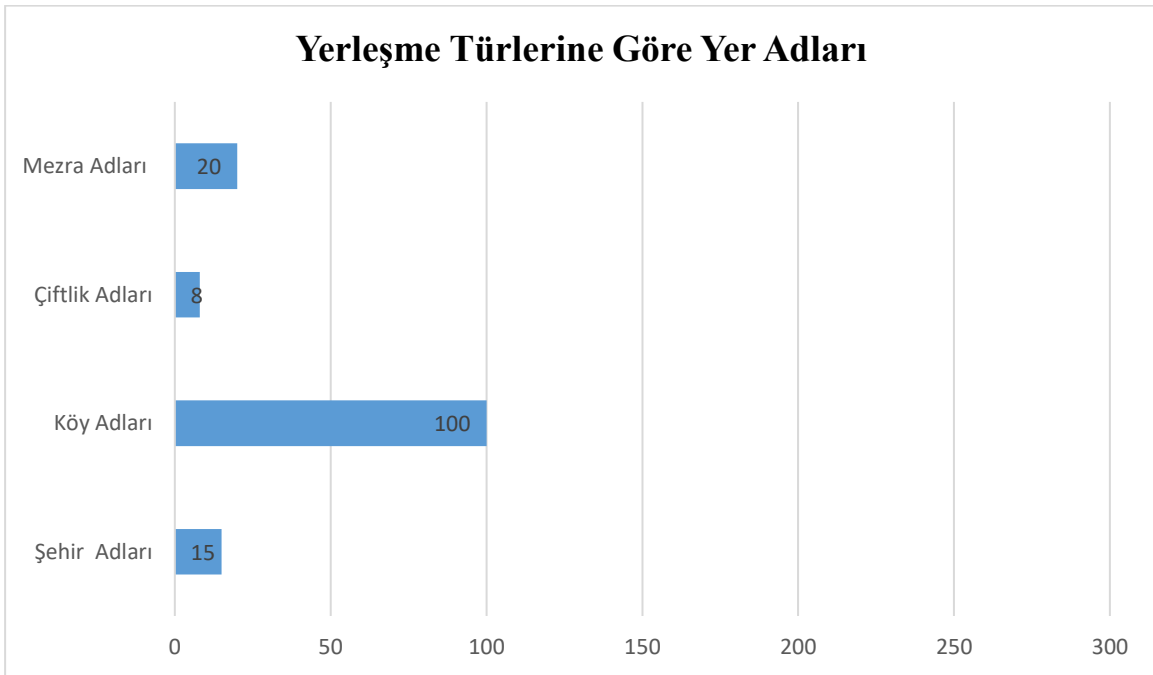
⁶⁵⁵ *a.g.e.* s. 72.

⁶⁵⁶ Faruk Sümer, "Anadolu'ya Yalnızca Göçebe Türkler Mi Geldi?", *Belleten*, XXIV/96, (1960), s. 567-594.

Şehir ve köylerin yanı sıra kaynaklarda dikkate değer bir diğer husus Türkçe mevki adlarının varlığıdır. Çalışmamız kapsamında otuz sekiz mevki adı tespit edilmiştir. Bu durum Türklerin hâkim oldukları coğrafyaları ne kadar çabuk benimsediklerini göstermesi bakımından değerlendirilebilir.

Tüm bu göstergeler, Anadolu'da Türklerin başlattığı iskân ve yerleşme hareketinin ne kadar eskiye dayandığını belgelemesi açısından önem arz etmektedir. Zira yer adları Türklerin Anadolu'ya ilk andan itibaren kalıcı olmak maksadı ile geldiklerini gözler önüne sunan tarihi belgeler niteliği taşımaktadırlar.

2.6. Tespit Edildikleri Kaynak Türlerine Göre Yer Adları

Selçuklu dönemi Anadolu'sundan günümüze ulaşan kaynakların sayıca sınırlı olduğu bilinen bir husustur. Özellikle XII. yüzyıldan -başta Bizans ve Haçlılarla olan mücadeleler sebebi ile- günümüze sınırlı oranda yazılı kaynak ulaşmıştır. Her ne kadar kaynak miktarı ve çeşitliliği kısıtlı olsa da mevcut kaynakların detaylı ve analitik bir inceleme yöntemiyle incelenmesi kısıtlı kaynaklardan da sonuç alabilmeyi mümkün kılabilir. Bu sayede Selçuklu devri Anadolu'sunun siyasi tarihi yanı sıra ekonomik ve sosyal tarihi hakkında da önemli bilgiler elde etmek mümkün olabilir.

Bu çalışma Selçuklu dönemi Anadolu'sundan günümüze ulaşan kaynak türlerinin hemen hemen tamamına ulaşılacak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan kaynaklar nicel olarak taranmış ve Türkçe yer adları tespit edilerek kayıt altına alınmıştır.

Taranan kaynaklar içerisinde Türkçe yer adlarını en fazla içeren kaynak türü vakfiyelerdir. Vakfiyelerde vakfedilen mülk, köy, arazi, tarlaların sınırları titizlikle belirtilmektedir.⁶⁵⁷ Bilhassa köy ve mevki adları bakımından çalışmamızın en zengin malzeme sunan kaynak türünü vakfiyeler oluşturmaktadır. Vakfiyeler hem yapılar hem de bu yapılarda işleyen tesislerin işleyişi hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bunun yanı sıra yer adlarının tespitinde de önemli bir kaynak olarak öne çıkmaktadır. Selçuklu döneminden Osmanlı'ya vakıf eserler ile birlikte vakfiyeleri de intikal etmiştir. Vakfiye metinlerinin çoğunluğu asıl metinlerin tasdikli suretleridir. Fakat vakfiye suretleri özellikle vakfedilen arazi adlarının, vâkıf ve şahit adlarının orijinal vakfiye metninden istinsah edilerek oluşturulduğu belgelerdir.⁶⁵⁸ Her ne kadar istismara açık nitelikte belgeler olsalar da dikkatli kullanılmaları durumunda önemli bilgiler verebilirler. Bu sayede Selçuklu dönemi yer adlarını da tespit etmek mümkün olmaktadır. Bu çalışma kapsamında vakfiyelerde iki yüz altmış yer adı tespit edilmiştir ki toplam yer adı sayısının % 86'sına tekabül etmektedir.

Taranan kaynaklar içerisinde malzeme bakımından zengin bir diğer kaynak türü tarih kitapları olmuştur. Orduların sefer esnasında takip ettiği güzergâhları, hükümdarların yaşadıkları yer ve mekânları teferruatlı biçimde anlatan tarih eserleri sayesinde Selçuklu dönemi Anadolu yer adları ve coğrafyası hakkında bilgi edinmek mümkün olmaktadır. Bu çalışmada tarih kitapları ve kronikler içerisinde tespit edilen yer adı sayısı yüz yirmidir.

Seyahatnameler ve coğrafya eserleri yer adları bakımından zengin kaynaklardır. Bir yörenin iklimi, fiziki özellikleri, nehir ve diğer su kaynakları, ziraat ürünleri hakkında önemli bilgiler içermektedirler. Selçuklu ve dolayısıyla Anadolu toprakları önemli bir kavşak noktası olması sebebiyle seyyahlar tarafından ziyaret edilen bölgeler arasında olmuştur. Selçuklu dönemi Anadolu'su hakkında Müslüman Arap, Fars, Batılı, Haçlı, Bizans kökenli seyyahlar tarafından seyahatname ve coğrafya eserleri kaleme alınmıştır. Bununla birlikte bu eserlerde Anadolu'daki değişimin tam olarak yansıtılmadığı görülmektedir. Batılı seyyahların eserlerinde yer adlarını Türk hâkimiyeti öncesindeki adları ile kaydettikleri anlaşılmaktadır. Anadolu coğrafyası Marco Polo, Von Rubruk gibi seyyahların eserlerinde "Türkiye" olarak

⁶⁵⁷ Osman Gazi Özgüdenli, "Vakfiye", *DİA*, XLII, s. 465-467.

⁶⁵⁸ Osman Gazi Özgüdenli, "Vakfiye", *DİA*, XLII, s. 465-467.

zikredilmekle birlikte Türkçe yerleşim adlarının Aksaray, Kırşehir gibi şehir ve kaleler dışında belirtilmediği görülmektedir.

Arap seyyahların eserlerinde şehir ve kasaba gibi nüfus bakımından büyük yerleşimlerin kayda değer kabul edilerek zikredildiği köy gibi küçük yerleşimlerin sadece varlığına işaret edildiği adlarının zikredilmediği görülmektedir.⁶⁵⁹ Seyahatname ve coğrafya eserlerinde tespit edilebilen Türkçe yer adı sayısı on beştir.

Çalışmamızın kaynakları içerisinde yer alan arazi alım satım senetleri, vesikalar içerdikleri malzeme bakımından kayda değer kaynak türleridir. Arazi alım satım senetlerinde tarlaların sınırları ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Mevki adları, dağ ve akarsu adları bu şekilde kaynaklarda zikredilmektedir. Çalışma kapsamında bu kaynaklar içerisinde altı yer adı tespit edilmiştir.

Çalışmamızın malzeme bakımından en zayıf kaynak türünü kitabeler oluşturmaktadır. Kitabeler, dinî, sivil ve askerî bina, köprü gibi yapıların belirli yerlerine -çoğunlukla giriş kapıları üzerine- eserin kimin tarafından ne zaman yapıldığını bildiren bilgileri vermek amacıyla konan yapı unsurlarıdır.⁶⁶⁰ Sultanların, beylerin inşa ettirdiği yapılara konan kitabelerde sultanın veya beyin hâkim olduğu diyarlar, şehirler, denizlerin adı da belirtilmektedir. Bununla birlikte çalışmamız kapsamında yalnızca bir adet kitabede iki adet Türkçe yer adı tespit edilmiş⁶⁶¹ diğer kitabelerde Türkçe yer adı tespit edilememiştir.

Selçuklu dönemi Anadolu hakkında çağdaş kaynakların dışında ardılı olan dönemde kaleme alınan kaynaklar da önemli bir kaynak türünü oluşturmaktadır. Selçuklu hâkimiyetinin ortadan kalkması ile teşekkül eden beylikler devrinde de Selçuklu döneminin izlerinin devam ettiği görülmektedir. Şehir ve köyler kısa sürede teşekkül eden yerleşimler değildir. Siyasi otorite değişse bile varlığı devam eder. Bunun yanı sıra mimari eserler de uzun ömürlü yapılar olmaları sebebi ile yapıldığı dönemden sonraya intikal edebilen unsurlardır. Bu sebeple Selçuklu ardılı devrin kaynaklarında Selçuklu dönemi şehir ve köylerinin, mimari yapılarının adları ve varlıkları hakkında bilgi elde etmek mümkün olmuştur.

Osmanlı devrinde kaleme alınan tarih eserlerinde de Selçuklular hakkında bilgiler mevcuttur. Osmanlı devri müellifleri, Selçuklu devrini İslam ve dünya tarihinin bir parçası

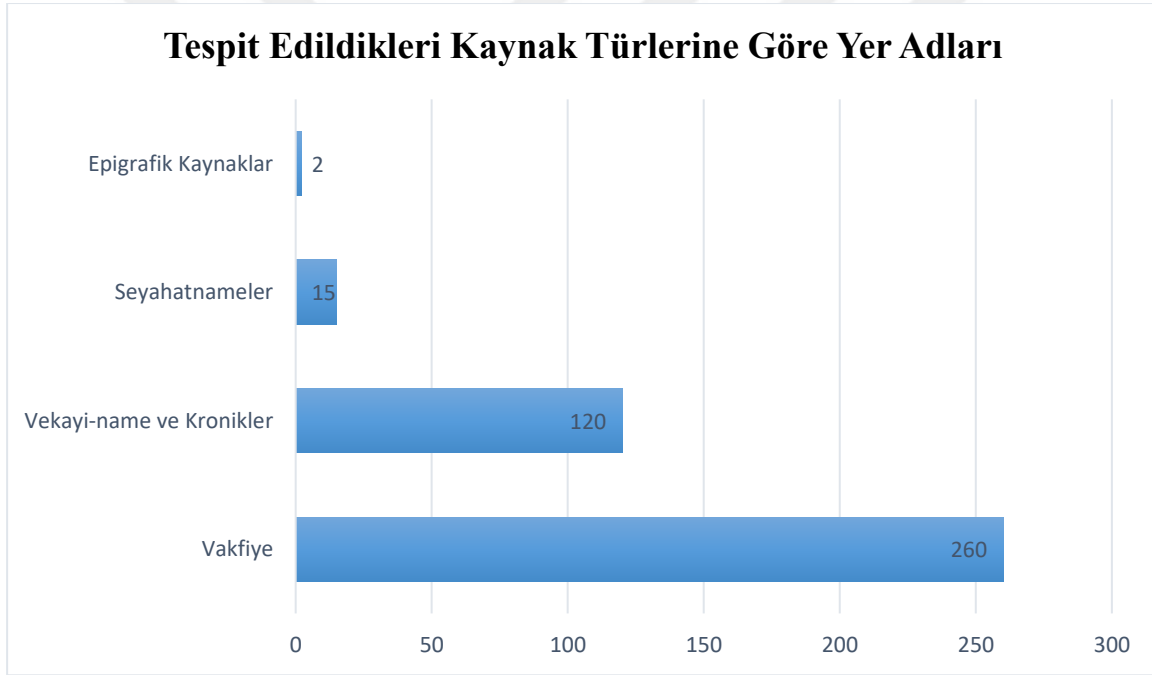
⁶⁵⁹ İbn Battûta et-Tancî, Ebu Abdullah Muhammed, *İbn Battûta Seyahatnâmesi*, Türkçe terc. A. Sait Aykut, I, s. 433.

⁶⁶⁰ Ali Alpaslan, "Kitabe", *DİA*, XXVI, s. 76-81.

⁶⁶¹ Bkz. M. Şakir Ülkütaşır, "Sinop'ta Selçukiler Zamanına Ait Tarihi Eserler," *Türk Tarih, Arkeologya ve Etnografya Dergisi*, 5, (1949), s. 112-152.

olarak gördüklerinden eserlerinde bu döneme de yer vermişlerdir.⁶⁶² Devrin hükümdarları ve öne çıkan şahısları, önemli şehirler, olaylar hakkında Osmanlı kaynaklarında da kayda değer ve tamamlayıcı nitelikte bilgiler mevcuttur. XII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren takip edilebilen Selçuklu devri kaynakları devrin sosyal, ekonomik, toplumsal yapısı ve koşulları hakkında nicelik olarak az fakat nitelik olarak önemli bilgiler sunmaktadır.

Bu çalışma ile Anadolu'da Türkler tarafından kurulan şehirler ve köyler başta olmak üzere mevki adlarından akarsulara kadar çok çeşitli yer adının varlığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle yer adları konusunda Selçuklu devri kaynaklarının hem nicelik hem nitelik olarak zengin sayılabilecek malzemeyi içerdikleri ifade edilebilir.

⁶⁶² Bkz. Yazıcızade Ali, *Tevârih-i Âl-i Selçuk (Oğuznâme, Selçuklu Tarihi)*, haz. Ali Bakır, İstanbul 2017; Müneccimbaşı Ahmed b. Lütfullah, *Cami'üd-düvel Selçuklular Tarihi*, I-II, haz. Ali Öngül, İstanbul 2017; Ahmed b. Mahmud, *Selçuknâme*, haz. Erdoğan Merçil, İstanbul 2011.

SONUÇ

Türkler, 1071 Malazgirt Muharebesi ile Anadolu'ya girmişlerdir. Anadolu Türkler için bu tarihten itibaren yeni bir vatan haline gelmiştir. Türkler hâkim oldukları bu yeni coğrafyada kadim kültür ve medeniyetlerle tanışmanın yanı sıra bu topraklarda tutunabilmek amacıyla ilk andan itibaren çetin bir mücadele vermeye başlamışlardır.

Anadolu coğrafyasını vatan olarak benimseyen Türkler bunu yer adları ile coğrafyanın her bir köşesine adeta nakşetmişlerdir. Kaynaklardan tespit edilen Türkçe yer adları Anadolu'nun tarihî coğrafyasının XII. yüzyılın sonlarından itibaren durumunu tespiti için imkân sağlayacak veriler sunmaktadır.

Türkçe yer adlarının oluşumunda Anadolu'da birbiri ile etkileşim içerisinde olan kültürlerin izlerini görmek mümkün olmaktadır. Türklerin geldikleri bu coğrafyada var olanı yok saymadıkları yeni ile uyumlu biçimde varlığını sürdürmesine izin verdikleri görülmektedir.

Yer adları Selçuklu Anadolu'sunda sürdürülen ekonomik faaliyetler ve bu faaliyetlerin yürütüldüğü merkezler hakkında da bilgi vermektedir. Şehir ve köy yerleşimlerinin dönem ve bölgelere dağılımı sadece nicel bir veri değildir. Söz konusu verilerden o dönem devlet ve toplum yapısı hakkında farklı yaklaşımlar üretmek mümkündür. Yer adlarının tespiti vasıtasıyla Selçuklu Anadolu'sundaki yerleşme türlerini ve geçirdikleri dönüşümleri tespit etmek mümkün olmaktadır. Buradan hareketle Selçuklu toplum yapısının değişim ve dönüşüm süreci hakkında farklı bakış açıları geliştirmeye imkân sağlayabilecek veriler elde etmenin yer adları vasıtasıyla mümkün olabileceği ifade edilebilir.

Yer adları sadece bir şehrin veya mevkiin adını vermekle kalmaz o bölgedeki insanların mekân tasavvurunu anlamamıza da olanak sağlar. Bu bağlamda Türklerin mekân tasavvurunun günümüze kadar kesintiye uğramadan ulaştığı ifade edilebilir.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdurrahman İbnü'l-Cevzî, *el-Muntazam fî tarihi 'l-ümem 'de Selçuklular (1038-1092)*, Türkçe terc. Ali Sevim, Ankara 2014.
- Açıkel, Ali, "Pervane Muinüddin Süleyman Bey Vakfı", *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sempozyumu 01-03 Kasım 2012 Tokat*, Bildiriler c. II, s. 149-161.
- Açıkgöz, Fatma, *408 Numralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri I-II'ye göre Ankara, Çankırı ve Sultanönü Sancaklarında Yer Adları*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 2004.
- Ademler, Betül, *Düsturnâme-i Enverî (Dil Özellikleri-Metin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2007.
- Agacanov, S. G., Oğuzlar, Rusça'dan Türkçe'ye terc. Ekber, N. Necef - Ahmet Annaberdiyev, İstanbul 2004.
- Ahmed Eflakî, *Menakbü'l-arifîn*, I-II, neşr. ve Türkçe terc. Tahsin Yazıcı, Ankara 1980.
- Ahmed Fakih, *Kitabu Evsaf-ı Mesacidi's-şerife*, yay. Hasibe Mazıoğlu, Ankara 1974.
- Ahmed B. Mahmud, *Selçuknâme*, haz. Erdoğan Merçil, İstanbul 2011.
- Akdağ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi (1243-1453)*, İstanbul 2017.
- Aksan, Doğan, "Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar", *XI. Uluslararası Adbilimleri Kurultayı*, Sofya 1972.
- Aksan, Doğan, *Anlam Bilim ve Türkçe'nin Anlam Bilimi*, Ankara 2006.
- Ali Emirî, *Mardin Mülük-i Artukiyye Tarihi Kitabeleri Vesair Vesaik-i Mühimme*, Dersaadet Kadir Matbaası, İstanbul 1331.
- Alpaslan, Ali, "Kitabe", *DİA*, XXVI, s. 76-81.
- Altuğ, Fatih, *Şereflikoçhisar İlçesi'nde Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Faaliyetler*, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2010.
- Anadolu Selçukluları Devleti Tarihi: Tarih-i Âl-i Selçuk*, neşr. ve Türkçe terc. F. Nafiz Uzluç, Ankara 1952.
- Anonim Selçukname*, neşr. Nadire Celalî, Tahran 1999.
- Anonim Selçukname, haz. ve terc. Halil İbrahim Gök-Fahrettin Coşguner, Ankara 2014.
- Anna Kommena, *Malazgirt'in Sonrası: Alexiad = Anadolu ve Balkan Yarımadasında İmparator Alexios Kommenos Dönemi Tarihi*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 1996.
- Ayönü, Yusuf, *Selçuklular ve Bizans*, Ankara 2014.

Ayverdi, Ekrem Hakkı, “Yıldırım Bayezid’in Bursa Vakfıyesi ve Bir İstibdalnâmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 37-46.

Azimi Tarihi, Türkçe terc. Ali Sevim, Ankara 2006.

Aziz B. Erdeşir Esterabadî, *Bezm u Rezm*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2013.

Aziz B. Erdeşir Esterabadî, *Bezm u Rezm*, neşr. Kilisli Muallim Rifat, İstanbul 1928.

Barthold, W. V. , *Moğol İstilasına Kadar Türkistan*, haz. Hakkı Dursun Yıldız, İstanbul 2017.

Başkan, Özcan, “Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*, 1970, s. 238-251.

Baykara, Tuncer, “Denizli’de Yeni Bulunan İki Kitabe”, *Belleten*, XXXIII/130, 1969.

Baykara, Tuncer, “Anadolu’daki Yer Adlarının Orta Asya’daki Benzerleri Üzerine Bir Kaynak”, *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1984, s. 265-273.

Baykara, Tuncer, *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya*, Ankara 1985.

—————, *Anadolu’nun Tarihî Coğrafyasına Giriş - I: Anadolu’nun İdari Taksimatı*, İstanbul 2015.

—————, *Anadolu’nun Selçuklular Devrindeki Sosyal ve İktisâdî Tarihi Üzerinde Araştırmalar*, İzmir 1988.

—————, *Türkiye’nin Sosyal ve İktisadi Tarihi (XI – XIV. yy.)*, Ankara 2000.

—————, “Denizli”, *DİA*, IX, 155-159.

Baybars el-Mansurî, *et-Tuhfetü’l mülûkiyye fi’l-devleti’t-türkiyye*, Türkçe terc. Hüseyin Polat, Ankara 2016.

Bayram, Mikail, “Selçuklu veziri Kadı İzzeddin Tarafından Düzenlenen Bir Vakıf-nâme”, *Ata Dergisi [Prof. Dr. Nejat Göyünç Özel Sayısı]*, 7, Konya 1997, s. 47-53.

Bayat, Ali Haydar, “Anadolu Selçuklu Hastahane Vakfiyelerinin Tek Örneği Olarak Sivas Darüşşifası Vakfıyesi”, *Türk Kültürü*, XXIX/333, (1991), s. 5-19.

Bayram, Sadi-Karabacak, Ahmet Hamdi, “Sahib Âta Fahrü’l-dîn Ali’nin Konya, İmaret ve Sivas Gökmedrese Vakfiyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 31-69.

Bayram, Sadi, “Amasya-Taşova-Alp-Arslan Beldesi Seyyid Nureddin Alp-Arslan er-Rufâi’nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfıyesi Tercümesi ile 996/1588 Tarihli Seyyid Fettah Velî Silsile-nâmesi”, *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 31-74.

—————, “Artukoğullarından Emir Timurtaş oğlu Emir Necmeddin Alp oğlu Emir Necmeddin İlgazi’nin M. 19.03.1178 Tarihli Vakfıyesi”, *Makalelerle Mardin – I: Tarih – Coğrafya*, İstanbul 2007, s. 289-306.

Berchem, Max van, *Inschriften Aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien*, Leipzig 1909.

- Berchem, Max van, *Matériaux Pour un Corpus Inscriptionum Arabicarum*, Paris 1894.
- Berchem, Max van, “Epigraphie des Danishmendides”, *Zeitschrift für Assyriologie und Vorderasiatische Archäologie*, XXVII/1-3, (2009), s. 85-91.
- Blessing, Patricia, *Moğol Fethinden Sonra Anadolu'nun yeniden İnşası*, İstanbul 2018.
- Bezer, Gülay Öğün, “Selçuklular Zamanında Anadolu'da ve Civar Bölgelerde Kıtık”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 3, (2000), s. 7-22.
- Beygu, Abdürrahim Şerif, *Erzurum Tarihi, Anıtları, Kitabeleri ve Eserleri*, İstanbul 1936.
- Bilgegil, Zehra, “Sultan Mesud'un oğlu Taceddin Altunbaş'a Ait Bir Vakfiye”, *Belgeler [Türk Tarih Belgeleri Dergisi]*, XV/19, (1993), s. 245-248.
- Boran, Ali, *Anadolu'daki İç Kale, Cami ve Mescidleri*, Ankara 2001.
- Claude Cahen, *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, Türkçe terc. Yıldız Moran, İstanbul 1979.
- , *Osmanlılardan Önce Anadolu*, Türkçe terc. Erol Üyepazarcı, İstanbul 2002.
- Cezar, Mustafa, *Anadolu Öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık*, İstanbul 1977.
- Cevdet, M., “Sivas Darüşşifası Vakfiyesi ve Tercümesi”, *Vakıflar Dergisi*, 1, (1938), s. 35-38.
- Clauson, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish*, Oxford 1972.
- el-Cuveynî, *Tarih-i Cihan-güşa*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2013.
- Çalık, Sıddık, “Amasya Kazası'nda Seydi Çelebi ve Mehmed Çelebi'ye Ait H. 790-M. 1388 Tarihli Türkçe Vakfiye”, *Vakıflar Dergisi*, 48, (2017), s. 9-16.
- Çiftçioğlu, İsmail, “Ermenek'te Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese) ve Vakfiyesi”, *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, XII, (2001), s. 73-82.
- Çulpan, Cevdet, *Türk Taş Köprüleri*, Ankara 2002.
- Danişmend, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, I, İstanbul 1971.
- Darkot, Besim, “Akşehir”, *İA*, I, s. 277.
- , “Beyşehir”, *İA*, II, s. 589
- , “Eskişehir”, *İA*, IV, s. 384-387.
- , “Osmancık”, *İA*, IX, s. 450-453.
- , “Kırşehir”, *İA*, VI, s. 764-767.

- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca - Türkçe Ansilopedik Lugat*, Ankara 1980.
- Diehl, Charles, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Türkçe terc. A. Göke Bozkurt, İstanbul 2006.
- Doğruyol, Adnan, “Türk İktisat Tarihi Açısından Bir Anadolu Selçuklu Dönemi Vakfiyesi ve Mülknamesi: Hacı İbrahim Sultan Vakfı ve Zaviyesi”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 211, (2014), s. 35-58.
- Duran, Remzi, *Selçuklu Devri Konya Yapı Kitabeleri*, Ankara 2001.
- Ebu'l-Ferec İbnü'l-ibrî, *Tarihu Muhtasari'd-Düvel*, terc. Şerefeddin Yaltkaya, Ankara 2011.
- Ebu'l-Fida, *Takvîmu'l-Buldân*, neşr. J. T. Reinaud - M. G. de Slane, Paris 1840.
- Ebû'l-Fidâ, *Takvîmu'l-Buldân*, Fransızca terc. J. T., Reinaud, Frankfurt 1985.
- Ebu'l-Fidâ, *Takvîmu'l-Buldân*, Türkçe terc. Ramazan Şeşen, İstanbul 2017.
- Elvan Çelebi, *Menâkıbu'l-kudsiyye fi menâsibi'l-ünsiye Baba İlyâs-ı Horasânî ve Sülâlesinin Menkabevi Tarihi*, haz. İsmail E. Erünsal-Ahmet Yaşar Ocak, Ankara 2014.
- Emecen, Feridun, *İlk Osmanlılar ve Batı Anadolu Beylikler Dünyası*, İstanbul 2008.
- , “Alaşehir”, *DİA*, II, s. 342-343.
- , “Afyonkarahisar”, *DİA*, I, s. 443-446.
- Erdoğan, Abdülkadir, “Konya İle İlgili En Eski Bir Selçuk Vakfiyesi”, *Konya Dergisi*, VI, (1937), s. 370-375.
- Erdoğan, M. Akif, “Beyşehir”, *DİA*, VI, s. 84-85.
- Eren, Hasan, “Yer Adlarımızın Dili”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*, (1965) s. 156-165.
- Ersan, Mehmet, *Türkiye Selçukluları Zamanında Anadolu'da Ermeniler*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İzmir 1995.
- Eskikurt, Adnan, “Konar-Göçer ve Yerleşik Türk Nüfusun XII-XIV. Yüzyıllarda Anadolu'da Yaşadığı Zorluklar ve Uç Beyliklerinin Zuhuru”, *Bozkırdan Batıya Prof. Dr. Hüseyin Salman'a Armağan*, Ed. Güler Yarcı, İstanbul 2017, s. 182-206.
- el-Bundarî, *Zubdat al-nusrâ va nuhbat al-usrâ*, (*Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi*), Türkçe terc. Kıvameddin Burslan, Ankara 1999.
- ed-Duneysirî et-Tabîb Ebî Hafs 'Omer B. el-Hızır, et-Turkî, *Târîhu Duneysir*, neşr. İbrahim Salih, Şam 1992.
- el-Hüseyinî, *Ahbarü'd-devleti's-Selçukiyye*, Türkçe terc. Necati Lugal, Ankara 1999.

- Ferîdûn Bin Ahmed-i Sipehsâlâr, *Mevlânâ ve Etrafındakiler Risale*, Türkçe terc. Tahsin Yazıcı, İstanbul 1997.
- Flemming, Barbara, *Geç Antik Çağ döneminde Pamfilya, Pisidyâ ve Likya'nın Tarihî Coğrafyası*, Türkçe terc. Hüseyin Turan Bahçeci, Ankara 2018.
- Gabriel, Albert, *Monuments Turcs d'Anatolie*, II, Paris 1934.
- Georges Pachymeres, *Bizanslı Gözüyle Türkler*, Türkçe terc. İlcan Bihter Barlas, İstanbul 2009.
- Georgios Akropolites, *Vekâyinâme*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.
- Gibbons, Herbert A. , *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu*, Türkçe terc. Ragıp Hulusi, Ankara 1998.
- Göde, Kemal, "Eratnalılar'ın Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I, (1983), s. 143-158.
- Gülensoy, Tuncer, "24 Oğuz Boyunun Anadolu'daki İzleri", *Türk Halkbilim Araştırmaları Yıllığı*, (1977), s. 73-98.
- , "Anadolu'da Moğolca Yer Adları ve Rumeli'deki İzleri", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, II/11, (1981), s. 126-131.
- , "Anadolu ve Rumeli'de Oğuz Boy ve Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme", *Oğuzlar: Dilleri, Tarihleri ve Kültürleri: 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 2015, s. 613-616.
- , *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, İstanbul 2018.
- Gümüşçü, Osman, *Tarihî Coğrafya*, İstanbul 2016.
- Gürbüz, Adnan, *XVI. Yüzyılda Amasya Sancağı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1993.
- Gürbüz, Adnan, "Elvan Çelebi Zaviyesi Vakıfları", *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 25-30.
- Gregory Abû'l-Farac, (Bar Habreaus), *Abû'l-Farac Tarihi*, I-II, İngilizce tercümeden Türkçe terc. Ömer Rıza Doğrul, Ankara 1987.
- Hamdullah Mustevfi-i Kazvînî, *Nüzhetü'l-Kulüb*, İngilizce terc. ve neşr. Guy Le Strange, Leiden 1915.
- Hamdullah Mustevfi-i Kazvînî, *Tarih-i Güzide*, Edward G. Browne, Leiden-London 1910.
- Hamdullah Mustevfi-i Kazvînî, *Tarih-i Güzide*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2018.
- Heyd W. , *Yakın-Doğu Ticaret Tarihi*, Türkçe terc. E. Z. Karal, Ankara 2000.

- Hinz, Walter, “Ortaçağ Yakın Şarkına Aid Vergi Kitabeleri”, Türkçe terc. Fikret Işıltan, *Belleten*, XIII/52, (1949), s.771-794.
- Huart, Clement, *Épigraphie Arabe d'Asie Mineure*, Paris 1895.
- Huart, Clement, “Aksaray”, *İA*, I, s. 274.
- Hüseyin Ali, *Sinop Kitabeleri*, Sinop 1341.
- Hüseyin Hilmi, *Sinop Kitabeleri*, Sinop 1341.
- Ioannes Kinnamos, *Ioannes Kinnamos'un Historiası*, yayına haz. Işın Demirkent, Ankara 2001.
- Ioannes Zonaras, *Tarihlerin Özeti*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.
- İbn Bîbî, *el-Evâmirü'l-alâiyye fi'l-umûri'l-Alaiyye (Selçuknâme)*, tıpkıbasım, Adnan Sadık Erzi, Ankara 1956.
- İbn Bîbî, *Muhtasar Selçukname - Histoire Des Seldjoucides d'Asie Mineure d'Après l'Abrege Du Seldjouknameh d'Ibn Bibi*, neşr. T. H. Houtsma, Leiden 1902.
- İbn Bîbî, *Anadolu Selçukî Devletleri Tarihi-İbn Bîbî'nin Farsça Muhtasar Selçuknamesinden*, Türkçe terc. M. Nuri Gencosman, Ankara 1941.
- İbn Bîbî, *el-Evâmirü'l-alâiyye fi'l-umûri'l-Alaiyye (Selçuknâme)*, Türkçe terc. II, Mürsel Öztürk, Ankara 2014.
- İbn Bîbî, *Muhtasar Selçukname*, Türkçe terc. Mükrimin Halil Yinanç, İstanbul 2017.
- İbnü'l Esîr, *el-Kâmil fi't-tarih*, Türkçe terc. Ahmet Ağırakça - Abdülkerim Özaydın, X-XII, İstanbul 1987.
- İbnu'l-Ezrak el-Fârikî, *Târîhu Meyyâfârikîn*, Türkçe terc. Ahmet Savran, Erzurum 1992.
- İbn Battûta et-Tancî, Ebu Abdullah Muhammed, *İbn Battûta Seyahatnâmesi*, Türkçe terc. A. Sait Aykut, I-II, İstanbul 2004.
- İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, *Köylerimiz*, Ankara 1968.
- İnalçık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993.
- İzmirlier, Yılmaz, *Anadolu Selçuklu Paraları*, İstanbul 2009.
- Kafesoğlu, İbrahim, “Türk”, *DİA*, XL, s. 487-490.
- Kadı Ahmed-i Nikidî, *el-Veledü's-şefik ve'l-hafidü'l-halik*, neşr. ve Türkçe terc. Ali Ertuğrul, Ankara 2015.
- Karaboran, H. Hilmi, “Hilmi Karaboran: Türkiye'de Mevki Adları Üzerine Bir Araştırma”, *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1984, s. 97-148.

- Karaçam, Hüseyin, *Artuklu Kitabeleri: 1102-1409*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2012.
- Karadoğan, Ahmet, *Anadolu'yu Türkleştirenlerin İsimleri*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 2001.
- Karaköse, Hasan, “Ahi Evran Vakfı Hakkında İki Arapça Vakfiye ve Bir Berat”, *1. Uluslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyumu Bildirileri II*, Kırşehir 2011, s. 637-654.
- Kaşgarlı Mahmûd, *Divanü Lugati't-Türk*, Türkçe terc. Besim Atalay, Ankara 1986.
- Kaşgarlı Mahmûd, *Divanü Lugati't-Türk*, haz. Ahmet Bican Ercilasun - Ziyat Akkoyunlu, Ankara 2014.
- Kayaoğlu, İsmet, “Rahatoğlu ve Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 13, (1981), s. 1-29.
- , “Turumtay Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 12, (1978), s. 91-112.
- Kaymak, Suat, *Türkiye Selçukluları ve Erken Beylikler Epigrafisine Giriş (1065-1350): Bir Bibliyografya Denemesi*, İstanbul 2013.
- Kemalüddin İbnü'l-Adim, *Zübdetü'l-Haleb min tarihi Haleb'de Selçuklular (1055-1127)*, Türkçe terc. Ali Sevim, Ankara 2014.
- Kerîmüddîn Mahmud-i Aksarayî, *Müsameretü'l-ahbâr*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2000.
- Kerîmüddîn Mahmud-i Aksarayî, *Müsameretü'l-Ahbâr*, neşr. Osman Turan, İstanbul 1944.
- Kılıç, Ruhi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi ve Kiepert Atlası'nda Orta Karadeniz Yöresi Yer Adları*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2018.
- Koç, Ali, *Tunceli İli Yer Adları*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2016.
- Konyalı, İbrahim Hakkı, *Nasreddin Hocanın Şehri Akşehir Tarihi-Turistik Klavuz*, İstanbul 1945.
- , *Abideleri ve Kitabeleri ile Alanya Tarihi*, İstanbul 1946.
- , *Abideleri ve Kitabeleri İle Karaman Tarihi, Ermenek ve Mut Abideleri*, İstanbul 1967.
- , *Abideleri ve Kitabeleri İle Erzurum Tarihi*, İstanbul 1960.
- , *Abideleri ve Kitabeleri İle Konya Tarihi*, Konya 1964.
- , *Abideleri ve Kitabeleri İle Karaman Tarihi, Ermenek ve Mut Abideleri*, İstanbul 1967.

- , *Abideleri ve Kitabeleri ile Ereğli Tarihi*, İstanbul 1970.
- , *Abideleri ve Kitabeleri İle Konya Ereğlisi Tarihi*, İstanbul 1970.
- , *Abideleri ve Kitabeleri İle Niğde Aksaray Tarihi ve Ortaköy Tarihi*, İstanbul 1975.
- , *Konya Tarihi*, Konya 2007.
- Kramers, J. H. , “Karaman”, *İA*, VI, s. 309-311.
- Krawulsky, Dorothea, *Iran-Das Reich der Ilhane: Eine Topographisch-historische Studie*, Wiesbaden, 1978.
- Kucur, Sadi S. , *Sivas, Tokat ve Amasya’da Selçuklu ve Beylikler Devri Vakıfları -Vakfiyelere Göre-*, M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1993.
- Kucur, Sadi Süleyman, “Selçuklu Şehir Tarihi Açısından Sivas Gök Medrese (Sahibiye Medresesi) Vakfiyesi”, *Anadolu Selçuklu Şehirleri ve Uygarlığı Sempozyumu Bildirileri*, Konya 2009, 337-349.
- Küçükdağ, Yunus, “Konya Mevlânâ Dergâhı ve Türbe Hamamı’na Dair İki Mevlevi Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 33, (1994), s. 75-89.
- Köprülü, Fuat, “Anadolu Selçukluları Tarihi’nin Yerli Kaynakları”, *Bellekten*, VII/27, (1943), s. 379-522.
- Lambton, A. K. S. , “Atabetü’l-Ketebe’ye Göre Sancar İmparatorluğunun Yönetimi”, Türkçe terc. Nejat Kaymaz, *Bellekten*, XXXVII/147, Ankara 1973, s. 365-394.
- Lindner, Rudi Paul, *Osmanlı Tarih Öncesi*, Türkçe terc. Ayda Arel, İstanbul 2008.
- Marco Polo, *Dünyanın Hikâye Edilişi - Harikalar Kitabı*, Türkçe terc. Işıl Ergüden - Zühre İlkelen, İstanbul 2019.
- Merçil, Erdoğan, *Müslüman Türk Devletleri Tarihi*, Ankara 1997.
- , *Türkiye Selçukluları’nda Meslekler*, Ankara 2000.
- , *Kirman Selçukluları*, İstanbul 1980.
- , *Gazneliler Devleti*, Ankara 1989.
- Muhammed b. Havendşah b. Mahmud Mirhund, *Ravzatu’s-safa fi sireti’l-enbiya ve’l-mülük ve’l-hulefa*, Türkçe terc. Erkan Göksu, Ankara 2015.
- Müneccimbaşı Ahmed B. Lütfullah, *Câmiu’d-Düvel Selçuklular Tarihi: Horasan-Irak, Kirman ve Suriye Selçukluları*, yay. Ali Öngül, İzmir 2001.
- Metin, Tülay, “1308-1309/708 Tarihli Hüsameddin Hacı el-Dilenci Vakfiyesi”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, XIV/1, s. 211-230.

- Mevlânâ Celaleddîn-i Rumî, *Mesnevi*, Türkçe terc. Veled İzbudak - Gözden Geçiren Abdalbaki Gölpınarlı, I-VI, İstanbul 2001.
- , *Dîvân-ı Kebîr*, Hazırlayan Abdülbâkî Gölpınarlı, Ankara 1992.
- , *Fîhi Mâ Fih*, Türkçe terc. Abdalbaki Gölpınarlı, İstanbul 1959.
- , *Mektuplar*, Türkçe terc. ve haz. Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul 1999.
- , *Mecâlis-i Sab'a: Yedi Öğüt*, Türkçe terc. Mehmet Hulusi, İstanbul 2001.
- , *Mevlânâ'nın Rubaileri*, Türkçe terc. Nuri Gençosman, İstanbul 1997.
- Mikhail Psellos, *Khronographia*, Türkçe terc. Işın Demirkent, Ankara 1992.
- Mikheal Attaleiates, *Tarih*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.
- Müverrih Vardan, *Türk Fütûhatı Tarihi (889-1269)*, Türkçe terc. Hrant D. Andreasyan, İstanbul 1937.
- Nâsır-ı Husrev, *Sefernâme*, Türkçe terc. Abdulvahab Tarzî, İstanbul 1985.
- Nizamüddin Şamî, *Zafernâme*, Türkçe terc. Necati Lugal, Ankara, 1987.
- Nikephoros Bryennios, *Tarihin Özü*, Türkçe terc. Bilge Umar, İstanbul 2008.
- Niketas Khoniates, *Historia (Ioannes ve Manuel Komnenos Devirleri)*, Türkçe terc. Fikret Işıltan, Ankara 1995.
- Oğuzoğlu, Y. - Feridun Emecen, "Eskişehir", *DİA*, XI, s. 40-402.
- Oral, M. Zeki, "Selçuklu Devri Vesikaları Sultan Hatun Senedi", *Belleten*, XIX/75, (1955), s. 385-394.
- Oral, M. Zeki, "Ahi Ahmed Nahcivanî Vakfiyesi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, III-IV, (1954), s.57-65.
- , "Aksaray'ın Tarihi Önemi ve Vakfiyeleri", *Vakıflar Dergisi*, 5, Ankara, (1962), s. 223 - 241.
- Oral, M. Zeki, "Anadolu'da Sanat Değeri Olan Ahşap Minberler ve Kitabeleri", *Vakıflar Dergisi*, 5, (1962), s. 23-78.
- , "Anadolu'da İlhani Devri Vesikaları, Temurtaş Noyin Zamanında Yapılmış Eserler ve Kitabeleri" *V. Türk tarih Kongresi Bildirileri*, Ankara 1956, s. 208-216.
- , "Durağan ve Bafrada İki Türbe", *Belleten*, XX/79, (1956), s. 385-410.
- Ostrogorsky, George, *Bizans Devleti Tarihi*, Türkçe terc. Fikret Işıltan, Ankara 2017.
- Öden, Zerrin Günal, *Karasi Beyliği*, Ankara 1999.

- Ögel, Bahaeddin, *Türk Kültür Tarihine Giriş*, Ankara 2000.
- Önge, Yılmaz, *Türk Mimarisinde Selçuklu ve Osmanlı Devri Su Yapıları*, Ankara 1997.
- Öney, Gönül, “Kayseri Hacı Kılıç Camii ve Medresesi”, *Belleten*, XXX/119, (1966), s. 377-387.
- , “Niğde Hüdavent Hatun Türbesi”, *Belleten*, XXXI/122, (1967), s. 143-154.
- Öntuğ, Mustafa Murat, “Uşak'ta Hacım Sultan Zaviyesi ve Vakfiyesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, I, (1998), s. 107-122.
- Örs, Derya, *Tarih-i Olcaytu: İnceleme ve Çeviri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1992.
- Öz, Mehmet, “Osmancık”, *DİA*, XXX, s. 475-477.
- Özergin, M. Kemal, *Anadolu Selçukluları Çağında Anadolu Yolları*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1959.
- Özergin, M. Kemal, “Anadolu Selçuklu Kervansarayları”, *İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi*, XV/20, (1965), s. 141-170.
- Özgüç, Tahsin, Mahmut Akok, “Üç Selçuklu Abidesi - Dolayhan ve Kesikköprü Kervansarayı”, *Belleten*, XII/86, s. 115-120.
- Özgüdenli, Osman G., “İlhanlı Devrine ait Anonim Bir Münşe’at Mecmû’ası: Risâla Al-Şâhibiyya”, *Belleten*, LXIII/238, (1999), s. 725-743.
- , “Bir Orta İran Çağ Şehrini Anatomisi: İsfahân (650-1500)”, *Nâme-i Aşina, Ortak Kültür Mirasının Arayışında*, V/11, (2003), s. 57-95.
- , “İşkân”, *DİA*, EK-1, s. 657-659.
- , “Osmanlı İrani I: Batı İran ve Azerbaycan Tarihi Hakkında Osmanlı Tahrir Kayıtları: Coğrafi ve İdarî Taksimat”, *Turco-Iranica Ortaçağ Türk-İran Tarihi Araştırmaları*, İstanbul 2006, s. 351-373.
- , *Moğol İranında Gelenek ve Değişim Gazan Han ve Reformları (1295-1304)* İstanbul 2009.
- , “Ortaçağ Tarihi Araştırmalarına Giriş”, *Tarih Metodu*, ed. Zekeriya Kurşun, Eskişehir 2011, s. 78-98.
- , “Ortaçağ Tarihinin Ana Kaynakları”, *Tarih Metodu*, ed. Zekeriya Kurşun, Eskişehir 2011, s. 100-130.
- , “Türk Ad Verme Geleneklerine Kısa Bir Bakış”, *Bozkırdan Batıya Prof. Dr. Hüseyin Salman’a Armağan*, Ed. Güler Yarcı, İstanbul 2017, s. 75-95.
- , *Selçuklular*, I, İstanbul 2013.
- , “Vakfiye”, *DİA*, XLII, s. 465-467.

- Pakalın, Mehmed Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I, İstanbul 1983.
- Pilancı, Hülya, *Anadolu'daki Türkçe Yer Adları*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Kayseri 1996.
- Pirenne, Henri, *Ortaçağ Avrupa'sının Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, Türkçe terc. Uygur Kocabaşoğlu, İstanbul 1983.
- Pirenne, Henri, *Ortaçağ Kentleri*, Türkçe terc., Şadan Karadeniz, İstanbul 2006.
- Pitcher, Donald Edgar, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası*, Türkçe terc. Bahar Tırnakçı, İstanbul 1999.
- Plano Carpini, *Moğolistan Seyahatnamesi: 13. Yüzyılda Avrupa'dan Orta Asya'ya Yolculuk*, Türkçe terc. Ergin Ayan, İstanbul 2018.
- Polat, Sait, *Moğol İstilasına Kadar Türkiye Selçukluları'nda İctimai ve İktisadi Hayat*, M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1997.
- Ramsay, W. M., *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Türkçe terc. Mihri Pektaş, İstanbul 1960.
- Ravendî, *Rahatü's-sudur ve Ayetü's-sürûr*, neşr. Muhammed İkbâl, Londra 1921.
- , *Rahat-us-sudur ve ayet-us-sürur*, I-II, Türkçe terc. Ahmed Ateş, Ankara 1999.
- Reşidüddîn Fazlullah-ı Hemedânî, *Mukatebât-ı Reşidî*, neşr. Muhammed Şefî, Lahore 1947.
- Reşidüddîn Fazlullah-ı Hemedânî, *Camiü't-Tevarih (İlhanlılar Kısmı)*, Türkçe terc. Mürsel Öztürk, Ankara 2013.
- Reşidüddîn Fazlullah-ı Hemedânî, *Camiü't-Tevarih (Selçuklular Kısmı)*, II/5, neşr. Ahmed Ateş, Ankara 1999, Türkçe terc. E. Göksu-H. Hüseyin Güneş, İstanbul 2014.
- Reşidüddîn Fazlullah-ı Hemedânî, *Vakfname-yi Ra'b'i Reşidî*, neşr. Müctebâ Mînovî - İrec Afşâr, Tahran 1978.
- Reşidüddîn Fazlullah-ı Hemedânî, *Asar u ahya*, neşr. İrec Afşâr, Tahran 1949.
- Ruy Gonzales De Clavijo, *Timur Devrinde Kadis'ten Semerkant'a Seyahat*, çev. Ömer Rıza Doğrul, İstanbul 2007.
- Ricoldus De Monte Crucis, *Doğu Seyahatnamesi*, Türkçe terc. Ahmet Deniz Altunbaş, İstanbul, 2018.
- Sahillioğlu, Halil, "İkinci Keykâvus'un Bir Mülknâmesi", *Vakıflar Dergisi*, 13, (1969), s. 57-65.
- Savaş, Saim, "Tokat'ta Sünbül Zaviyesi Vakfiyesi", *Vakıflar Dergisi*, 24, (1994), s. 199-208.
- Sauvaget, Jean, Eduard Combet, Gaston Wiet, *Répertoire Chronologique d'Épigraphie Arabe*, I - XIV, Kahire 1934.
- Sevim, Ali - Merçil, Erdoğan, *Selçuklu Devletleri Tarihi*, Ankara 2013.

- Sevim, Ali, *Ünlü Selçuklu Komutanları: Afşin, Atsız, Artuk ve Aksungur*, Ankara 2011.
- , *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, Ankara 1983.
- , *Anadolu'nun Fethi Selçuklular Devri*, Ankara 2013.
- Sevim, Sezai, “Candaroğlu Sülalesinden Kaya Bey'in Balıkesir'deki Camisi ve Vakıfları”, *Vakıflar Dergisi*, 33, (1994), s. 297-309.
- Sevin, Veli, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası - I*, Ankara 2016.
- Sıbt İbnü'l-Cevzî, *Miratü'z-zaman fi tarihi'l-ayan'da Selçuklular*, Türkçe terc. Ali Sevim, Ankara 2011.
- Simon De Saint Quentin, *Bir Keşişin Anılarında Tatarlar ve Anadolu (1245-1248)*, Türkçe terc. Erendiz Özbayoğlu, haz. Tufan Karasu, Antalya 2006.
- Sourdel, D., J. Sourdel Thomine, “Un Acte De Vente Arabe Portant Sur la Region d'Ahlât au VIIe/XIIIe Siecle”, *AÜDTCF Dergisi*, 10, (1968), s. 51-60.
- Sönmez, Zeki, *Başlangıçtan 16. Yüzyıla Kadar Anadolu Türk İslam Mimarisinde Sanatçılar*, Ankara 1995.
- Strabon, *Coğrafya*, Türkçe terc. Adnan Pekman, İstanbul 2009.
- Sultan Veled, *Maârif*, Türkçe terc. Meliha Ü. Ambarcıoğlu, İstanbul 1984.
- Sultan Veled, *İbtidâ-Nâme*, Türkçe terc. Abdülbâkî Gölpınarlı, Ankara 1976.
- Sümer, Faruk, *Eski Türklerde Şehircilik*, Ankara 1994.
- , “Anadolu'ya Yalnız Göçebe Türkler Mi Geldi?”, *Belleten*, XXVI/96, (1960), s. 567-594.
- , *Oğuzlar*, İstanbul 1980.
- , *Yabanlu Pazarı, Selçuklular Devrinde Milletler-Arası Büyük Bir Fuar*, İstanbul 1983.
- , “Kösedağ Savaşı”, *DİA*, XXVI, s. 271-273.
- Süryani Mihail, *Süryani Patrik Mihail'in Vekâyi-Nâmesi*, Türkçe terc. Hrant D. Andreasyan, (TTK Adına Tercüme Edilmiş Henüz Yayınlanmamıştır).
- Strange, Guy Le, *Doğu Hilafetinin Memleketleri (Mezopotamya, İran ve Orta Asya) İslam Fetihlerinden Timur Zamanına Kadar*, Türkçe terc. Adnan Eskikurt-Cengiz Tomar, İstanbul 2015.
- Şahin, Kamil, “Ankara'da Melike Hatun Vakıfları”, *Vakıflar Dergisi*, 22, (1991), s. 77-82.
- Şahin, İlhan, “Aksaray”, *DİA*, II, (1989), s. 291-292.

- , “Akşehir”, *DİA*, II, s. 298-299.
- , “Kırşehir”, *DİA*, XXV, s. 481-485.
- Şahin, Güven, “Türkiye’de Yapılmış Toponomi Çalışmaları”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, IV, (2010), s. 134-156.
- Şeşen, Ramazan, *İslâm Coğrafyacılarına Göre Türkler ve Türk Ülkeleri*, Ankara 1998.
- Şikarî, *Karamanname*, haz. Metin Sözen - Necdet Sakaoğlu, İstanbul 2005.
- Tarım, Cevat Hakkı, *Tarihte Gülşehri Kırşehri*, Kırşehir 1948.
- Taeschner, Franz, “Ak Saray”, *EF*² (İng.), I, s. 312.
- , “Kırşehri”, *EF*² (İng.), V, s. 172-173.
- Temir, Ahmet, *Kırşehir Emiri Caca Oğlu Nur el-Dîn’in 1272 Tarihli Arapça-Moğolca Vakfiyesi*, Ankara 1989.
- Tietze, Andreas, *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*, I-II, İstanbul 2002.
- Togan, Zeki Velidi, “Reşideddîn’in Mektuplarında Anadolu’nun İktisadî ve Malî Hayatına Ait Kayıtlar”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, XV/1-4, (1953-1954), s. 33-50.
- Tok, Turgut, “Denizli ve Yöresinde Oğuz Yerleşimine Dair Bazı Tespitler”, *Oğuzlar: Dilleri, Tarihleri ve Kültürleri: 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 2015, s. 617-628.
- Topal, Nevzat, “509/1115 Tarihli Sultan İbrahim Vakfı, Şeyh Torasan Vakfı ve Türbesi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, XXX, (2011), s. 339-360.
- Tuncel, Metin, “Karaman”, *DİA*, XXIV, s. 444-447.
- Turan, Osman, “Selçuk Devri Vakfiyeleri I. Şenseddîn Altun-Aba, Vakfiyesi ve Hayatı”, *Belleten*, XI/42, (1947), s. 197-236.
- , “Selçuklu devri vakfiyeleri II, Mübârizeddîn Er-Tokuş ve Vakfiyesi”, *Belleten*, XI/43, (1947), s. 415-430.
- , “Selçuklu Devri Vakfiyeleri III, Celâleddîn Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri”, *Belleten*, XII/45, (1948), s. 17-172.
- , “İzzeddîn II. Keykâvus’e Aid Bir Temlik-nâme”, *Zeki Velidi Togan’a Armağan*, İstanbul 1955, s. 157-183.
- , “Selçuklu Türkiyesi’nde Faizle Para İkrasına Dair Hukuki Bir Vesika: Saliha Hatun Senedi”, *Belleten*, XVI/62, (1952), s. 251-260.
- , “Selçuklular Zamanında Sivas Şehri”, *A.Ü.D.T.C.F. Dergisi*, IX/4, (1952), s. 452-488.

- , *Selçuklular ve İslamiyet*, İstanbul 1998.
- , *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti*, İstanbul 2012.
- , *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, İstanbul 2013.
- , *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar*, Ankara 2014.
- , *Selçuklu Tarihi Araştırmaları*, haz. Altan Çetin-Bilal Koç, Ankara 2014.
- , *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 2016.
- , *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, İstanbul 2017.
- Türk Dil Kurumu, *İmlâ Kılavuzu*, Ankara 2004.
- , *Türkçe Sözlük*, Ankara 1993.
- Tütüncü, Mehmet, “Türkiye’deki En Eski Türkçe Kitabe: Seyitgazi Kurd Abdal Vakfiyesi 1369 Yılı”, *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyet Sempozyumu-III: Germiyanogulları Beyliği Bildirileri*, Ankara 2017, s. 323-336.
- Umar, Bilge, *Türkiye’de Tarihsel Adlar*, İstanbul 1993.
- Uzluk, Feridun Nafiz, “Germiyanoglu II. Yakup Beyin Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, 8, (1969), s. 71-111.
- Urfalı Mateos, *Urfalı Mateos Vekâyi-Nâmesi (952-1136) ve Papaz Grigor’un Zeyli (1136-1162)*, Türkçe terc. H. D. Andreasyan, Ankara 2000.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Kütahya Şehri*, İstanbul 1932.
- , *Tokat, Niksar, Zile, Turhal, Pazar, Amasya Vilayet, Kaza ve Nahiye Merkezlerindeki Kitabeler: Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından*, İstanbul 1927.
- , *Afyon Karahisar, Sandıklı, Bolvadin, Çay, İsaklı, Manisa, Birgi, Muğla, Milas, Peçin, Denizli, Isparta, Atabey ve Eğirdir’deki kitabeler ve Sahip, Saruhan, Aydın menteşe, İnanç, Hamit Oğulları Hakkında Malumat: Anadolu Türk Tarihi Vesikalarından*, İstanbul 1927.
- , “Karamanoğulları Devri Vesikalarından Karamanoğlu İbrahim Beyin Karaman İmaretı Vakfiyesi”, *Belleten*, III, (1937), s. 56-164.
- , “Çandarlızade Ali Paşa Vakfiyesi”, *Belleten*, V/20, (1941), s. 549-576.
- , “Gazi Orhan Bey Vakfiyesi”, *Belleten*, V/19, (1941), s. 277-288.
- , “Orhan Gazi’nin Oğlu Süleyman Paşa İçin Tertip Ettirdiği Vakfiyenin Aslı”, *Belleten*, XXVII/107, (1963), 437-443.
- , *Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal*, Ankara 1988.

- , *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1988.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, I, Ankara 2011.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı - Edgüer, R. Nafiz, *Sivas Şehri*, haz. Recep Toparlı, Ankara 2014.
- Ülgen, Ali Saim, “Divriği Ulu Camii ve Dar’üşşifası”, *Vakıflar Dergisi*, 5, (1962), s. 93-97.
- Ülkütaşır, M. Şakir, “Sinopta Selçukiler Zamanına Ait Tarihi Eserler”, *Türk Tarih ve Arkeoloji Dergisi*, 5, (1949), s. 112-152.
- , “Sinop’ta Pervaneoğullarına Ait Bir Kitabe”, *Türk Tarih ve Arkeoloji Dergisi*, 5, (1949), s. 152-192.
- Ünal, Rahmi Hüseyin, “Az Tanınan Bir Ortaçağ Köprüsü: Pisyar”, *Sanat Tarihi Dergisi XX/1* 2011, s. 133-150.
- Wilhelm Von Rubruk, *Moğolların Büyük Hanına Seyahat 1253-1255*, Türkçe Terc. Ergin Ayan, İstanbul 2019.
- Witteck, Paul, “Bizanslılardan Türklere Geçen Yer Adları”, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, (1970), s. 193-240.
- Yakut el-Hamevî, *Mu’cemu’l-buldân*, I-VI, neşr. Ferdinand Wüstenfeld, Leipzig 1866; Dar’us-Sadır, Beyrut 1977.
- Yardım, Ali, *Alanya Kitabeleri*, İstanbul 2003.
- Yazıcızade Ali, *Tevarih-i Âl-i Selçuk (Oğuzname, Selçuklu Tarihi)*, haz. Ali Bakır, İstanbul 2017.
- Yazıcıoğlu Ahmed Bican, *Dürr-i Meknun*, haz. Necdet Sakaoğlu, İstanbul 1999.
- Yediyıldız, Bahaeddin, “Niksarlı Ahi Pehlivan’ın Dârü’s-sülehası”, *Türk Tarih ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1987, s. 281-290.
- Yediyıldız, Bahaeddin, “Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri”, *Türk yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1984, s. 25-41.
- Yılmaz, Leyla, *Antalya (16. Yüzyılın Sonuna Kadar)*, Ankara 2002.
- Yinanç, Refet, “Selçuklu Medreselerinden Amasya Halifet Gazi Medresesi ve Vakıfları”, *Vakıflar Dergisi*, 15, (1982), s. 5-15.
- , “Sivas Abideleri ve Vakıfları”, *Vakıflar Dergisi*, 22, (1991), s. 15-42.
- , “Sivas Abideleri ve Vakıfları”, *Vakıflar Dergisi*, 23, (1994), s. 5-19.
- , *İlk Selçuklu Vakfiyeleri*, AÜDTCF Basılmamış Doçentlik Tezi, Ankara 1979.
- Yinanç, M. Halil, *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri*, I-II, yay. haz. Refet Yinanç, Ankara 2014.

—————, “Danışmendliler”, *İA*, III, s. 468-469.

Velâyet-Nâme (Menakıb-ı Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli), haz. Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul 1958.

Yunus Emre, *Yunus Emre Divanı*, I-IV, haz. Mustafa Tatcı, Ankara 1997.

Yurttaş Hüseyin, “Erzurum Ulu Camii'ne Ait Yeni Bir Kitabe ve Yapı Hakkında Bazı Düşünceler”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz Özel Sayısı, 17, Erzurum 2001, s. 191-207.

Yurttaş, Hüseyin, “Bayburt Kitabeleri II”, *10. Yılında Bayburt Vilayeti Sempozyumu Bildirileri II*, Ankara 2002, s. 215-225.

Yücel, Yaşar, *Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar*, I-II, Ankara 1991.

Yüksel, Hasan, “Selçuklulardan Kalma Bir Vefai Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi)”, *Vakıflar Dergisi*, 25, (1995), s. 235-250.

Zekeriya B. Muhammed Kazvîni, *Âsârü'l-bilâd ve ahbârü'l-ibâd*, neşr. Ferdinand Wüstenfeld, Göttingen 1848.

www.tdk.gov.tr

<http://www.afyonkultur.gov.tr/TR-63431/sandikli.html>

<http://sandikli.bel.tr/tarihi/>

<http://www.guzelyurt.bel.tr/sayfa/20/cografi-yapisi#>

[http://www.karamankulturturizm.gov.tr/TR-95896/sariveliler.html /](http://www.karamankulturturizm.gov.tr/TR-95896/sariveliler.html/)

[https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx /](https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx/)

<http://www.golhisar.gov.tr/tarihce>

<https://atlas.harita.gov.tr/#5/39/35>

EKLER:**EK-1: SELÇUKLU DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE İNTİKAL EDEN YER ADLARI VE YERLEŞİMLER LİSTESİ**

Not: Bu listede kesin konumu tespit edilebilen ve günümüze ulaşan Selçuklu dönemi kırk dört yerleşim yeri alfabetik olarak verilmiştir. Listede yer alan linkler üzerinden Harita Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan harita uygulamasına ulaşılarak yerleşim yerlerinin konumları harita üzerinde tetkik edilebilmektedir.

AHURCUK	GİRESUN İLİ ŞEBİNKARAHİSAR İLÇESİ AHIRCIK KÖYÜ VEYA ERZURUM MERKEZ OVACIK BELDESİ AHURCUK KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/39.662418/30.548739 https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.280988/38.314912 Erişim Tarihi: 11.06.2019
AK BINAR	ESKİŞEHİR İLİ ODUNPAZARI İLÇESİ AKPINAR MAHALLESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/39.662418/30.548739 Erişim Tarihi: 11.06.2019
AKÇA DERBEND	MALATYA İLİ AKÇADAĞ İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.344/37.971 Erişim Tarihi: 11.06.2019
AKÇA VİRAN	NEVŞEHİR İLİ ÜRGÜP İLÇESİ AKÇA ÖREN KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.543039/35.027083 Erişim Tarihi: 11.06.2019
AK MANASTIR	KARAMAN İLİ ERMENEK İLÇESİ AK MANASTIR (GÖKÇEKENT) KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/36.537328/32.857431 Erişim Tarihi: 11.06.2019
AKSARAY	AKSARAY İLİ https://atlas.harita.gov.tr/#16.4/38.370075/34.03092 Erişim Tarihi: 11.06.2019

AKŞEHİR	<p>KONYA İLİ AKŞEHİR İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.36/31.418 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
ALA KİLİSE	<p>SİVAS İLİ GEMEREK İLÇESİ ESKİYURT KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#16.13/39.381102/36.142935 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
ALA ŞEHİR	<p>MANİSA İLİ ALAŞEHİR İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.354/28.517 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
ALA YUNDLU	<p>AKSARAY İLİ GÜZELYURT İLÇESİ ALANYURT KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.34149/34.315716 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
AYDIN	<p>AYDIN İLİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/37.838/27.846 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
BAĞLUCA	<p>AMASYA İLİ BAĞLICA KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.606479/35.685657 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
BAHÇE PINARI	<p>UŞAK İLİ SİVASLI İLÇESİ HACIM KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#17.61/38.541267/29.527336 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
BAŞ DERE	<p>KARAMAN İLİ SARIVELİLER İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#17.81/36.699007/32.617983 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>

BAŞMAKCILAR	NİĞDE İLİ ULUKIŞLA İLÇESİ BAŞMAKÇI KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/37.658543/34.721314 Erişim Tarihi: 11.06.2019
BEG ŞEHR	KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#14.36/37.6809/31.7306 Erişim Tarihi: 11.06.2019
BİNGÖL	SİVAS MERKEZ BİNGÖL KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/39.729347/37.131981 Erişim Tarihi: 11.06.2019
BORGULU	ISPARTA İLİ ULUBORLU İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#11.55/38.0761/30.4419 Erişim Tarihi: 11.06.2019
ÇAT KARA	TOKAT İLİ ERBAA İLÇESİ ÇALKARA KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.732887/36.431096 Erişim Tarihi: 11.06.2019
ÇAT	AMASYA MERKEZ İLYAS KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.563464/35.828151 Erişim Tarihi: 11.06.2019
ÇAVUŞLAR	MERSİN İLİ GÜLNAR İLÇESİ ÇAVUŞLAR KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/36.284503/33.558141 Erişim Tarihi: 11.06.2019

ÇOMAKLI	KONYA İLİ ÇOMAKLI KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#15.5/37.727654/32.530063 Erişim Tarihi: 11.06.2019
DEVELÜ	KAYSERİ İLİ DEVELİ İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#15.5/37.727654/32.530063 Erişim Tarihi: 11.06.2019
TONGUZLU	DENİZLİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/37.783/29.084 Erişim Tarihi: 11.06.2019
GÖL HİSAR	BURDUR İLİ GÖLHİSAR İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/37.141/29.507 Erişim Tarihi: 11.06.2019
GÖRMELİ	KARAMAN İLİ ERMENEK İLÇESİ GÖRMELİ KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/36.545453/32.968966 Erişim Tarihi: 11.06.2019
GÜMÜŞ BAZAR	AMASYA İLİ GÜMÜŞHACIKÖY İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.874/35.216 Erişim Tarihi: 11.06.2019
ILISU	AKSARAY İLİ GÜZELYURT İLÇESİ ILISU BELDESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.23312/34.342672 Erişim Tarihi: 11.06.2019

KARABULUT	<p>KONYA AKŞEHİR KARABULUT KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.423589/31.481798 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KARAHİSAR-I DEVLE	<p>AFYONKARAHİSAR https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.757/30.539 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KARAHİSAR-I OSMANCIK	<p>ÇORUM İLİ OSMANCIK İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.969/34.8 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KARA HÜYÜK	<p>MALATYA İLİ ARGUVAN İLÇESİ KARAHÜYÜK KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.813877/38.315685 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KARAMAN	<p>KARAMAN İLİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/37.181/33.222 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KARA ÖYÜK	<p>AMASYA İLİ TAŞOVA İLÇESİ KARABÜK KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.735779/36.176983 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KIRŞEHİR	<p>KIRŞEHİR İLİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/39.146/34.159 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>

KOYLUHİSAR	<p>SİVAS İLİ KOYLUHİSAR İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.302/37.832 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KOŞHİSAR	<p>ANKARA İLİ ŞEREFLİKOÇHİSAR İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.938/33.539 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
KOZ AĞAÇ	<p>KONYA AKŞEHİR KOZAĞAÇ KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.938/33.539 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
MEKECE	<p>SAKARYA PAMUKOVA MEKECE KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.444904/30.051201 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
SANDIKLU	<p>AFYONKARAHİSAR SANDIKLI İLÇESİ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.465/30.273 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
SİVRİHİSAR	<p>AKSARAY GÜZELYURT SİVRİHİSAR KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.262067/34.410182 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>
SULTANÜYÜĞİ	<p>ESKİŞEHİR https://atlas.harita.gov.tr/#18/39.771/30.516 Erişim Tarihi: 11.06.2019</p>

YABANLU PAZAR	KAYSERİ PINARBAŞI PAZARÖREN KÖYÜ https://atlas.harita.gov.tr/#18/38.675071/36.159106 Erişim Tarihi: 11.06.2019
YENİCE	SAKARYA TARAKLI https://atlas.harita.gov.tr/#18/40.397/30.492 Erişim Tarihi: 11.06.2019

